

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

www.rdpb.go.th

ในเขตพื้นที่ **ภาคกลาง**
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
พฤษภาคม ๒๕๖๖

คำนำ

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศ์ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร จำนวน ๒๗ โครงการ/กิจกรรม งบประมาณ จำนวน ๔๗๗,๘๔๑,๔๓๑ บาท (สี่ร้อยเจ็ดสิบเจ็ดล้านแปดแสนสี่หมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยสามสิบเอ็ดบาทถ้วน) ซึ่งครอบคลุมโครงการพัฒนาด้านบูรณาการ/อื่น ๆ โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ มุ่งแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพที่มั่นคง ก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรที่ดีขึ้น ตลอดจนส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศชาติยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการประสานงาน และติดตามผลการดำเนินงานในระยะต่อไป

สำนักงาน กปร.

ธันวาคม ๒๕๖๖

สารบัญ

หน้า

สรุปสาระสำคัญของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ

ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ

พระราชดำริตรง

๑. โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี	๙
๒. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	๑๓
๓. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๙
๔. โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง	๒๖
๕. โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	๓๒
๖. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	๓๘
๗. โครงการการบริหารจัดการพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	๕๔
๘. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	๕๖
๙. โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๖๓

๑๐.	โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานขุนด่านปราการชล (พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์) บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	๖๘
๑๑.	โครงการทหารพันธุ์ดี กองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	๗๐
๑๒.	โครงการโรงเรียนลูกพระดาบส สมุทรปราการ มูลนิธิพระดาบส ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	๗๔
๑๓.	โครงการศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก โรงเรียนทหารการสัตว์ ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	๗๙

ด้านแหล่งน้ำ

พระราชดำริตรง

๑๔.	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลสังขละบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	๘๒
๑๕.	โครงการจัดหาถังกรองน้ำขนาดใหญ่ช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านลำสมอและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสำนึก ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	๘๖
๑๖.	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณบ้านฝายพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งานปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหิน) ตำบลเขาแหลม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี	๘๙
๑๗.	โครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนจุดบริการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิลไทยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	๙๑
๑๘.	โครงการขุดลอกคลองระบายน้ำบริเวณด้านหลังกองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ จำนวน ๒ แห่ง ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	๙๔

ฎีกา

๑๙. โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและระบบส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบ
หนองหญ้าภาค ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ๙๖

ด้านสิ่งแวดล้อม

พระราชดำริตรง

๒๐. โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๙๙
๒๑. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่เขานางพันธุรัตอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๑๐๗
๒๒. โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ๑๑๐
๒๓. โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๑๗
๒๔. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด
(ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง
และจังหวัดสระแก้ว ๑๒๒
๒๕. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
และจังหวัดเพชรบุรี ๑๒๖

ฎีกา

๒๖. โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๓๕

ด้านการเกษตร

พระราชดำริตรง

๒๗. โครงการต่อยอดบริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรผสมผสาน) ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑๓๘

ภาคผนวก

- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง

สรุปลสารสำคัญ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

สรุปสาระสำคัญ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการเพื่อสืบสาน รักษา และต่อยอดการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน จำนวน ๒๗ โครงการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๔๗๗,๘๔๑,๔๓๑ บาท (สี่ร้อยเจ็ดสิบเจ็ดล้านแปดแสนสี่หมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยสามสิบเอ็ดบาทถ้วน) ครอบคลุมการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านแหล่งน้ำ	จำนวน ๖ โครงการ วงเงิน ๑๕๗,๓๔๖,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙๓ ของงบประมาณทั้งหมด
๒. ด้านการเกษตร	จำนวน ๑ โครงการ วงเงิน ๘๐๖,๒๗๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๗ ของงบประมาณทั้งหมด
๓. ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน ๗ โครงการ วงเงิน ๓๗,๕๓๒,๖๗๘ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๕ ของงบประมาณทั้งหมด
๔. ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	จำนวน ๑๓ โครงการ วงเงิน ๒๘๒,๑๕๖,๔๗๘ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐๕ ของงบประมาณทั้งหมด

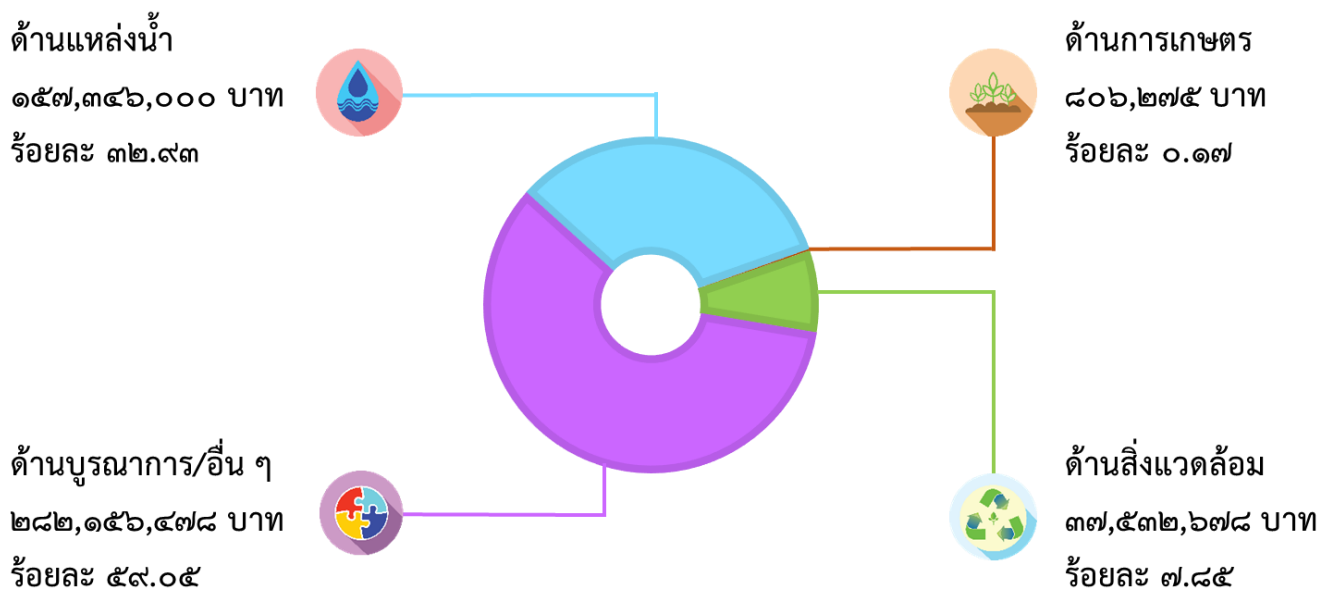

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

ประเภท	ภาคกลาง		
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	ร้อยละ
ด้านแหล่งน้ำ	๖	๑๕๗,๓๔๖,๐๐๐	๓๒.๙๓
ด้านการเกษตร	๑	๘๐๖,๒๗๕	๐.๑๗
ด้านสิ่งแวดล้อม	๗	๓๗,๕๓๒,๖๗๘	๗.๘๕
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๓	๒๘๒,๑๕๖,๔๗๘	๕๙.๐๕
รวม	๒๗	๔๗๗,๘๔๑,๔๓๑	๑๐๐

ภาพที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

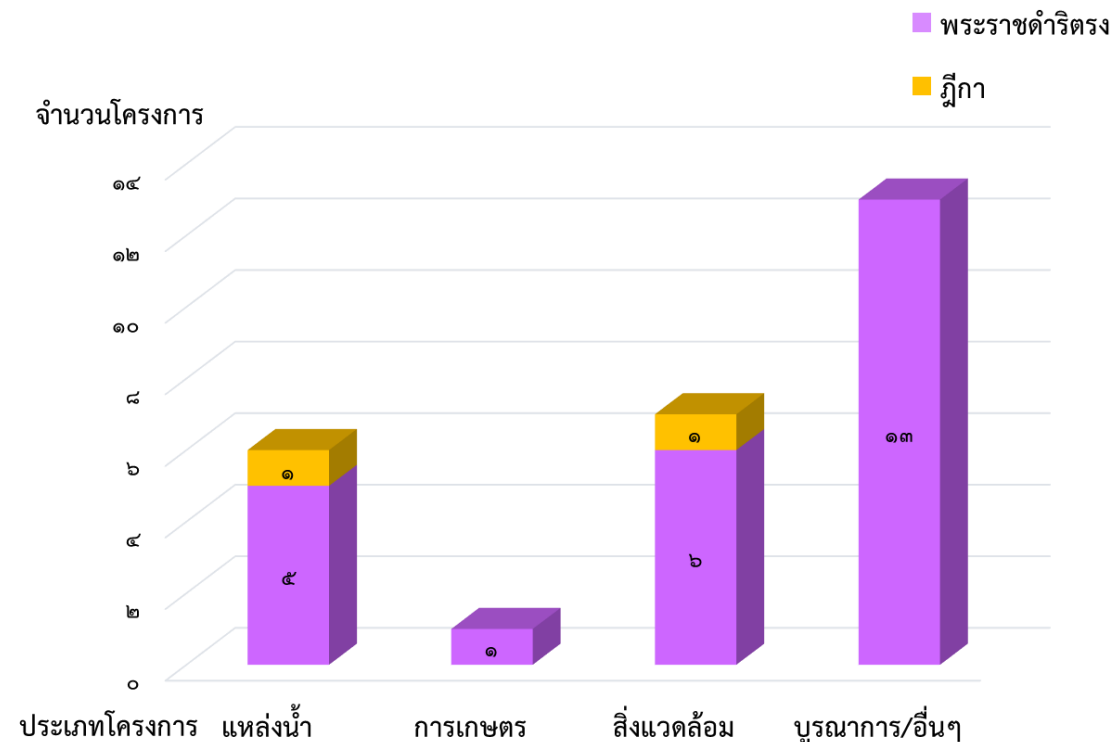

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริตรง จำนวน ๒๕ โครงการ และเกิดจากราชภัฏทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา จำนวน ๒ โครงการ โดยมีรายละเอียดแสดงได้ตามตารางที่ ๒ และภาพที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามที่มาของโครงการ

ประเภท	ที่มาของโครงการ		
	พระราชดำริ ตรง	ฎีกา	รวม
ด้านแหล่งน้ำ	๕	๑	๖
ด้านการเกษตร	๑	-	๑
ด้านสิ่งแวดล้อม	๖	๑	๗
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๓	-	๑๓
รวม	๒๕	๒	๒๗

ภาพที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามที่มาของโครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ได้มีพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ และจากการที่ราษฎรได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ว่าเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กปร. มีการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ ๑๑ จังหวัด โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๓ และภาพที่ ๓ ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

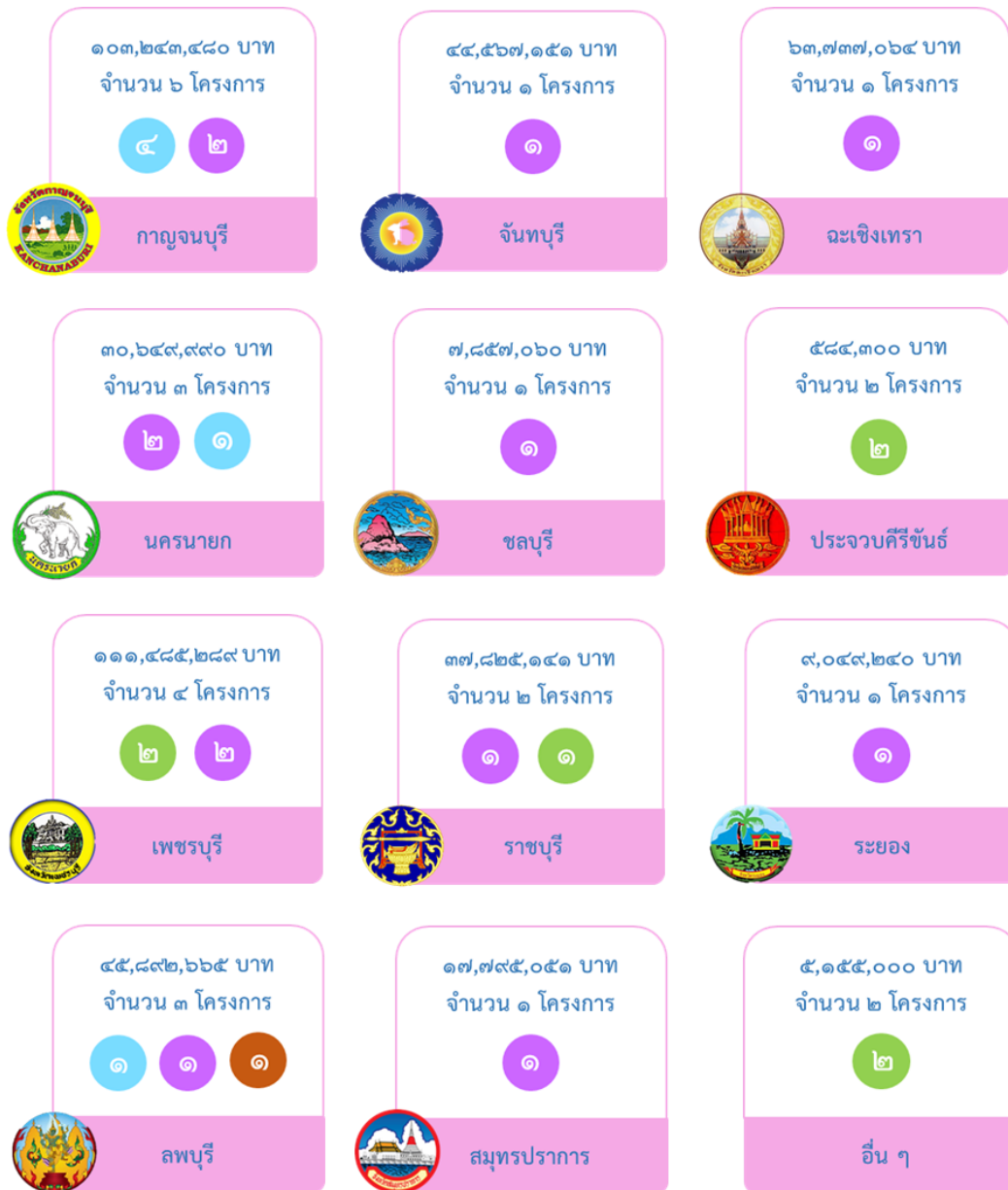
พื้นที่ดำเนินการ จังหวัด	โครงการ		งบประมาณปี ๒๕๖๖	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
๑. กาญจนบุรี	๖	๒๒.๒๓	๑๐๓,๒๔๓,๔๘๐	๒๑.๖๒
๒. จันทบุรี	๑	๓.๗๐	๔๔,๕๖๗,๑๕๑	๙.๓๓
๓. ฉะเชิงเทรา	๑	๓.๗๐	๖๓,๗๓๗,๐๖๔	๑๓.๓๔
๔. นครนายก	๓	๑๑.๑๑	๓๐,๖๔๙,๙๙๐	๖.๔๑
๕. ชลบุรี	๑	๓.๗๐	๗,๘๕๗,๐๖๐	๑.๖๔
๖. ประจวบคีรีขันธ์	๒	๗.๔๑	๕๘๔,๓๐๐	๐.๑๒
๗. เพชรบุรี	๔	๑๔.๘๒	๑๑๑,๔๘๕,๒๘๙	๒๓.๓๓
๘. ราชบุรี	๒	๗.๔๑	๓๗,๘๒๕,๑๔๑	๗.๙๒
๙. ระยอง	๑	๓.๗๐	๙,๐๔๙,๒๔๐	๑.๘๙
๑๐. ลพบุรี	๓	๑๑.๑๑	๔๕,๘๙๒,๖๖๕	๙.๖๐
๑๑. สมุทรปราการ	๑	๓.๗๐	๑๗,๗๙๕,๐๕๑	๓.๗๒
๑๒. อื่น ๆ ***	๒	๗.๔๑	๕,๑๕๕,๐๐๐	๑.๐๘
รวมทั้งสิ้น	๒๗	๑๐๐	๔๗๗,๘๔๑,๔๓๑	๑๐๐

หมายเหตุ

*** อื่น ๆ หมายถึง โครงการที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ ๒ จังหวัด ขึ้นไป ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสระแก้ว และโครงการแก้ไขปัญหาล้างป่าตามแนวพระราชดำริ ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

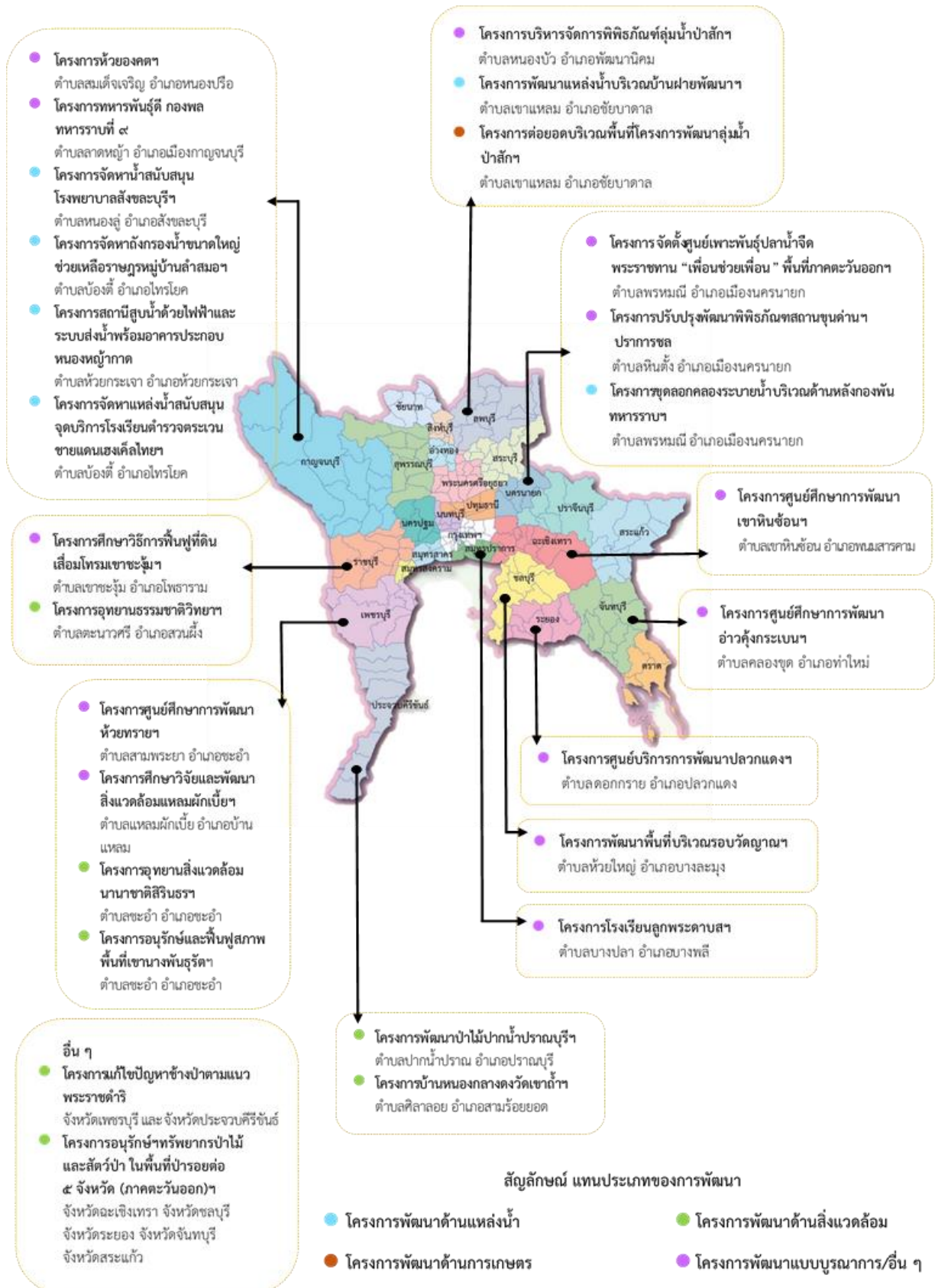
ภาพที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

สัญลักษณ์แทนประเภทโครงการพัฒนา

- แหล่งน้ำ
- สิ่งแวดล้อม
- การเกษตร
- บุนนการ/อื่น ๆ

ภาพที่ ๔ แสดงที่ตั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่ราษฎรกลุ่มเป้าหมาย โดยมีผลสัมฤทธิ์จำแนกตามประเภทของโครงการ แสดงได้ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านบูรณาการ

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๔,๐๙๘ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๒๐,๔๙๐ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๕๓๐ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๔๑๙,๔๙๘ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๑๔,๗๕๗ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๓๘,๗๘๑ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๑,๗๕๐ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๑๐๘,๑๗๖ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๑๐,๑๐๐ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๒๒,๔๕๔ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๔๔๐ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๑๖๐,๘๓๔ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการอื่น ๆ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๒๒,๙๓๖ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๓๔,๗๒๑ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๖,๗๔๑ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๒๒๖,๔๗๒ คน
- พื้นที่เกษตร จำนวนประมาณ ๙๙,๓๘๐ ไร่
- พื้นที่ป่า จำนวนประมาณ ๑๙,๒๘๔ ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๔๓๘ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๑,๙๓๕ คน
- พื้นที่เกษตร จำนวนประมาณ ๒,๗๘๐ ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านการเกษตร

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๘๐ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

- การอบรม จำนวนประมาณ ๖,๑๖๕ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๖๐,๗๓๕ คน
- พื้นที่ป่า จำนวนประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ไร่

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ

ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ

โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริกับ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และนายยุทธ กิ่งเกตุ อธิบดีกรมชลประทาน (ในขณะนั้น) พร้อมคณะเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า ควรพิจารณาดำเนินการพัฒนาพื้นที่พื้นที่บริเวณตำบลหนองปรีอ อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี) ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างดี ขอนมัสการพระเทพสิทธิญาณรังสี เพื่อช่วยประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน โดยมีการ ขุดสระน้ำ การปลูกป่า การสร้างโรงพยาบาล สร้างโรงเรียนมัธยมในพื้นที่

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริ ให้จัดหาที่ดินจำนวนหนึ่ง เพื่อพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวและพระราชทานชื่อว่า “โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โดยพระองค์ทรงเน้นเรื่องการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยให้ราษฎรได้อยู่อาศัยและทำกินร่วมกับการคงอยู่ของธรรมชาติอย่างเกื้อหนุนกัน คือ ไม่ทำลายกันและกัน ตามหลักการฟื้นฟู และสร้างสมดุลในระบบนิเวศวิทยา ทำให้ทุกชีวิตมีความผาสุก และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลการดำเนินงาน

โครงการห้วยองคตฯ มีพื้นที่ประมาณ ๒๐,๖๒๕ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขาพระฤาษี - เขาบ่อแร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยแม่ระวาง หมู่ที่ ๔ บ้านม่วงเฒ่า หมู่ที่ ๕ บ้านบารมี และหมู่ที่ ๗ บ้านห้วยองคต โดยกองอำนวยการโครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมการปกครอง เป็นหน่วยประสานให้หน่วยงานร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แนวพระราชดำริ “บวร” (บ้าน วัด ราชการและโรงเรียน) โดยในปี ๒๕๖๖ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑) แผนงานสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาโครงการห้วยองคตฯ ดำเนินงาน อำนวยการและบริหารโครงการเชิงบูรณาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งด้านบุคลากรและสถานที่ รวมถึงการต่อยอดองค์ความรู้ให้แก่แก่นักเรียนในพื้นที่โครงการในรูปแบบห้องเรียนกลางแจ้ง ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้การดำเนินงานพัฒนาด้านต่างๆ ของโครงการ

๒) แผนงานการพัฒนาระบบและกลไกการทำงานแบบบูรณาการตามหลักการมีส่วนร่วม “บวร” เป็นการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนในพื้นที่โครงการจำนวน ๓ แห่ง คือ

- (๑) โรงเรียนป่าไม้อุทิศ ๑๕ ทำการปรับปรุงโรงเรียนเห็ดนางฟ้าภูฐานเพื่อลดต้นทุนให้แก่กิจกรรมเกษตรอาหารกลางวัน (๒) โรงเรียนประชามงคล จัดอบรมมัคคุเทศก์น้อยห้วยองคต จำนวน ๓๐ คน (๓) โรงเรียนบ้านเขาแหลม จัดทำค่ายธรรมศึกษาเยาวชนคนดีของแผ่นดิน มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๒๙๓ คน

จัดประชุมคณะกรรมการประจำเดือน

กิจกรรมห้องเรียนกลางแจ้ง

๓) แผนงานส่งเสริม พัฒนาและยกระดับจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาศักยภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้วยการสร้างเครือข่ายการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและจัดหาโต๊ะเก้าอี้ให้นักเรียนโรงเรียนบ้านเขาแหลมจำนวน ๒๘๐ ชุด และสนับสนุนให้พัฒนาการอำเภอนองปรีอเข้าไปส่งเสริมการทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านป่าคู้ จำนวน ๒๐ คน เพื่อสืบสานงานวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่และสามารถนำภูมิปัญญามาสร้างสรรค์ชิ้นงานจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

๕) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขปลอดภัย และการพัฒนาสุขภาวะที่ดีของประชาชน ทำการปรับปรุงสภาพพื้นที่ลานจอดรถของโครงการให้เรียบร้อยรองรับการเยี่ยมชมและศึกษาดูงานของประชาชนทั่วไป

ส่งเสริมการทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านป่าคู้

พัฒนาศักยภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประโยชน์ที่ได้รับ

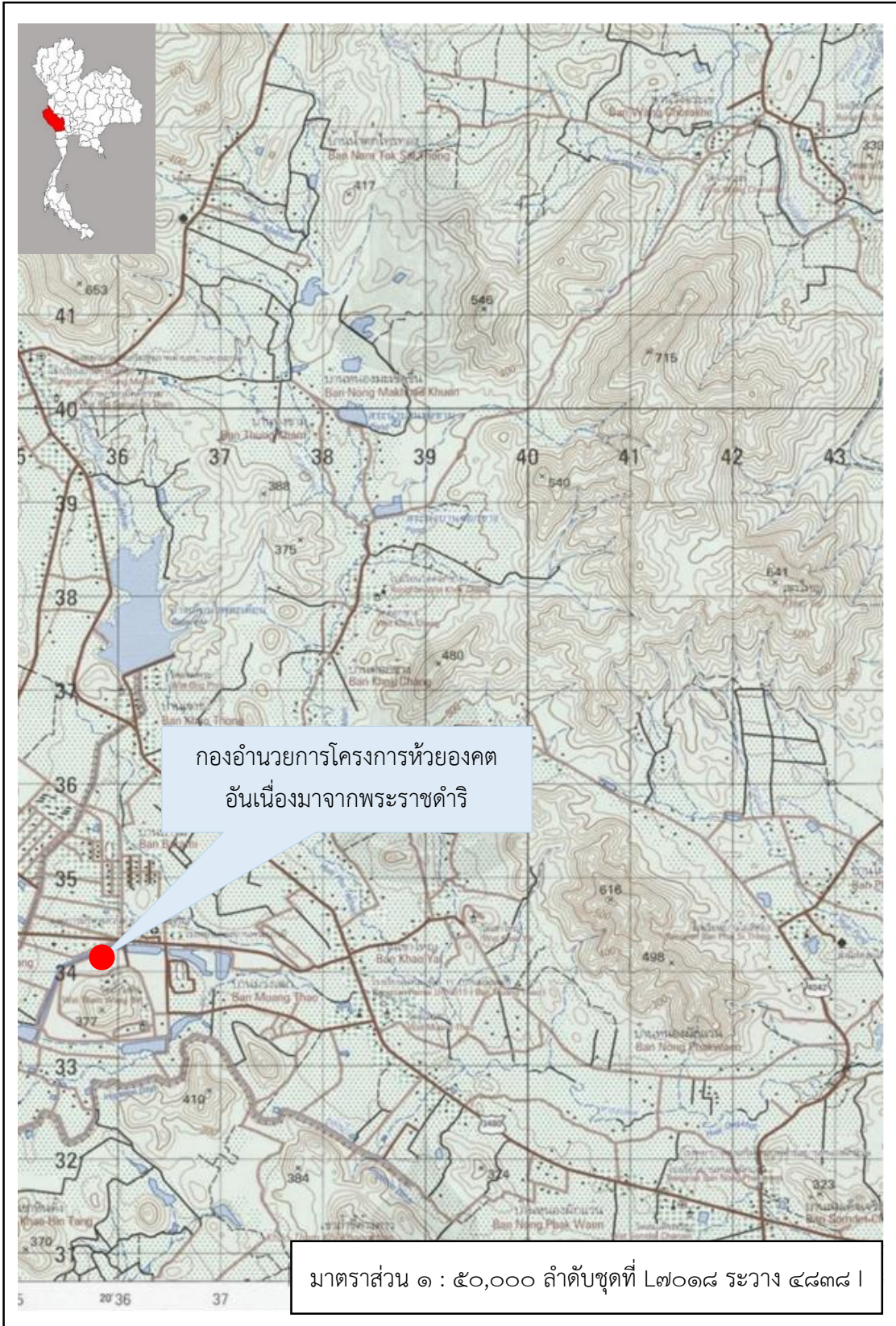
๑. ทำให้ราษฎรในพื้นที่เป้าหมายของโครงการจำนวน ๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านแม่ระวาง หมู่ที่ ๓ บ้านม่วงเต่า หมู่ที่ ๔ บ้านบารมี หมู่ที่ ๕ และบ้านห้วยองคต หมู่ที่ ๗ ตำบลสมเด็จเจริญ จำนวน ๑,๐๕๘ ครัวเรือน ประชากรจำนวน ๓,๓๙๔ คน มีทางเลือกและรายได้จากการประกอบอาชีพมากขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานต่างๆ จนเกิดผลสัมฤทธิ์แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ตามแผนงาน

๓. มีการจัดสรรทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ ในพื้นที่โครงการอย่างถูกต้องส่งผลให้ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการห้วยองคตฯ สามารถอยู่อาศัยและทำกินได้อย่างถูกต้อง และมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นจากการปลูกป่าในพื้นที่รวมเป็นจำนวน ๔,๐๘๐ ไร่

๔. เยาวชนและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในปี ๒๕๖๖ มีหน่วยงาน คณะบุคคล เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่โครงการจำนวนทั้งสิ้น ๑๑ คณะ ๕๗๓ คน

แผนที่ตั้งโครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนองปรี จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ สรุปลงความว่า ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสม จัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ดินชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยมีกรมประมงเป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา จากยอดเขาสู่ท้องทะเล

นอกจากนี้ ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ สรุปลงความว่า ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล และเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑ ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติม ความโดยสรุปว่า คุ้งกระเบนเป็นการศึกษา เกี่ยวกับชายทะเล ต้นไม้ต่าง ๆ ชายทะเล ปลา และการประมง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาสู่การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย การพัฒนาพื้นที่ดินในเขตชายฝั่งทะเล การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และนำผลการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำเป็นแปลงสาธิต เสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวให้บริการให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ และประชาชนทั่วไปได้ สามารถศึกษาเรียนรู้จากผลการดำเนินงานจริง โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาฯ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และคำแนะนำในด้านต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน

๑. งานศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านการพัฒนาการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การพัฒนาการเกษตร และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในด้านชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ ซึ่งเป็นต้นแบบ “การพัฒนาจากยอดเขาสู่ท้องทะเล” รวมทั้งเป็นการศึกษาวิจัย ที่คำนึงถึงพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ดังนั้น งานวิชาการเกษตร จึงได้จัดทำโครงการแปลงตัวชีวิตการผลิตเงาะโรงเรียนระบบเกษตรอินทรีย์ และงานป่าไม้ ได้จัดทำโครงการตัวชีวิตด้านการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งและด้านพัฒนาป่าไม้ขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาป่าชายเลนและป่าชายหาดในพื้นที่ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชนในพื้นที่โครงการอย่างยั่งยืน เพื่อติดตามประเมินผลการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาป่าชายเลนในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์

๒. การบริการถ่ายทอดเทคโนโลยี และศึกษาดูงานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร ดังนี้

๒.๑ โครงการช่วยเหลือและฟื้นฟูอาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ และพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีเกษตรกรเข้าอบรม จำนวน ๓๐ คน และสนับสนุนพันธุ์ปูทะเล ๑,๐๓๗ ตัว ผลการติดตามลูกปูทะเล อายุ ๑๒๐ วัน มีน้ำหนักเฉลี่ย ๒๖๒.๘๔ กรัม ซึ่งมีเกษตรกรทยอยจับขายไปแล้ว จำนวน ๑๐ ราย

๒.๒ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรการตรวจวินิจฉัยโรคกุ้งทะเลและคุณภาพน้ำในระดับฟาร์ม โดยมีเกษตรกรเข้าอบรม จำนวน ๓๐ คน ซึ่งผ่านการทดสอบมากกว่าร้อยละ ๘๐

๒.๓ โครงการสาธิตการเลี้ยงกุ้งทะเล ได้ปล่อยกุ้งขาวลิซล จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ตัว ได้ผลผลิต ๕๓๗ กิโลกรัม อัตราการรอด ร้อยละ ๒๒.๓๗ มีเกษตรกรและผู้สนใจศึกษาดูงาน จำนวน ๕๑๔ คน

๒.๔ โครงการส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา โดยมีเกษตรกรเข้าอบรม จำนวน ๑๕ ราย

๒.๕ โครงการนวัตกรรมการผลิตถ่านชีวภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืน จำนวน ๘๐ คน

การอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร

๓. งานขยายผลการพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน ป่าบก และทรัพยากรประมง ผ่านการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ เพิ่มทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่งเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ โดยผลิตสัตว์น้ำเพื่อปล่อยในวันสำคัญ จำนวน ๙,๑๖๗,๐๐๐ ตัว ประกอบด้วย กุ้งกุลาดำ ๖,๓๗๕,๐๐๐ ตัว กุ้งแชบ๊วย ๒,๔๙๐,๐๐๐ ตัว ปลากระพงขาว ๖๐,๐๐๐ ตัว ปลานิล ๖๐,๐๐๐ ตัว ปูม้า ๓๗,๐๐๐ ตัว ปูทะเล ๒๕,๐๐๐ ตัว หอยหวาน ๗๐,๐๐๐ ตัว และ หอยชักตีน ๕๐,๐๐๐ ตัว

การผลิตและปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในวันสำคัญ

๓.๒ ส่งเสริมการทำธนาคารปูเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรปูม้าและปูทะเล ในเขตป่าชายเลนพื้นที่ภาคตะวันออก ปีที่ ๖ โดยจัดตั้งกลุ่มธนาคารปูและติดตั้งระบบเพาะฟักไข่ปู จำนวน ๕ กลุ่ม ในพื้นที่จังหวัดตราด และฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน ๕๐ คน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ชุมชนประมงในเขตพื้นที่เขตชายฝั่งทะเลจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ส่งเสริมการทำธนาคารปูเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรปูม้าและปูทะเล

๓.๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลน และหญ้าทะเลในอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการเพาะชำกล้าไม้ป่าชายเลน ไม้ยืนต้น และไม้ประดับ เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้ ซึ่งจะแจกจ่ายกล้าไม้ให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ ทั้งไม้ป่าชายเลน และไม้ป่าบก กล้าไม้ที่เพาะชำ แบ่งเป็น กล้าไม้ป่าชายเลน จำนวน ๒๔,๐๐๐ กล้า

และกล้าไม้ยืนต้นและไม้ประดับ จำนวน ๗๗,๖๐๐ กล้า อาทิ พะยูง ตะเคียนทอง ชะมวง จิกทะเล แต้ว มะขามบ้าน ชาดัด เข้มแดง โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก ตะบัน และอื่น ๆ

แปลงเพาะชำกล้าไม้ป่าชายเลน ไม้ยืนต้น และไม้ประดับ เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้

๔. การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

๔.๑ เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยสาธิตการเลี้ยงปลาเศรษฐกิจหลากหลายสายพันธุ์ในกระชัง การจัดทำแหล่งพ่อแม่พันธุ์หอยนางรมปากจีบซึ่งเป็นหอยนางรมพันธุ์พื้นเมือง การสร้างแหล่งพ่อแม่พันธุ์หอยตะไกรถมแบบหลัก การบริหารจัดการทรัพยากรปูม้าในรูปแบบของธนาคารปู การสร้างบ้านปลา ตลอดจนให้บริการวิชาการด้านการทำประมง และชีววิทยาศาสตร์น้ำในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงพัฒนาที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่คณะผู้มาศึกษาดูงาน ปัจจุบันได้จัดแสดงรูปแบบการทำฟาร์มทะเล ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมจากผู้เข้าเยี่ยมชมจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวน ๗๕,๘๘๘ คน

หน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ (กระชังปลา)

๔.๒ หน่วยสาธิตการผลิตสาหร่ายทะเล มีผู้เข้าเยี่ยมชม ๑,๐๑๑ คน ได้ขยายผลไปยังโรงเรียน เกษตรกรในพื้นที่ และผู้สนใจทั่วไป จำนวน ๙ กลุ่ม สามารถพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้ของคนในชุมชน ไม่น้อยกว่า ๒๐ ครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ของศูนย์ ได้แก่ เส้นบะหมี่ สาหร่ายผักกาดทะเลอบแห้ง เซรุ่มบำรุงผิวหน้า สบู่ โลชั่น แชมพู และครีมนวดผม

๔.๓ การถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนโรงเรียนบริเวณโดยรอบพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ รวม ๒๓ แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์ปลา และก้อนเชื้อเห็ด รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมการแปรรูป/ถนอมอาหาร เช่น การทำ ข้าวเกรียบเห็ด การทำเห็ดสามรส การทำผักกาดดอง การเพาะถั่วงอก การผลิตน้ำหม่อน เป็นต้น

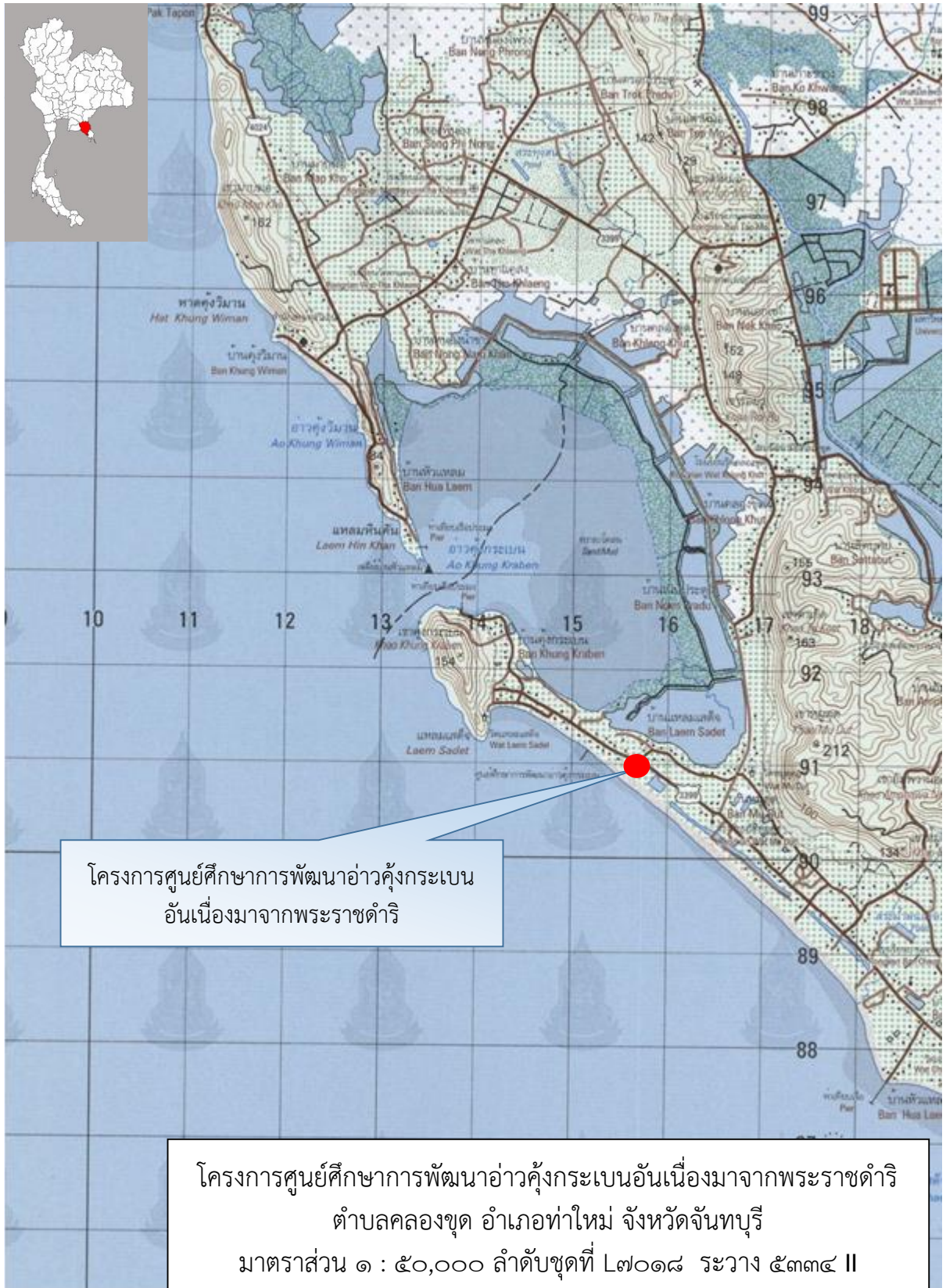

เยาวชนโรงเรียนรอบศูนย์ศึกษาฯ ที่เข้าร่วมโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนองพระราชดำริ ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นับตั้งแต่ก่อตั้งในปี ๒๕๒๔ โดยทำการศึกษาวิจัยหาแบบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงทรัพยากรสัตว์น้ำในพื้นที่ให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน มีการถ่ายทอด องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ควบคู่ กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ โดยเฉพาะ ในเรื่องการเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย ความรู้เรื่องเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ ในการประกอบอาชีพ และการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า และเกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ ให้พัฒนาพื้นที่ที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี โดยให้พิจารณาดำเนินการสำรวจพื้นที่อย่างละเอียด เพื่อจัดแบ่งส่วนในด้านชลประทาน เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการสาธิตอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรที่สมบูรณ์ที่สุดสำหรับเกษตรกรและผู้สนใจ เข้ามาศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ และนำไปปฏิบัติตาม พร้อมส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้ง พัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญเป็นตัวอย่างแก่การพัฒนาพื้นที่อื่นต่อไป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จฯ มายังศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๕ ครั้ง เพื่อทอดพระเนตรและติดตามการดำเนินงานโครงการของศูนย์ศึกษาฯ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๗

ครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๐

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริแก่ นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ดำรงตำแหน่งองคมนตรีในขณะนั้น) ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

- พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงบำรุงดิน พื้นฟูสภาพป่าไม้ ปรับแผนการผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ รวมถึงการทำบัญชีขึ้นพื้นฐานให้มากขึ้น และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์

- ให้นำวิธีการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดที่ได้ผลแล้ว มาใช้กับพื้นที่ดินเปรี้ยวในพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์บางคล้า แปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การเกษตรในอำเภอบางคล้า

- ให้ศูนย์ศึกษาฯ เป็นสถานที่ศึกษาการผสมพันธุ์พืชเพื่อสร้างพันธุ์พืชชนิดใหม่ที่มีคุณภาพดี ให้เป็นที่แพร่หลายสืบไป

- ให้มีศูนย์ศิลปาชีพฝึกหัดการจักสาน ทอผ้า และศิลปหัตถกรรม

ผลการดำเนินงาน

๑. การศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนา โดยมีผลการดำเนินงานแล้วเสร็จ จำนวน ๑๓๐ เรื่อง อยู่ระหว่างการดำเนินงาน จำนวน ๑๒ เรื่อง รวมทั้งหมด ๑๔๒ เรื่อง ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๔๖ เรื่อง
- ๒) ด้านการพัฒนาพืช จำนวน ๖๗ เรื่อง
- ๓) ด้านการพัฒนาปศุสัตว์ จำนวน ๑๐ เรื่อง
- ๔) ด้านการพัฒนาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๑๔ เรื่อง
- ๕) ด้านการพัฒนาป่าไม้ จำนวน ๕ เรื่อง

นอกจากนี้ ได้จัดทำตัวชี้วัดเพื่อเชื่อมโยงโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินด้านศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา รวมทั้งงานทดสอบ สาธิต เป็นการวัดผลสำเร็จและขยายผลสู่พื้นที่ให้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง

๒. การขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ นำผลงานศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนา และงานทดสอบสาธิตจัดแสดงเป็น “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น สาธิตการแก้ปัญหาดินเปรี้ยว พื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์บางคล้า สาธิตจุดเรียนรู้หญ้าแฝก (หญ้าแฝก ๒๘ สายพันธุ์) สาธิตการทำเกษตรยั่งยืนบนพื้นที่ ๑ ไร่ สาธิตการปลูกและการจัดการไม้ผลในระบบดินทราย เป็นต้น

แปลงสาธิตการปลูกข้าวครบวงจร

๒.๒ นำผลงานศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนา และงานทดสอบสาธิตที่ประสบผลสำเร็จ ถอดองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปได้ เช่น รณรงค์การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อม โดยนำมาใช้ในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ดินทรายเพื่อให้ดินมีศักยภาพสำหรับการปลูกพืช การขยายผลสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนภายใต้แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดสระแก้วและ

จังหวัดฉะเชิงเทรา การอนุรักษ์สายพันธุ์ไก่เขาหินซ้อน ไก่พื้นเมืองเหลืองหางขาว เป็ดไข่พื้นเมือง พันธุ์ปากน้ำ แพะสายพันธุ์แบล็คเบงกอลและแพะลูกผสม เป็นต้น

การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

การอบรมเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ ไก่เขาหินซ้อน

การอบรมเพื่ออนุรักษ์แพะสายพันธุ์ แบล็คเบงกอลและแพะลูกผสม

๒.๓ ส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรชุมชน เครือข่าย ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น โครงการ ๖๐ พรรษา ๖๐ หมู่บ้าน ๖ ศูนย์ศึกษา สร้างคน สร้างป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต การฝึกอบรมขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ แก่ผู้สนใจทั่วไป เป็นต้น

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการผลิต กระบองเพชร (Cactus) เพื่อสร้างรายได้

การสาธิตการทอผ้า ทอเสื่อ จักสาน เส้นใยพืช การตีเหล็กและการเดินเส้นลายทอง

๒.๔ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ให้สามารถรองรับการศึกษาดูงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีทั้งคณะศึกษาดูงานภายในประเทศไทยและต่างชาติเข้ามาเยี่ยมชมศึกษาดูงานภายในศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง เช่น

วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ มกุฎราชกุมารแห่งราชอาณาจักรตองกา และเอกอัครราชทูตราชอาณาจักรตองกาประจำเครือรัฐออสเตรเลีย เสด็จฯ เยี่ยมชมศึกษาดูงาน

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖ คณะศึกษาดูงานของกระทรวงการต่างประเทศและคณะผู้บริหารรุ่นใหม่ของ สปป.ลาว เยี่ยมชมศึกษาดูงาน

๒.๕ พัฒนาศูนย์ศึกษาฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีการจัดกิจกรรมรักษ์ป่าเขาหินซ้อนตามแนวพระราชดำริ

๒.๖ มีการจัดการแปลงเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานของการผลิตการเกษตร เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยที่ดีของประชาชน ได้แก่ การศึกษาพัฒนาการจัดการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และข้าวพันธุ์พื้นเมืองท้องถิ่นประจำศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๒.๗ เสริมสร้างคุณภาพการผลิตและการพัฒนาผลผลิตให้แก่ประชาชน ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) และขยายเครือข่ายเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทาน

๓. การบริหารจัดการองค์กร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดำเนินการ ศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านพืชและสัตว์ ตลอดจนขยายผลการศึกษาไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ปัจจุบันมีผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน ใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรม ตลอดจนจัดประชุมสัมมนาไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ คน จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณในส่วนของงบบุคลากร งบดำเนินงาน การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ เช่น การปรับปรุงและดูแลรักษาบริเวณพื้นที่ดูงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ครอบคลุมพื้นที่ จำนวน ๑,๘๙๕ ไร่ ให้สะอาด สวยงาม และปลอดภัย การพัฒนาบุคลากรของศูนย์ศึกษาฯ เพื่อสนับสนุนการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนาการขยายผลและการบริหารจัดการ การจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติในเดือนต่าง ๆ เป็นต้น

นายพลอากาศ สุวรรณรัฐ องคมนตรี ประธานกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นประธานในพิธีเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ “๔๔ ปี แห่งการพัฒนา ปวงประชาอยู่ดีมีสุข” ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ระหว่างวันที่ ๘-๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

ประโยชน์ที่ได้รับ

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรรอบศูนย์ฯ และผู้ที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชมศึกษาดูงาน เพื่อให้สามารถนำความรู้กลับไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้

๑) มีการนำผลสำเร็จจากการทดลองวิจัยขยายผลไปสู่เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์ฯ จำนวน ๔๓ หมู่บ้าน ๑๔,๗๕๗ ครัวเรือน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อเป็นเครือข่ายเพื่อขยายผลองค์ความรู้ได้ จำนวน ๑๔ แห่ง จัดตั้งกลุ่มอาชีพ จำนวน ๒๐ กลุ่ม ทำให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

๒) มีการถ่ายทอดความรู้แนวพระราชดำริไปสู่เด็กและเยาวชนในโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสระแก้ว รวม ๑๔ แห่ง

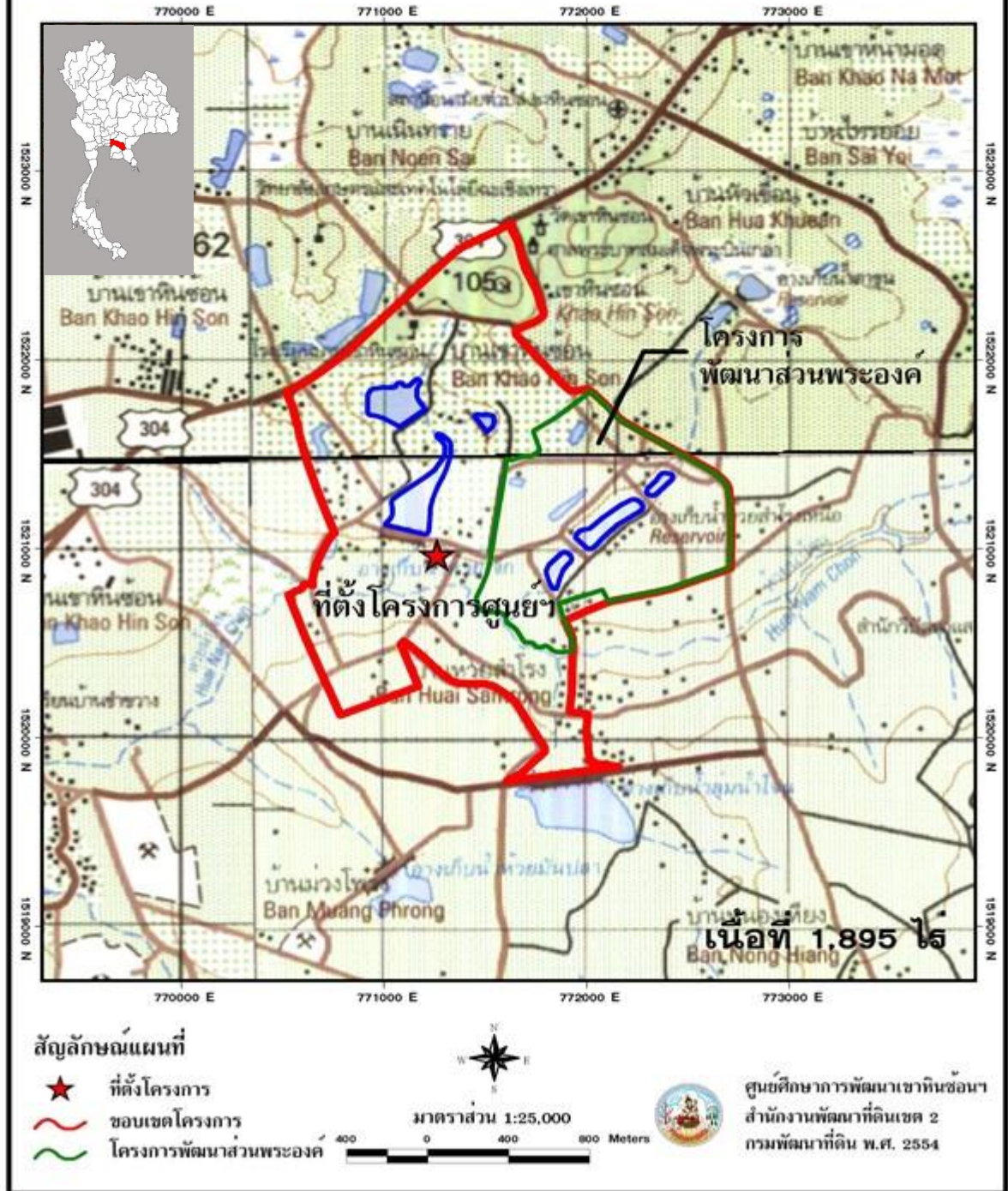
๓) มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่และส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงมีการศึกษารวบรวมสมุนไพรในท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

๔) มีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่ออนุรักษ์สัตว์สายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ไก่เขาหินซ้อน ไก่พื้นเมืองพันธุ์เหลืองหางขาว เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ รวมถึงให้ความรู้เพื่อนำไปผลิตเป็นพันธุ์ทดแทนในรุ่นต่อไป

๕) มีผู้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน ๑,๗๕๐ คน และมีผู้ศึกษาดูงาน จำนวน ๑๐๘,๑๗๖ คน โดยมีการขอรับบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำอาหารแปรรูป การถนอมอาหาร เป็นต้น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาคันทรง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

พื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาคันทรง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
มาตราส่วน ๑ : ๒๕,๐๐๐

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ไปยังศูนย์กลางการพัฒนาการเกษตรและศิลปาชีพ ได้พระราชทานพระราชดำริความว่า บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ สามารถส่งน้ำมายังพื้นที่ดังกล่าวได้ ทรงแนะนำให้จัดเป็นศูนย์กลางอาชีพการเกษตรและศิลปาชีพพิเศษแก่ราษฎร นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๔ ข้อ คือ

- ๑) ให้พัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปศุสัตว์และประมง เพื่อการบริโภคและสำรองอาหารไว้ในยามวิกฤติ มูลสัตว์ทำเป็นเชื้อเพลิงและปุ๋ยปรับปรุงดิน
- ๒) ให้มีศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านประกอบอาชีพ โดยมีแปลงสาธิตของราษฎรตัวอย่าง ๔ แปลง แปลงละ ๔ ไร่ สร้างบ้านพักอาศัยให้อยู่ โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป ให้ดำเนินธุรกิจฟาร์มในรูปแบบสหกรณ์ และให้ราษฎรหมุนเวียนเข้าอยู่
- ๓) ให้จัดเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยให้ราษฎรยืมพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีไปผสม หรือเลี้ยงแล้วส่งลูกคืน หรือขายให้ราษฎรนำไปเลี้ยง
- ๔) ให้มีศูนย์พัฒนาการเกษตร เพื่อราษฎรจะได้มาศึกษาและเยี่ยมชม เพื่อนำเอารูปแบบไปปรับปรุงไร่นาของตนเอง

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง มีหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ ๗ หน่วยงาน ได้แก่

- ๑) โครงการชลประทานระยอง (งานชลประทาน)
- ๒) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง (งานวิชาการเกษตร)
- ๓) ศูนย์วิจัยข้าวปราชญ์บุรี (งานข้าว)
- ๔) สถานีพัฒนาที่ดินระยอง (งานพัฒนาที่ดิน)
- ๕) ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ระยอง (งานปศุสัตว์)
- ๖) ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยอง (งานประมง)
- ๗) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง (งานพืชสวน)

โดยมีหน่วยงานร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- ๑) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดระยอง (แผนยุทธศาสตร์และฐานข้อมูล)
- ๒) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระยอง (พัฒนาองค์กรและกลุ่มอาชีพเกษตรกร)
- ๓) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ระยอง (พัฒนาองค์กรและกลุ่มอาชีพเกษตรกร)
- ๔) องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง (พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/การส่งเสริม

การท่องเที่ยว)

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทการพัฒนาฯ ฉบับปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ มีเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด คือ “ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง เป็นศูนย์กลางการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตรตามแนวพระราชดำริ สู่เกษตรกรที่ยั่งยืน” ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศูนย์บริการการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๑. การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ก่อสร้างห้องสุขาชาย/หญิง ขนาด ๔ x ๖ เมตร บริเวณฐานการเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ (คาดว่าจะแล้วเสร็จเดือนตุลาคม ๒๕๖๖) ปรับปรุงโรงเรือนเลี้ยงไก่ หลังคาจั่ว ๒ ชั้น ขนาด ๑๐.๑๕ x ๑๘.๑๖ ตารางเมตร เพื่อให้ได้มาตรฐานการเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์ ปรับปรุงห้องสุขา จำนวน ๘ ห้อง บริเวณส่วนงานส่งเสริมการเกษตร ปรับปรุงอาคารอาคารฝึกอบรมและหอพัก อาคารหอพัก ชั้นเดียว ๕ ห้อง และอาคารหอพักชั้นเดียว ๒ ห้อง เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ พัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ขุดลอกคลองบริเวณส่วนงานวิชาการเกษตร รื้อโครงสร้างที่ผุพัง และซ่อมแซมถนนและผิวจราจรภายในศูนย์ฯ

๒. การพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ

ดำเนินการซ่อมแซมระบบกระจายน้ำภายในศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ (คาดว่าจะเสร็จแล้วเดือนตุลาคม ๒๕๖๖)

๓. การพัฒนาและปรับปรุงฐานการเรียนรู้

ในปี ๒๕๖๖ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ในแต่ละด้าน เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการศึกษาดูงาน ดังนี้ ๑. เปลี่ยนหลังคาพลาสติกและมุ้งตาข่ายของโรงเรือนอัจฉริยะ (ฐานการเรียนรู้ด้านวิชาการเกษตร) ๒. จัดทำจุดเรียนรู้แปลงแสดงพันธุ์ข้าวเพื่อแสดงลักษณะประจำพันธุ์ พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกและทำโครงเหล็กติดตั้งตาข่ายกันนก ๓. วางระบบน้ำภายในฐานการเรียนรู้ด้านพัฒนาที่ดินและติดตั้งระบบส่งน้ำจากมือถือ ๔. ปรับปรุงรั้วคอกแพะ แกะ กระบือ และนกกกระจอกเทศ ๕. ปรับปรุงรั้วตาข่ายคอกไก่ ๖. ปรับปรุงโรงเรือนเลี้ยงไก่และเลี้ยงเป็ด ๗. พัฒนาแปลงแม่พันธุ์สมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพร โดยจัดทำป้ายจุดเรียนรู้แปลงแม่พันธุ์สมุนไพรและผักพื้นบ้าน (ฐานการเรียนรู้ด้านพืชสวน) ๘. จัดทำจุดเรียนรู้บัวประดับ โดยอยู่ระหว่างการผลิตเพื่อกระจายพันธุ์ให้เกษตรกรและผู้สนใจในพื้นที่โครงการพระราชดำริ (ฐานการเรียนรู้ด้านพืชสวน) และ ๙. ปรับเปลี่ยนตู้กระจกเลี้ยงปลา ขนาด ๔๘ x ๒๐ x ๒๐ นิ้ว พร้อมขาตั้งเหล็กเคลือบกันสนิมในจุดเรียนรู้จุดแสดงพันธุ์ปลาไทยและปลาพระราชทาน (ฐานการเรียนรู้ด้านประมง)

๔. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ดำเนินกิจกรรมผลิตและปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ได้แก่ พันธุ์ปลาน้ำจืด กุ้งก้ามกราม ในแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดระยอง จำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัว เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์และคงความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่

๕. งานศึกษาวิจัย/งานวิชาการ

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเห็ด Zero waste โดยการศึกษา/ทดสอบการใช้ประโยชน์จากก้อนเห็ดเก่า โดยแบ่งเป็น ๒ หัวข้อ คือ การเพาะเห็ดฟางจากก้อนเห็ดเก่า (การเพาะในตะกร้าและการเพาะกองเตี้ย) และการทำปุ๋ยหมักจากก้อนเห็ดเก่า (แบบกลับกอง แบบไม่กลับกอง และปุ๋ยหมักในกระสอบ) เพื่อให้เกษตรกรและผู้เข้าศึกษาดูงานนำความรู้ไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ โดยสามารถเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้จากการผลิตเห็ดและต้นทุนการทำเกษตรลดลง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ผลการดำเนินงานการบริการ ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผล การพัฒนาอาชีพการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. การให้บริการศึกษาดูงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน รวม ๔๐,๔๕๗ คน ดังนี้
๑) ด้านวิชาการเกษตร ๑๐,๘๑๑ คน ๒) ด้านข้าว ๘,๔๗๘ คน ๓) ด้านพัฒนาที่ดิน ๕,๐๒๗ คน
๔) ด้านปศุสัตว์ ๕,๐๘๘ คน ๕) ด้านประมง ๒,๖๖๓ คน และ ด้านพืชสวน ๓,๘๙๐ คน

๒. การให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ

ให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ทั้งหมด ๔ ด้าน จำนวน ๑๐ หลักสูตร โดยมีผู้รับการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ รวม ๓๙๐ คน

๓. การสนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ และเกษตรกรตัวอย่าง รวมถึงเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาศึกษาดูงาน เช่น ปุ๋ยหมักเติมอากาศ ปุ๋ยชีวภาพเห็ดแดง เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ถังพลาสติก ขนาด ๑๒๐ ลิตร กากน้ำตาล พันธุ์ปลาตุ๊ก กระชังบก ก้อนเชื้อเห็ด

๔. การส่งเสริมและขยายผลสู่เกษตรกรต้นแบบ

ปี ๒๕๖๖ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ลงพื้นที่ติดตามตรวจเยี่ยมเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมและ ฝึกอาชีพ ให้คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อคัดเลือกเกษตรกร จำนวน ๓๐ คน ที่มีความพร้อม สามารถพัฒนาเป็นครัวเรือนต้นแบบหรือตัวอย่างแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกร โดยรอบเข้ามาเรียนรู้และสามารถนำไปขยายผลสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งสิ้น ๓๒๘ คน ในพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอปลวกแดง อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอบ้านค่าย และอำเภอบ้านฉาง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ

๑. การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้จัดกิจกรรมศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ระบบนิเวศทางธรรมชาติ การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และสมรรถนะให้กับบุคลากรภายในโครงการ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๔๐ ราย ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖ ณ ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง ปตท. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒. การจัดงานและการจัดนิทรรศการต่าง ๆ

๒.๑ บูรณาการร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ในการจัดงาน โครงการงาน “วันพ่อแห่งชาติ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑ - ๗ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมฐานการเรียนรู้และรู้จักภารกิจงาน โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ

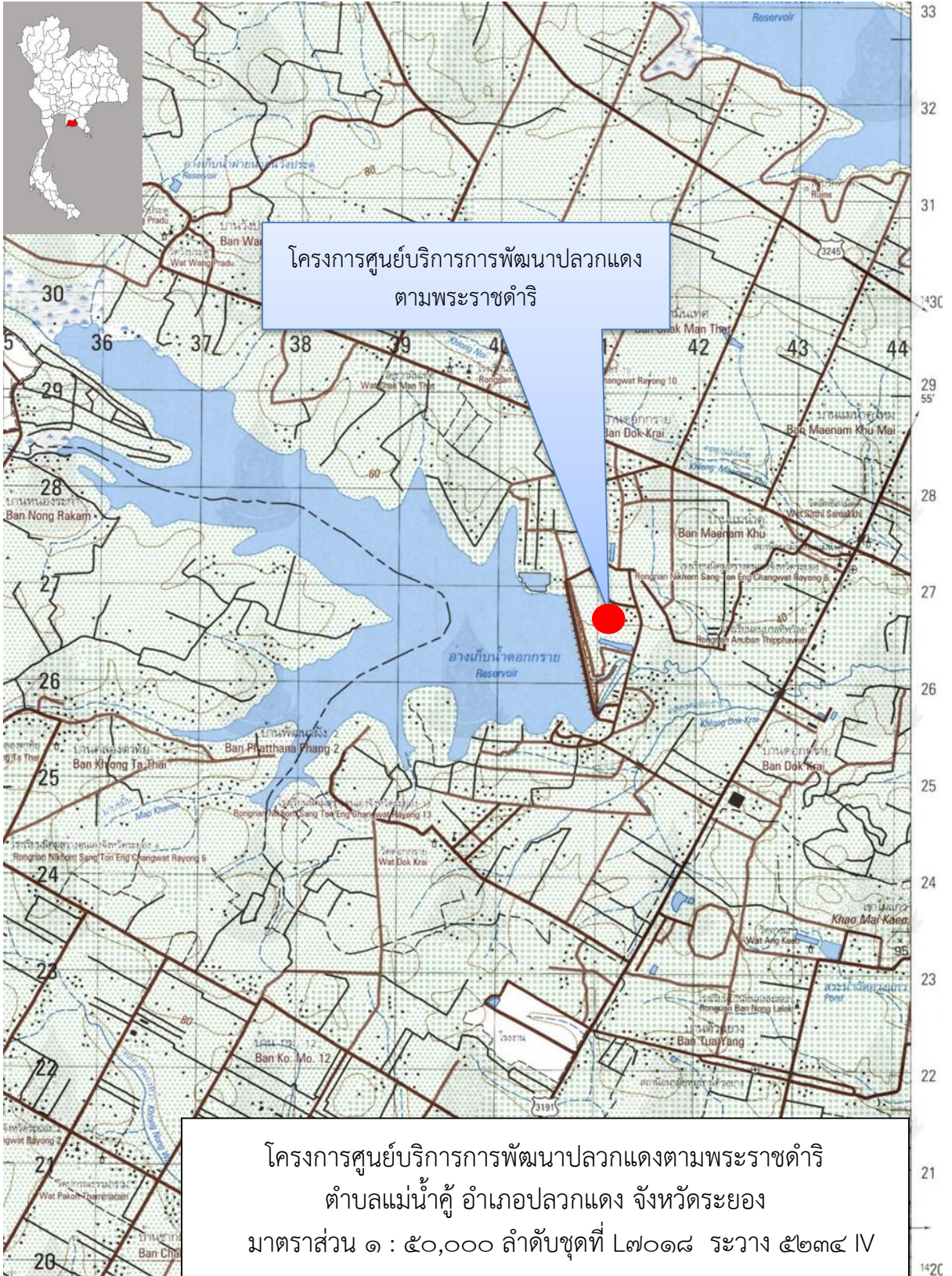
๒.๒ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ จัดงานเปิดบ้านประจำปี ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ บริเวณลานอเนกประสงค์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การเกษตรจังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จการดำเนินงานและ สร้างการรับรู้ในภารกิจงานทุกด้านของโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ รวมถึงมีการ ประกวดออกแบบตราสัญลักษณ์ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ที่ได้มีการดำเนินงานเป็นครั้งแรก

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดำเนินงานสนอง พระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง เพื่อการบริโภคและสำรองอาหารไว้ในยามวิกฤติ อีกทั้งเป็นศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านประกอบอาชีพ มีแปลงสาธิตปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป และเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ให้ราษฎรยึดพอพินิจแม่พินิจที่ดีไปผสมหรือเลี้ยงแล้ว ส่งลูกคืนหรือขายให้ราษฎรนำไปเลี้ยง รวมทั้งพัฒนาการเกษตรเพื่อราษฎรจะได้มาศึกษาและเยี่ยมชม และนำเอารูปแบบไปปรับปรุงไร่นาของตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรได้รับการบริการการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตตามแนว พระราชดำริทำให้นำไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเองอย่างเหมาะสม สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พระราชดำริ

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร และมีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้มีการพัฒนาที่ดินบริเวณติดต่อกับวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เพื่อเป็นแหล่งพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย แหล่งน้ำ วนอุทยาน เพื่อการรักษาป่าไม้ สัตว์ป่า และราษฎรในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ดีขึ้น

และเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณคลองบ้านอำเภอ เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรมของราษฎรในพื้นที่ และสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของวัดญาณสังวรารามฯ พร้อมทั้งส่งเสริมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่โครงการให้เป็นวนอุทยานรักษาป่าและสัตว์ป่า

ผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ได้น้อมนำ **หลักบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน** ซึ่งเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีการพัฒนา และส่งเสริมอาชีพการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การส่งเสริมดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

● **ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตร**

งานวิชาการเกษตร มีพื้นที่ดำเนินการ ๔๕ ไร่ สำหรับเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตร โดยแบ่งพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ งานศึกษา ทดสอบ จัดทำแปลงศึกษาทดสอบการปลูกทุเรียนในพื้นที่ดินทราย กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดทำแปลงต้นแบบ/แปลงเรียนรู้ ได้แก่ แปลงไม้ดอกไม้ประดับเสริมรายได้ แปลงผักหมุนเวียนนอยาเป็นระบบ ฯลฯ แปลงอนุรักษ์ โดยรวบรวมไม้ผลพันธุ์ดี ยางพารา และความหลากหลายทางชีวภาพในสภาพสวน รวมทั้ง ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศให้แก่เกษตรกร เพื่อลดต้นทุนทางการเกษตรและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในพื้นที่ ทั้งนี้ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีเกษตรกร และประชาชนเข้าศึกษาดูงาน จำนวน ๘๔๗ คน

โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการ ส่งเสริม/สาธิตการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพจากสารเร่งซูปเปอร์ พด.๒ และสารเร่งซูปเปอร์ พด.๗ จำนวน ๖,๐๐๐ ลิตร รวมทั้งส่งเสริม/สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมักจากสารเร่งซูปเปอร์ พด.๑ จำนวน ๓๓ ตัน ให้แก่เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการพัฒนาลุ่มน้ำมาบพิททอง จำนวน ๑๕ คน เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

แปลงเรียนรู้ภายในงานวิชาการเกษตร

ส่งเสริม/สาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมัก จากสารเร่งซูปเปอร์ พด.๑

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการจัดฝึกอบรมและสาธิตด้านการเกษตร เพื่อให้ราษฎร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรได้อย่างถูกวิธี ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ได้ดำเนินการ จัดหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

หลักสูตร	ผู้เข้าฝึกอบรม (คน)
๑. โครงการอบรมเกษตรกรธรรมชาติตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	๙๖ คน
๒. โครงการฝึกอบรมการคัดเลือกและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ เกษตรธรรมชาติ	๔๗ คน
๓. โครงการฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงเห็ดเบื้องต้น	๒๓ คน
๔. โครงการฝึกอบรมการผลิตและเพาะเลี้ยงเห็ดแบบมืออาชีพ	๓๕ คน
๕. โครงการอบรมการปลูกสมุนไพรไทยและการแปรรูป	๒๘ คน
๖. โครงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสุขภาพ	๓๙ คน

นอกจากนี้ ได้ดำเนินการจัดหาตู้แช่เมล็ดพันธุ์ สำหรับจัดเก็บเมล็ดพันธุ์จากแปลงทดลองการเกษตรของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรฯ ให้คงคุณภาพและพร้อมสำหรับแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร รวมทั้ง การปรับปรุงตลาดเกษตรธรรมชาติ สำหรับเป็นพื้นที่จำหน่ายผลผลิตการเกษตรของสมาชิกในโครงการฯ

การฝึกอบรมการเพาะเลี้ยงเห็ดเบื้องต้น

การฝึกอบรมการคัดเลือกและพัฒนาเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ

ฝึกอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสุขภาพ

ตลาดเกษตรธรรมชาติ สำหรับเป็นพื้นที่จำหน่ายผลผลิต

● **ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน ดำเนินการปรับปรุงศาลาอเนกประสงค์พร้อมจัดทำป้ายสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “ค่ายเยาวชนสืบสานปณิธาน พنانุรักษ์” ให้แก่เยาวชน จำนวน ๓๕๐ คนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าบางละมุง ดำเนินงานด้านการสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า งานเพาะพันธุ์และปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ และดูแลสุขภาพสัตว์ป่าที่พลัดหลงก่อน ปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติ โดยมีสัตว์ป่าในความรับผิดชอบ ได้แก่ หมีควาย หมีหมา และสัตว์ปีก เช่น ไก่ฟ้าพญาลอ ไก่ฟ้าหลังขาว และไก่ฟ้าหลังขาวจันทบูร ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ได้ดำเนินการ จัดซื้ออาหารสัตว์ป่า (ผลไม้) และเวชภัณฑ์ สำหรับการเลี้ยงและดูแลรักษาสัตว์ป่า เพื่อให้ อัตรา การสูญเสียของชีวิตสัตว์ลดจำนวนลง นอกจากนี้ ได้ดำเนินการปรับปรุงกรงเลี้ยงและชะนีที่ชำรุด เสียหาย ให้มีสภาพแข็งแรงทนทานต่อการใช้งานพร้อมปลอดภัยสำหรับผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน และเจ้าหน้าที่ อีกทั้ง ได้จัดทำป้ายสื่อความหมายและแผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฯ

การรักษาสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บ ด้วยเครื่องมือแพทย์และยา

กรงเลี้ยงและชะนีที่ซ่อมแซมแล้วเสร็จ

ป้ายแสดงแนวเขตพื้นที่ โครงการป่าสิริเจริญวรรษ

งานฝึกอบรมค่ายเยาวชนอาสา รักรักษาป่าสิริเจริญวรรษ

โครงการป่าสิริเจริญวรรษอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการจัดหา ครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน ได้แก่ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด ตู้เหล็ก รถจักรยานยนต์ และเต็นท์สนาม สำหรับอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ เจ้าหน้าที่ นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ที่เข้ามาทำกิจกรรมในโครงการฯ และการจัดทำป้ายเพื่อแสดงเขตพื้นที่โครงการฯ พร้อม ป้ายประชาสัมพันธ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ได้จัดโครงการค่าย เยาวชนอาสารักรักษาป่าสิริเจริญวรรษฯ ให้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับปฐมวัย จำนวน ๑๐ รุ่น รวม ๘๐๐ คน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

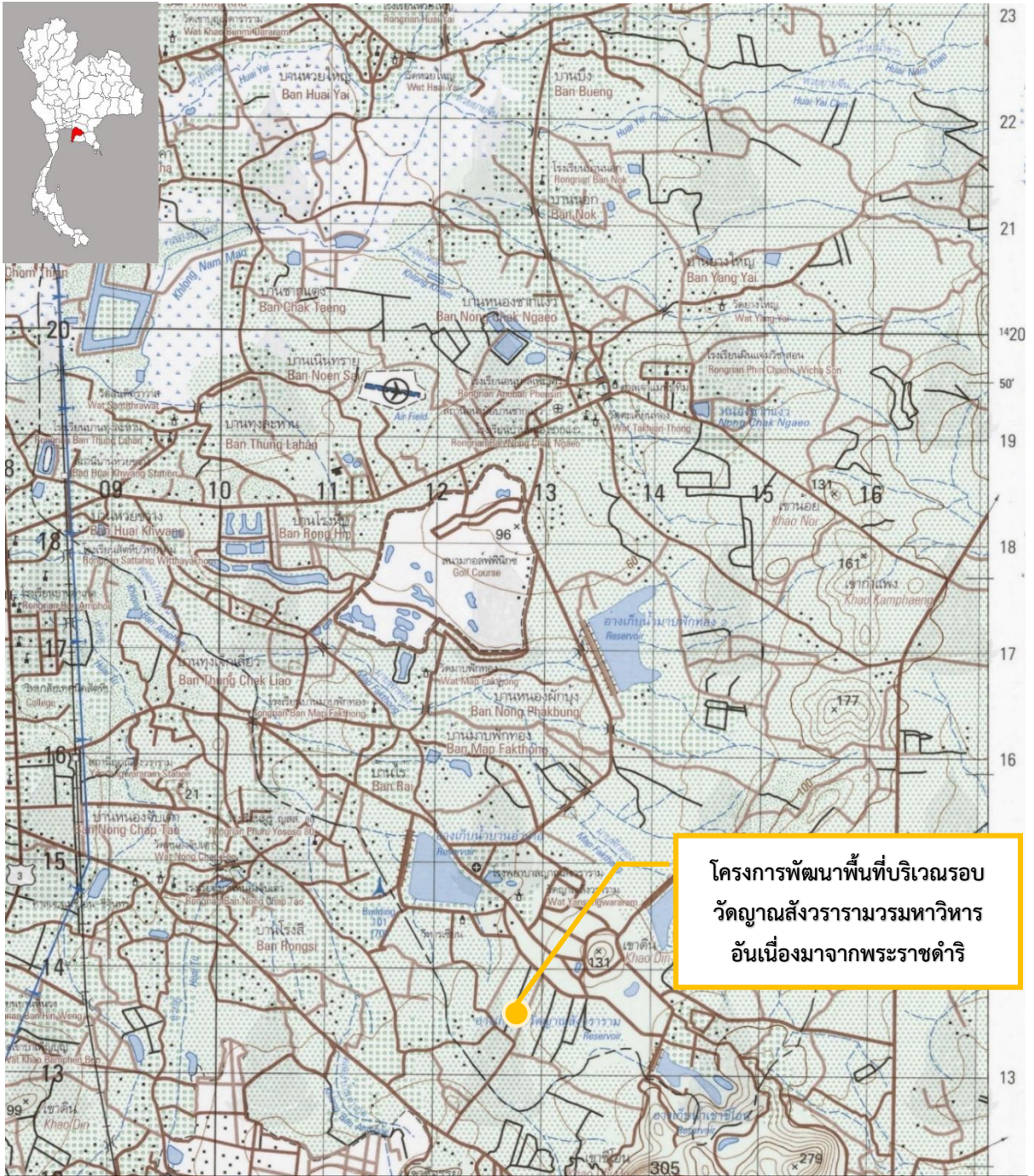

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งฝึกอบรมเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้ถูกหลักวิชาการและปลอดภัย

๒. พื้นที่ป่าไม้บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน และโครงการป่าสิริเจริญวรรษ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูกลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ รวมทั้งเป็นแหล่งสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ หมีควาย ละอง ละมั่งพันธุ์ไทย ไก่ฟ้าพญาลอ และเหยี่ยวแดง เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบ
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ
ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ลำดับชุดที่ L ๗๐๑๘ ระวัง ๕๑๓๔ I

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ สรุปความว่า ให้พัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม โดยเน้นการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม่ให้กลับอุดมสมบูรณ์ดังเดิม สามารถทำการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนการปลูกป่าและการเพาะปลูกพืช จัดระเบียบให้ราษฎรในพื้นที่โครงการให้เข้าอยู่อาศัย และทำกินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับธรรมชาติ ให้ราษฎรเข้าร่วมดูแลรักษา ตลอดจนได้อาศัยผลผลิตจากป่าและเพาะปลูกพืชต่าง ๆ โดยไม่ต้องเข้าไปบุกรุกทำลายป่าไม้อีกต่อไป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรและทรงติดตามผลการดำเนินงาน จำนวน ๑๑ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งได้มีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ รวมถึงเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) การฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยใช้ระบบป่าเปียกและภูเขาป่าการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้ในการเผาถ่าน การปรับปรุงดินเสื่อมสภาพ การทำเกษตรในรูปแบบทฤษฎีใหม่ การทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และป้องกันการพังทลายของดิน การผสมพันธุ์พืชลูกผสมสองชั้นในพืชผักรับประทานผล การอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ การพัฒนาพลังงานทดแทน และการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการเพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อแจกจ่ายราษฎร

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงนำข้าราชการและนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทักษณศึกษา ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้จัดนิทรรศการเรื่องการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในการปรับปรุงและพัฒนาดินที่แข็งเป็นดานเพื่อการเพาะปลูก พร้อมสาธิตการกะเทาะดินดานและนิทรรศการเรื่องการขยายพันธุ์พืชโดยใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้เศรษฐกิจในท้องถิ่น (สับปะรดพันธุ์เพชรบุรี ๒) และไม้เศรษฐกิจราคาแพง ซึ่งเป็นที่นิยมมาก และมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ดี เขานิยมอะไรกัน เราก็เอามาปลูก”

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการสนองพระราชดำริ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการจัดการเกี่ยวกับ ทรัพยากรดินและป่าไม้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการนำผลสำเร็จจากแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปเผยแพร่ขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น เกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ และมีความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

๑.๑ โครงการศึกษาทดลองการใช้หญ้าแฝกปรับปรุงดินที่แข็งเป็นดาน

ดำเนินการเพาะชำหญ้าแฝก จำนวน ๕๘,๑๑๐ กล้า เพื่อใช้ในการปลูกซ่อมและเสริมในพื้นที่งานศึกษาพัฒนาป่าไม้และภายในศูนย์ฯ ได้แก่ แปลงดินที่แข็งเป็นดานแปลงที่ ๑ (ทำอย่างเก็บน้ำห้วยทราย) แปลงดินที่แข็งเป็นดานแปลงที่ ๒ (เชิงเขาเตาปูน) แปลงดินที่แข็งเป็นดานแปลงที่ ๓ (ดินดาน 3T2) แปลงสาธิตสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) แปลงดินที่แข็งเป็นดานแปลงที่ ๕ (แปลงเปิดใหม่) บริเวณทิศตะวันออกของเขาทอง แปลงจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา แปลงจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด บริเวณแนวถนนหน้าแปลง ๘๔ พรรษา บริเวณแปลง ๘๐ พรรษา แปลงสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงๆ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการซ่อมฐานตู้กระจกที่ใช้ศึกษาทดลองการหยั่งรากของหญ้าแฝก และเทปูนล้อมรอบแนวตู้กระจก เพื่อป้องกันการเซาะฐานตู้เวลาฝนตกหนัก ความยาวประมาณ ๓๒ เมตร

เพาะชำหญ้าแฝก ปลูกหญ้าแฝกซ่อมและเสริมในพื้นที่โครงการฯ

ซ่อมฐานตู้กระจกที่ใช้ศึกษาทดลองการหยั่งรากของหญ้าแฝก

๑.๒ โครงการพัฒนาป่าไม้

ดำเนินงานตามกิจกรรมเพาะชำกล้าไม้มีค่า โดยเฉพาะชำกล้าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ และกล้าไม้ทั่วไป เพื่อแจกจ่ายแก่ราษฎร หมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชนในพื้นที่และรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จำนวน ๕๐,๐๐๐ กล้า ๒๕ ชนิด เช่น แดง มะค่าโมง ประดู่ป่า มะค่าแต้ ตะเคียนทอง โมกมัน ชี้เหล็กบ้าน สะเดา และเพกา เป็นต้น

เพาะชำกล้าไม้เพื่อแจกจ่ายให้กับราษฎรและหน่วยงานราชการ

๑.๓ โครงการศึกษาทดลองด้านพืชเพื่อส่งเสริมอาชีพ

ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ โครงการทดลองปลูกอ้อยคั้นน้ำเปรียบเทียบพันธุ์และใช้ขยายพันธุ์ จำนวน ๔ สายพันธุ์ โครงการทดสอบพันธุ์ฝรั่งไส้แดงลูกผสมสายพันธุ์ใหม่เพื่อการบริโภคที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งได้ดำเนินการปลูกแล้ว กำหนดระยะเวลาทดลอง ๓ ปี (๒๕๖๖-๒๕๖๘) และโครงการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังเพื่อบริโภค (การเปรียบเทียบในไร่เกษตรกร) ในพื้นที่ ๒ ไร่ เพื่อเปรียบเทียบพันธุ์มันสำปะหลัง ๘ สายพันธุ์ ระยะเวลาทดลอง ๓ ปี (๒๕๖๕-๒๕๖๗) การทดสอบพันธุ์พืชและระบบการผลิตปลอดภัย การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรด้วยระบบน้ำหยดการปลูกผักสวนครัวกางมุ้ง ๑ โรงเรือน ปลูกไม้ผล ๓ ชนิด ได้แก่ แก้วมังกร หม่อนพันธุ์เชียงใหม่ และขนุนพันธุ์ทองประเสริฐ แปลงเกษตรผสมผสาน พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล การปลูกพืชไร่และพืชผัก การทดสอบการปลูกขยายพันธุ์ผักหวานป่า ๑๑ ต้น การปลูกพืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การผลิตพันธุ์พืช จำนวน ๑๘ ชนิด (เมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ ต้นพันธุ์ และกิ่งพันธุ์) งานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (ไม้ต่าง พืชสมุนไพร ไม้หายาก และพืชเศรษฐกิจ) งานรวบรวมพันธุ์พืชที่เหมาะสมและเป็นความต้องการของประชาชน (๑๒ ชนิด) และแปลงสาธิต/ต้นแบบระบบเกษตรผสมผสาน และแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และต้นกล้าพันธุ์ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๔ หลักสูตร ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การจัดการธาตุอาหารพืชอย่างมืออาชีพ และการผลิตและขยายชีวภัณฑ์ทางการเกษตร มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม ๑๖๕ คน

การทดลองปลูกอ้อยคันน้ำ

การทดสอบพันธุ์ฝรั่งไส้แดง

๑.๔ โครงการตัวชี้วัดด้านพัฒนาดิน

จัดทำตัวชี้วัดด้านการพัฒนาดิน โดยเก็บตัวอย่างดินเพื่อวัดความชื้น จำนวน ๕๔ ครั้ง ๓,๘๘๘ ตัวอย่าง ตรวจวิเคราะห์ค่าทางเคมีและความอุดมสมบูรณ์ดิน จำนวน ๑ ครั้ง ๗๒ ตัวอย่าง เก็บดินในบ่อทดสอบเพื่อดูการชะล้างพังทลาย จำนวน ๑ ครั้ง ๔ แปลง วัดความหนา ชั้นดินบน ๑ ครั้ง ๓๖ จุด และเก็บความหนาแน่นดิน จำนวน ๑ ครั้ง ๗๒ ตัวอย่าง

เก็บตัวอย่างดิน

เก็บข้อมูลความชื้นดิน

๑.๕ โครงการตัวชี้วัดด้านพัฒนาป่าไม้

ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกพื้นที่ป่าและหาพื้นที่แปลงตัวอย่างถาวรเดิม จำนวน ๑๒ แปลง เก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้ในแปลงตัวอย่างถาวร ขนาด ๑๐x๑๐ เมตร ขนาด ๔x๔ เมตร และขนาด ๑x๑ เมตร อย่างละ ๑๙๒ แปลง รวมถึงเปลี่ยนเบอร์ต้นไม้ใหม่ และคาดสีตำแหน่งที่วัดความโต เก็บข้อมูลปริมาณผลผลิตซากพืชและการผุสลายของซากพืช โดยติดตั้งกระบะรองรับซากพืช ขนาด ๑x๑ เมตร รวมจำนวน ๖๐ กระบะ และทำการจัดเก็บเศษซากพืชบรรจุในถุงตาข่าย ขนาด ๕๐x๕๐ เซนติเมตร แล้วนำไปจัดเรียงในพื้นที่แปลงตัวอย่างถาวร จำนวนชุดละ ๑๓ ถุง รวมจำนวน ๑๒ ชุด

เก็บข้อมูลปริมาณผลผลิตซากพืช และการผุสลายของซากพืช

๑.๖ โครงการจัดเก็บข้อมูลสภาพอากาศของสถานีตรวจวัดอากาศ

รวบรวมข้อมูลและประมวลผลเกี่ยวกับสภาพอากาศ โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖ วัดได้ ๓๙.๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ วัดได้ ๑๗.๔ องศาเซลเซียส แรงลมสูงสุดในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ วัดได้ ๓๐ นอต (knot) ปริมาณน้ำฝนรวมตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๖ วัดได้ ๙๔๒.๕ มิลลิเมตร และมีความยาวนานของแสงแดดสูงสุดในเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ วัดได้ ๙.๐ ชั่วโมง เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

การตรวจวัดอากาศ

แนะนำให้ความรู้เรื่องการตรวจวัดอากาศ

๒. ด้านการขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ โครงการขยายผลการฟื้นฟูดินเสื่อมคุณภาพ และปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และการปลูกหญ้าแฝก สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แปลงงาน

และหน่วยงานภายในศูนย์ศึกษาฯ จำนวน ๑๐ แปลง พร้อมทั้งสนับสนุนให้แก่เกษตรกร จำนวน ๙๖ ราย หน่วยงานราชการ จำนวน ๓ หน่วยงาน และโรงเรียนในพื้นที่รอบศูนย์ฯ และโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๑ โรงเรียน ดูแลรักษาแปลงสาธิตและปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ และจัดทำระบบน้ำแปลงแฟกทรงงาน รวมทั้งการผลิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก จำนวน ๔,๐๐๐ ตัน เพื่อสนับสนุนภารกิจของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ หน่วยงานต่าง ๆ ศูนย์เรียนรู้ และ โรงเรียนรอบพื้นที่ ให้บริการส่งตัวอย่างดินวิเคราะห์ค่าทางเคมี จำนวน ๔๑ ราย รวมทั้งก่อสร้าง โรงสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ สำหรับใช้ในแปลงงานขยายผลการฟื้นฟูดินเสื่อมคุณภาพ

การจัดทำปุ๋ยหมัก จำนวน ๔,๐๐๐ ตัน

ก่อสร้างโรงสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ

๒.๒ โครงการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน (งานส่งเสริมการเกษตรและงาน ขยายผลการเกษตรผสมผสาน) ดำเนินการขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้

๒.๒.๑ จัดทำแปลงเรียนรู้ส่งเสริมการทำเกษตรอย่างยั่งยืน และแปลง รวบรวมพันธุ์ไม้ผล ได้แก่ ขนุนพันธุ์ทองประเสริฐ มะม่วงแก้ว มะกรูด มะม่วงเบาใต้ มะม่วงโชคนันต์ มะม่วงแก้วขมิ้น แก้วมังกร ชมพูเพชรสายรุ้งและชมพูทับทิมจันทร์ ส้มโอพันธุ์ทองดี ฝรั่งกิมจู มะปรางหวาน ลำไยพันธุ์พวงทอง มะยงชิด ทูเรียนหอมทอง มะไฟหวาน อะโวคาโด พันธุ์บุทและมังคุด

๒.๒.๒ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน สนับสนุนปัจจัยการผลิตในการพัฒนาแปลงเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบ จำนวน ๑๕ ราย ๑๕ แปลง และจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นแปลง เกษตรกรต้นแบบ จำนวน ๑๐ ราย ๑๐ แปลง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๕ แปลง เกษตรกร จำนวน ๒๕ ราย

๒.๒.๓ ส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ เยี่ยมชม และติดตามผล การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ ๘ แห่ง รวมถึงเกษตรกรในพื้นที่ ๔ ตำบลของศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยทรายฯ จำนวน ๘๐ ครั้ง พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความต้องการของเกษตรกร เช่น กล้าไม้ผลพันธุ์ พืชผัก น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยหมักให้กับศูนย์เรียนรู้ทั้ง ๘ แห่งของศูนย์ฯ

จัดทำแปลงเรียนรู้การทำกรเกษตรอย่างยั่งยืน และแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผล

อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๔ ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินการจัดศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ สวนโชคสมบูรณ์เกษตรอินทรีย์ ตำบลนางแก้ว อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป้าหมายเกษตรกรที่จะพัฒนาเป็นแปลงต้นแบบ จำนวน ๑๐ ราย

การออกเยี่ยม ติดตามผลการดำเนินงาน และสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

๒.๓ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

สาริตการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ แพะเนื้อพันธุ์ลูกผสมเบอร์ จำนวน ๓๐ ตัว ลูกแพะ จำนวน ๓๐ ตัว เป็ดเทศกบินทร์บุรี ไก่ไข่เล็กฮอร์นขาวและไก่พื้นเมืองเขียวห้วยทราย จำนวน ๑๖๘ ตัว ลูกเป็ดและลูกไก่ จำนวน ๔,๐๓๐ ตัว จัดฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จำนวน ๔ รุ่น รุ่นละ ๑๐ ราย รวม ๔๐ ราย ขยายผลด้านปศุสัตว์ สนับสนุน

พันธุ์ไก่เขียวห้วยทรายพร้อมอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกร จำนวน ๒๐ คน และโรงเรียน จำนวน ๕ แห่ง
แห่งละ ๕๐ ตัว กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน สนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่เล็กฮอร์นหงอนจักร
ให้แก่โรงเรียน จำนวน ๒ แห่ง แห่งละ ๕๐ ตัว พร้อมอาหารสัตว์จำนวน ๖๐ กิโลกรัม และที่ให้น้ำ
ให้อาหาร จำนวน ๑ ชุด และพัฒนาอาชีพเกษตรกร สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมืองให้แก่เกษตรกร
จำนวน ๒๐ ราย รายละ ๑๐ ตัว พร้อมอาหารสัตว์รายละ ๓๐ กิโลกรัม

ไก่พื้นเมืองเขียวห้วยทราย

การจัดอบรมให้กับเกษตรกร

๒.๔ โครงการส่งเสริมด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ดำเนินการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ตัว และปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ
ในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ ตัว พร้อมทั้งแจกจ่ายพันธุ์สัตว์น้ำให้แก่เกษตรกร จำนวน
๑๑๐ ราย จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ ตัว ตลอดจนจัดฝึกอบรมหลักสูตรการเลี้ยงปลาในบ่อดิน
ให้แก่เกษตรกรจำนวน ๔๐ ราย พร้อมแจกอาหารปลาในบ่อ จำนวน ๑ กระสอบ

ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ

สนับสนุนพันธุ์ปลาให้แก่เกษตรกร

๒.๕ โครงการส่งเสริมงานเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบ

สาธิตการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบนา ประกอบด้วย พ่อพันธุ์กบนา
จำนวน ๒๗๗ ตัว แม่พันธุ์กบนา จำนวน ๓๕ ตัว ลูกอ๊อดกบนา จำนวน ๔ บ่อ ลูกกบนา

ขึ้นกระดาน จำนวน ๗ บ่อ รวมทั้งสนับสนุนลูกกบนาให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๒๐ ตัว และ
ข้าราชการตำรวจที่สนใจ จำนวน ๓๐ ตัว

การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบนา

สนับสนุนลูกกบนาให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

๒.๖ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พื้นที่
๕ ไร่) และฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย แปลงนาข้าว การปลูกพืชผัก
บนพื้นดิน การปลูกพืชผักบนกระบะยกพื้น การปลูกผักบุ้งรายวัน (ตลาดนำการผลิต) การปลูกพืชไร่
หมุนเวียน การปลูกไม้ผลผสมผสาน การปลูกไม้ดอกเสริมรายได้ (ดอกดาวเรือง) จำนวน ๒ รุ่น การ
เลี้ยงไก่แบบกึ่งปล่อย และสาธิตการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ เพื่อเป็นตัวอย่างในการวางแผน
การผลิตให้มีผลผลิตได้ต่อเนื่อง มีรายได้สม่ำเสมอ และมีความมั่นคงยั่งยืน นอกจากนี้ ได้
ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรการขยายพันธุ์พืช จำนวน ๑ รุ่น จำนวน ๔๐ คน

การสาธิตปลูกผักบุ้งรายวัน

การเลี้ยงไก่แบบกึ่งปล่อย

๒.๗ โครงการปลูกสร้างเสริมป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า

ดำเนินการเพาะชำกล้าไม้ จำนวน ๑๙ ชนิด ๘๑,๐๘๖ ต้น เช่น โพทะเล
ประดู่ป่า ชัยพฤกษ์ ชี้เหล็ก กัลปพฤกษ์ มะค่าแต้ มะกอกป่า สะเดา พะยูง มะฮอกกานี สำโรง

มะค่าโมง อินทนิล มะขวิด ตะเคียน มะขามเปรี้ยว หว่า ยางนา และสัก เป็นต้น ดูแลบำรุงรักษา แปลงปลูกมะละกอแขกดำ จำนวน ๒๒๐ ต้น แปลงปลูกทุเรียน จำนวน ๕๐ ต้น แปลงปลูกมะกรูด จำนวน ๒๐ ต้น แปลงปลูกพันธุ์ไม้ยางนา จำนวน ๕๕๗ ต้น แปลงปลูกพริกพาน จำนวน ๕๗ ต้น นอกจากนี้ ได้ดำเนินการทำแนวป้องกันไฟป่า จำนวน ๒ จุด ได้แก่ จุดที่ ๑ บริเวณติดถนนบายพาส (แนวกันไฟเดิม) ตั้งแต่ทางแยกไปหนองข้าวนกมายังด้านทิศเหนือของงานศึกษาพัฒนาป่าไม้ ระยะทางประมาณ ๒,๒๐๐ เมตร และจุดที่ ๒ บริเวณด้านทิศเหนือของเขาทอง (แปลงปลูกยูคาลิปตัส) ระยะทางประมาณ ๕๐๐ เมตร ตลอดจนดำเนินการสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น จำนวน ๓๐๐ แห่ง สํารวจและบำรุงรักษาฝายชะลอความชุ่มชื้น (ฝายกักเก็บน้ำกึ่งถาวร) จำนวน ๘๗ แห่ง

เพาะชำกล้าไม้และปลูกสร้างเสริมป่า

การดับไฟป่าและสร้างแนวกันไฟ

๒.๘ โครงการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่า

ดำเนินการสร้างทางเดินเท้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ ในการเข้าชมสัตว์ป่า ปรับปรุงห้องสุขาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าเยี่ยมชมสัตว์ป่า ซ่อมแซมกรงนกกรวม มีผู้เข้าศึกษาดูงานที่เป็นประชาชนทั่วไปและชาวต่างชาติ รวมจำนวน ๖๔,๒๘๖ คน

การซ่อมแซมกรงนกกรวม

การปรับปรุงห้องสุขา

๒.๙ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

ดำเนินการ ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช ดำเนินการสำรวจ รวบรวมข้อมูลแปลงเป้าหมาย จำนวน ๔ แปลงใหญ่ วางแปลงตัวอย่างถาวรทำการสำรวจและคัดเลือกพื้นที่ รวมจำนวน ๕๘๘ แปลง เก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้ในแปลงตัวอย่างถาวร รวมจำนวน ๕๗๘ แปลง และดูแลเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและศึกษาพันธุ์ไม้เขาบ่อชิง ระยะทาง ๖๐๐ เมตร กิจกรรมบำรุงรักษาแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมพืชเขาเสวยกะปิ เนื้อที่ ๙๗ ไร่ โดยวางแปลงทั่วพื้นที่ จำนวน ๓๘ แปลง ชุดหลุมแปลงรวมจำนวน ๓๐๔ หลุม ปลูกต้นไม้ชนิดต่าง ๆ จำนวน ๒๒ ชนิด รวมจำนวน ๓๐๔ ต้น สำรวจต้นไม้และเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ปลูกไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๖๑ ดูแลเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและศึกษาพันธุ์ไม้เขาเสวยกะปิ ระยะทาง ๗๐๐ เมตร โดยบำรุงรักษาศาลาที่พักในเส้นทาง จำนวน ๔ หลัง และบำรุงรักษาป้ายโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ จำนวน ๑ หลัง กิจกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดยฝึกอบรม ส่งเสริม เผยแพร่ให้ความรู้แก่นักเรียน ในหัวข้อโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) และสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ให้กับนักเรียนรอบพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จำนวน ๘๑ คน นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช ได้แก่ บริเวณเขาทอง เขาบ่อชิง เขาเสวยกะปิ และเขาน้อย ระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร

กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช

เผยแพร่ความรู้ให้แก่นักเรียน

๒.๑๐ โครงการสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ

ดำเนินการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับชนิดต่าง ๆ ปลูกไม้พุ่ม ปลูกเสริม และปลูกซ่อมพรรณไม้มากไม้ประดับ พรรณไม้ยืนต้น พรรณไม้เลื้อย พรรณไม้ล้มลุก พรรณไม้ผล พรรณไม้น้ำ พรรณไม้พุ่ม ปลูกองุ่นสายพันธุ์ Rondo และสายพันธุ์มารู ทำ QR code ติดต้นพรรณไม้ เปลี่ยนป้ายพลาสดูแสดงรายชื่อพรรณไม้ม่วงในศาลาดูงาน และงานบำรุงรักษาแปลง

ดูแลรักษาสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงฯ

ปลูกเสริมและปลูกซ่อมพรรณไม้

๒.๑๑ โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด

ดำเนินการดูแลบำรุงรักษาพรรณไม้ ขยายพันธุ์พันธุ์ไม้เพื่อนำมาปลูกซ่อมให้ครบในแต่ละชนิด ชนิดละ ๑๕ ต้น ขยายพันธุ์โดยวิธีการตอนกิ่งพันธุ์ไม้ภายในแปลงเพื่อใช้ปลูกซ่อมแซม จำนวน ๒๙ ชนิด ๑,๔๑๗ กิ่ง อาทิ สารภีทะเล รวงผึ้ง และกระบาก เป็นต้น จัดหาพันธุ์ไม้ประจำจังหวัดที่ยังไม่มีและยืนต้นตาย จำนวน ๔ จังหวัด ยังคงเหลือต้นไม้ประจำจังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๑ ชนิด ที่ยืนต้นตาย ติดตั้งป้ายพลาสวูดชื่อพันธุ์ไม้ จำนวน ๗๗ ป้าย ปลูกซ่อมพันธุ์ไม้และทำหลุมคลุมโคนพันธุ์ไม้ จำนวน ๒๔ ชนิด ๑๔๙ ต้น เช่น ทองกวาว สัก ยางนา กัลปพฤกษ์ และมะค่าแต้ เป็นต้น

ดำเนินการดูแลบำรุงรักษาพรรณไม้

ขยายพันธุ์ไม้เพื่อนำมาปลูกซ่อม

๒.๑๒ โครงการถ่านชีวภาพ

ดำเนินการดูแลรักษาแปลงงาน สาธิตการเผาถ่านชีวภาพจากวัสดุเหลือทิ้ง เช่น เศษไม้ เปลือกผลไม้ และแกลบ เพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุปรับปรุงโครงสร้างดิน การทำถ่านชีวภาพอัดแท่ง จำนวน ๘๗ กิโลกรัม การทำถ่านชีวภาพดับกลิ่น จำนวน ๒,๔๑๐ ชิ้น และส่งจำหน่าย ณ ศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าฯ ของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ตลอดจนการผลิตน้ำส้มควันไม้สำหรับใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร

สาธิตการเผาถ่านชีวภาพ

การทำถ่านชีวภาพดับกลิ่น

๒.๑๓ โครงการศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรศูนย์ศึกษา
การพัฒนาห้วยทรายฯ

ดำเนินการช่วยเหลือทางด้านการตลาด โดยส่งเสริมการผลิตและรับซื้อ
ผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกรรอบศูนย์ฯ กลุ่มหัตถกรรมจากจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดอื่น ๆ และ
หน่วยงานร่วม จำนวน ๗ หน่วยงาน เพื่อนำมาวางจำหน่ายภายในศูนย์แสดงสินค้า ปัจจุบันมีสมาชิก
จำนวน ๑๘๖ กลุ่ม ๒,๒๔๑ คน ครอบคลุม ๔๓ จังหวัด จำหน่ายสินค้าได้จำนวน ๗๑๐,๕๔๔ ชิ้น
รวมเป็นเงิน จำนวน ๒๖,๒๔๘,๘๒๗.๑๖ บาท

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มหัตถกรรม

ผลิตภัณฑ์ของหน่วยงานร่วม

๒.๑๔ โครงการแปลงสาธิตทางการเกษตรทั้งไม้ผลและไม้ดอกไม้ประดับ

สาธิตการปลูกไม้พืชรูปร่างดี ได้แก่ ฝรั่งไส้แดง มะละกอแขกนวล อ้อยคั้นน้ำ
แตงโม และผลิตต้นพันธุ์กล้วยหอมทองโกลเด้นวา โดยมีการวางแผนการผลิตเพื่อให้สามารถเก็บ
ผลผลิตได้ทุกเดือน สามารถเก็บผลผลิตในแปลงงานและกิ่งพันธุ์ต้นพันธุ์ขาย ณ อาคารศูนย์แสดง

สินค้าฯ ในราคาถูก ตลอดจนสนับสนุนต้นพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๑ แห่ง และศูนย์เรียนรู้ จำนวน ๘ แห่ง

สาธิตการปลูกมะละกอแขกนวล

สนับสนุนต้นพันธุ์พืชให้แก่ราษฎร

๒.๑๕ โครงการเสริมสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

ฝึกอบรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ไอศกรีมนมโคในโครงการเสริมสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร โดยจัดตั้งกลุ่มซึ่งปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๗ คน สามารถผลิตไอศกรีมส่งจำหน่ายร้านค้าสวัสดิการ จำนวน ๙,๘๒๙ ถ้วย ในส่วนของโครงการช่วยเหลือ รักษาคุณภาพ และต่อยอดทุเรียนป่าละอูเกษตรกรสวนทุเรียนป่าละอูสมาชิกศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนป่าละอู เพื่อช่วยเหลือด้านการตลาด มีสมาชิกจำนวน ๒๐ ราย จำหน่ายทุเรียนได้จำนวน ๒,๑๙๔.๐๑ กิโลกรัม รวมเป็นเงินจำนวน ๔๙๙,๐๒๓.๐๐ บาท

แปรรูปผลิตภัณฑ์ไอศกรีมนมโค

โครงการฯ ต่อยอดทุเรียนป่าละอู

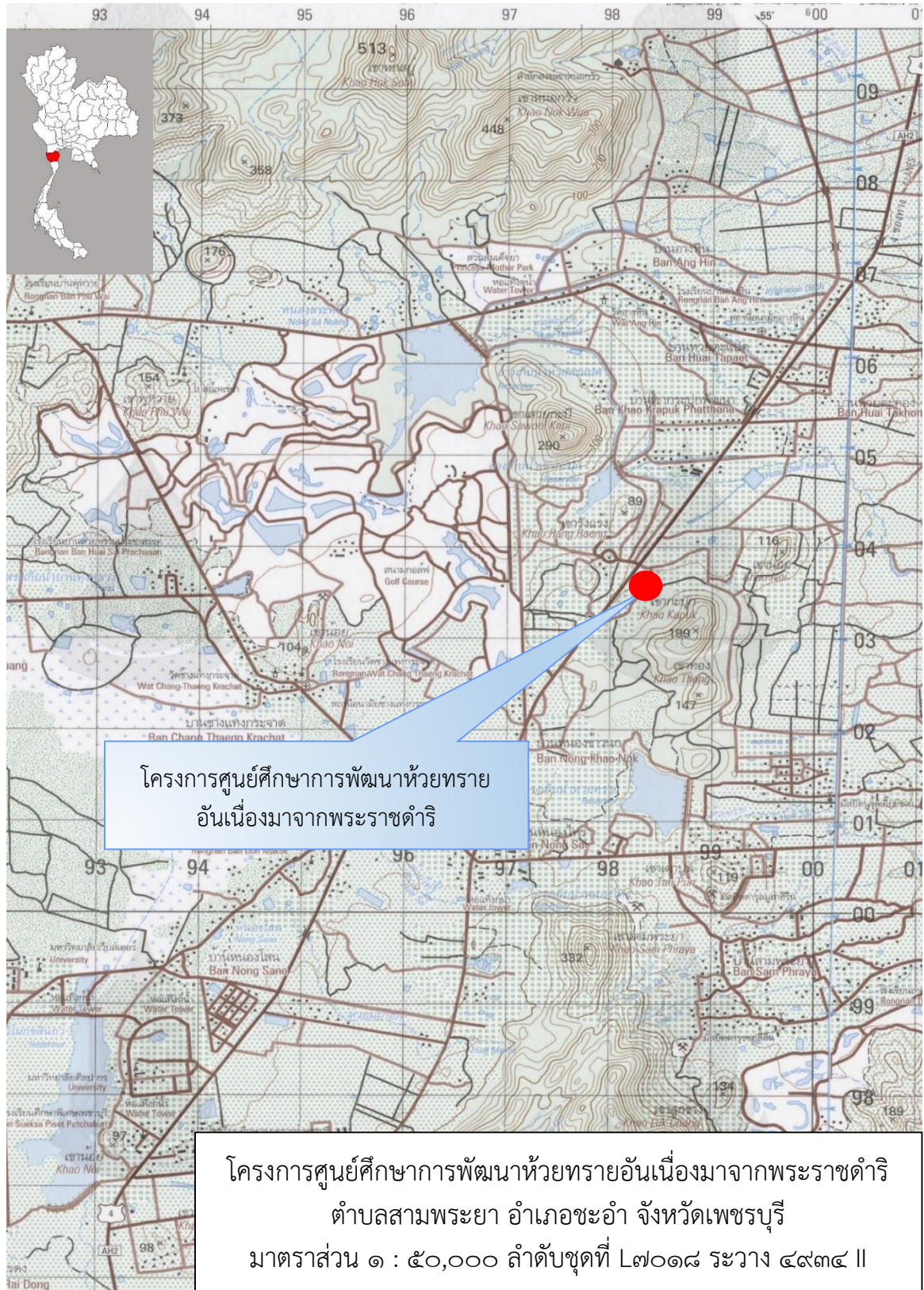
๓. ด้านการบริหารจัดการองค์กร

โครงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ดำเนินการจัดทำคลิปลิวดีโอ เอกสารเผยแพร่ จัดนิทรรศการนอกสถานที่ประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุ “ชุมชนคนหัวใจทวาย” และเผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านทางเว็บไซต์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงป้ายสื่อความหมายในแปลงงานสาธิตต่าง ๆ

ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้รับประโยชน์โดยตรง จำนวน ๒๙ หมู่บ้าน ๗,๘๕๙ ครัวเรือน รวมทั้งผู้ได้รับประโยชน์ที่เป็นสมาชิกกลุ่มศูนย์แสดงสินค้าจากทั่วประเทศ จำนวน ๒,๒๔๑ ครัวเรือน รวมเป็นจำนวนประมาณ ๑๐,๑๐๐ ครัวเรือน ๒๒,๔๕๔ คน โดยให้ความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และขยายผลองค์ความรู้รวมถึงเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสม ให้แก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจ รวมถึงเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ที่มีความหลากหลายทั้งเกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และชาวต่างประเทศ จำนวน ๒๑๙ คณะ ๑๖๐,๘๓๔ คน

โครงการการบริหารจัดการพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ สรุปลงความว่า ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ประสานกรมศิลปากร กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักให้มากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการบริหารจัดการอาคารพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักให้มีประสิทธิภาพ ในด้านอัตรากำลัง จำนวน ๑๔ อัตรา ด้านค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายด้านกระแสไฟฟ้า มีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง สิงหาคม จำนวน ๙,๔๔๑ ราย

เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บรรยายให้ความรู้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถเพิ่มการจ้างงานในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
๒. เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีที่ทันสมัย เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สร้างจิตสำนึก ความรักถิ่นฐานของตนเอง โดยการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ฯ ด้วยความภาคภูมิใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำรินำโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ แก่นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย และการรักษาสภาพป่าชายเลนโดยวิธีทางธรรมชาติ

เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริ ให้ก่อสร้างอาคารศูนย์บริการวิชาการ ภายในพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ โดย สำนักงาน กปร. ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานก่อสร้าง

เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารศูนย์บริการวิชาการ และทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ และได้มีพระราชดำริให้ก่อสร้างอาคารศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่โครงการฯ โดยให้สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานก่อสร้าง

เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๗ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ปรับปรุงแปลงพืชกรองน้ำเสีย ในพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ โดย สำนักงาน กปร. ให้การสนับสนุนงบประมาณ และให้กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานปรับปรุงดังกล่าว

เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นชอบและพระราชทานพระราชนุมัติหลักการ ตามที่สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนากราบบังคมทูล เห็นควรปรับปรุงซ่อมแซมทางเดินสะพานไม้ป่าชายเลนที่ชำรุดทรุดโทรม โดยขอให้สำนักงาน กปร. และกรมการทหารช่างพิจารณาช่วยเหลือ

เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นชอบ และพระราชทานพระราชนุมัติหลักการ ตามที่ศาสตราจารย์ ดร.เกษม จันท์แก้ว องคมนตรี ผู้อำนวยการโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กราบบังคมทูลถวายรายงาน แนวทางดำเนินงานโครงการฯ ในอนาคต โดยเห็นควรปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคารประกอบ

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริเกี่ยวกับแผนการจัดการน้ำเสียสำหรับแม่น้ำเพชรบุรีว่า ให้ศึกษาอย่างแน่ชัดก่อนจึงค่อยดำเนินการ และทรงมีพระราชกระแสกับ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ให้โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาแหลมผักเบี้ยฯ ให้บริการวิชาการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีพระราชดำริให้สำนักงาน กปร. พิจารณาสันับสนุนการดำเนินงานการปรับปรุงสะพานไม้ป่าชายเลน ระยะที่ ๒ ต่อไป

เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชนุมัติหลักการให้โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร. ในส่วนของแผนงานอำนวยการ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาบุคลากร และค่าใช้จ่ายโครงการปรับปรุง พัฒนา ซ่อมแซม และบำรุงรักษา โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงาน

ต่อมา สำนักงาน กปร. ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลรายงานแนวทางการดำเนินการโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ เห็นสมควรสนับสนุนงบประมาณโดยใช้งบประมาณ “งบกลาง” รายการค่าใช้จ่ายตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งบกลาง กปร.) หมวดยอดหนุนทั่วไป ให้แก่ สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา โดย สำนักงาน กปร. เป็นผู้เบิกจ่ายงบประมาณแทน และสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนาจะเป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินการโครงการฯ และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕

ผลการดำเนินงาน

สำนักงาน กปร. ให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากร จำนวน ๕๙ อัตรา ให้แก่สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ในการดำเนินโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. งานบริหารโครงการ

๑.๑ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

ร่วมงานเสวนาออนไลน์ “กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาวิถีใหม่” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถนำกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา มาสร้างวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนและไปใช้ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต และร่วมงานอบรมการวิเคราะห์ก๊าซเรือนกระจกด้วยเครื่อง Gas Chromatography:GC เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดในการทำวิจัย สามารถนำกระบวนการวิเคราะห์ก๊าซเรือนกระจก มาใช้วิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของโครงการฯ และไปใช้ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต โดยมีเจ้าหน้าที่เข้าร่วมจำนวน ๑๐ คน

๑.๒ การปรับปรุง พัฒนา ซ่อมแซม และบำรุงรักษาโครงการ

๑) หน่วยงานความร่วมมือเป็นผู้ดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียภายในโครงการฯ ปรับปรุงถนนและคันดินรอบบ่อบำบัดน้ำเสียปรับปรุงคลองเก็บกักน้ำเสีย (แปลงนาข้าว) ปรับปรุงระบบฟิชและหญ้ากรองน้ำเสียและระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม ปรับปรุงแปลงป่าชายเลนบ่อบำบัดน้ำเสีย (ป่าปลูก) ปรับพื้นที่การใช้ประโยชน์น้ำเสีย (บริเวณสถานีอุตุนิยมวิทยา) และกำจัดวัชพืชลำรางสาธารณะ

กรมการทหารช่าง ดำเนินการซ่อมแซมเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน (เส้นทางก่อสร้างระยะที่ ๑)

๒) โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ ดำเนินการบำรุงรักษาอาคารและสถานที่พื้นที่โครงการฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้บริการจำนวนมากในงานศึกษาดูงานและนักท่องเที่ยวที่สนใจ โดยดำเนินการตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ งานบำรุงรักษาเครื่องกำเนิดไฟฟ้า บำรุงรักษาระบบกล้องวงจรปิด บำรุงรักษาระบบอินเทอร์เน็ตรวม บำรุงรักษาระบบภาพและเสียงห้องประชุม บำรุงรักษาระบบรับสัญญาณดาวเทียม บำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศ บำรุงรักษาอาคาร (กำจัดปลวกและแมลง) บำรุงรักษาลิฟต์ และบำรุงรักษายานพาหนะ

ร่วมเสวนา “กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา
วิถีใหม่”

บำรุงรักษาระบบภาพและเสียงห้องประชุม

๒. งานวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

๒.๑ ดำเนินงานวิจัยด้านเทคโนโลยีขยะ ด้านบ่อบำบัดน้ำเสีย ด้านฟิชบำบัดน้ำเสีย ด้านการใช้ประโยชน์จากตะกอนปุ๋ยจากขยะ และน้ำเสีย ด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมศึกษา

๒.๒ การเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านสื่อ ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ และการประชุมวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ จำนวนทั้งสิ้น ๑๐ เรื่อง พร้อมทั้งจัดหาและซ่อมบำรุงเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่องานวิจัย เพื่อให้การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างมีความถูกต้อง แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ

โดยดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบ ทั้งปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และได้จัดซื้อเครื่องมือวิทยาศาสตร์ใหม่ รวมถึงทำการสอบเทียบเครื่องมือเพื่อให้พร้อมต่อการใช้งาน

การเก็บตัวอย่างและการเตรียมตัวอย่างในห้องปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ตัวอย่างสำหรับงานวิจัย

๓. งานบริการวิชาการ

ให้บริการวิชาการแก่สังคมทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยให้บริการวิชาการด้านการจัดการคุณภาพน้ำผิวดินโดยติดตั้งกั้นน้ำช่วยพัฒนาในการปรับปรุงคุณภาพน้ำผิวดินที่เน่าเสีย และเสื่อมโทรม และให้บริการวิชาการด้านการจัดการน้ำเสียโรงงานอุตสาหกรรม

๔. การฝึกอบรม

จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบ Onsite และรูปแบบ Online หลักสูตรที่อบรม ได้แก่ หลักสูตรเทคโนโลยีกล้องคอนกรีตกำจัดขยะ การคัดแยกขยะ การบำบัดน้ำเสียชุมชนด้วยวิธีธรรมชาติช่วยธรรมชาติ การบำบัดน้ำเสียชุมชนและกำจัดขยะชุมชนตามแนวพระราชดำริ และครูจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียน มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรมรวมจำนวน ๙๖๘ คน

ฝึกอบรมในรูปแบบ Onsite และในรูปแบบ Online

๕. การให้บริการศึกษาดูงาน

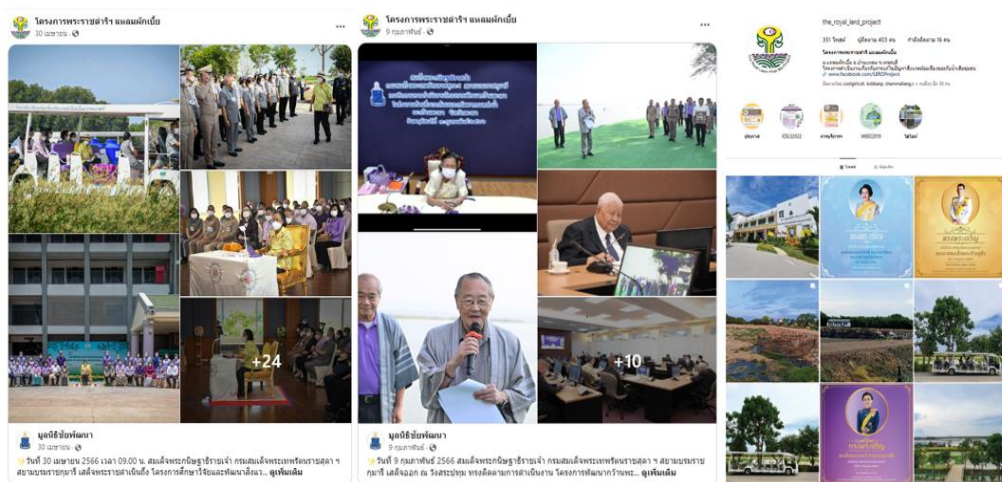
ให้บริการศึกษาดูงานและการท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๕ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๖ มีผู้เข้าเยี่ยมชมจากหน่วยงานต่าง ๆ และผู้สนใจทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างชาติ จำนวน ๓,๑๕๐ คนละ จำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมทั้งหมด ๖๖,๕๑๓ คน

ให้บริการคณะศึกษาดูงานของโครงการฯ

๖. การประชาสัมพันธ์โครงการ

๖.๑ การพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในช่องทางหลักของโครงการฯ ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) อิน스타그램 (Instagram) ยูทูบ (YouTube) และ เว็บไซต์ (Website) รวมทั้งหมด ๔ ช่องทาง จำนวน ๑๓๐ ครั้ง

การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศช่องทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) อิน스타그램 (Instagram) ยูทูบ (YouTube) ของโครงการฯ

๖.๒ เผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ทางสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้แก่ ช่องทาง YouTube โครงการพระราชดำริฯ แหลมผักเบี้ย เฟซบุ๊ก โครงการพระราชดำริฯ แหลมผักเบี้ย และ TikTok ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกต่อการเข้าถึงของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๖ งาน

๖.๓ ผลิต คู่มือ “บริหารระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะชุมชนตามแนวพระราชดำริ” สำหรับกลุ่มนักบริหาร ผู้ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและกำจัดขยะชุมชน พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓๐ เล่ม และพิมพ์ครั้งที่ ๒ เท่ากับ ๒,๐๐๐ เล่ม เพื่อใช้ในการส่งเสริมเผยแพร่องค์ความรู้ของโครงการฯ

๖.๔ ปรับปรุงป้ายสื่อความหมายในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๕๙ ชิ้นงาน

๖.๕ จัด Road Show /นิทรรศการนอกสถานที่ โดยการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมเผยแพร่องค์ความรู้เทคโนโลยีการกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ สู่สาธารณชน ผ่านรูปแบบการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ทั้งในภาคส่วนของราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันทางการศึกษาและภาคเอกชน จำนวน ๗ ครั้ง มีผู้เข้าเยี่ยมชมนิทรรศการ จำนวนทั้งสิ้น ๘,๐๐๐ คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านการบำบัดน้ำเสียโดยใช้วิธีการธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ที่มีต้นทุนต่ำแต่มีศักยภาพสูง และสามารถนำผลของการวิจัยไปขยายผลสู่สาธารณะ ช่วยลดมลภาวะจากน้ำเสียที่ถูกทิ้งจากอาคารบ้านเรือนและชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๒. เป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้ ฝึกอบรม และเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการธรรมชาติช่วยธรรมชาติตามแนวพระราชดำริ เพื่อเผยแพร่สู่ประชาชนที่สนใจทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๓. ทำให้ประชาชน ๔ หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และบริเวณใกล้เคียงได้รับประโยชน์ ๑๐๑,๒๓๓ คน

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๘ และเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ สรุปความว่า ให้ดำเนินการศึกษาวิธีการปรับปรุงบำรุงดินที่เสื่อมโทรมให้สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ รวมทั้งทดสอบ วางแผน และจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยดำเนินการในลักษณะเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ได้มีพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๗ ครั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๔ ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ในส่วนที่ดิน นายสี วรรณเทวี ที่ได้น้อมเกล้าฯ ถวาย ให้ดำเนินการทดลองปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และนำมาเปรียบเทียบกับพื้นที่เดิมของโครงการฯ ส่วนที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาที่ซื้อไว้ ให้ปล่อยไว้ตามธรรมชาติเพื่อเก็บข้อมูล และเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับที่ดินของ นางสาววรรณฯ พูนผล ที่น้อมเกล้าฯ ถวาย และได้พระราชทานที่ดินให้มูลนิธิชัยพัฒนาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ โดยพิจารณาให้พัฒนาปรับปรุงเป็นสระเก็บกักน้ำเพื่อรักษาความชุ่มชื้นและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต ส่วนพื้นที่ที่เหลือควรปล่อยไว้ตามสภาพธรรมชาติเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของโครงการฯ ที่ได้มีการพัฒนาไปแล้ว

ผลการดำเนินงาน

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ ดำเนินการโดยมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการทำงานประสานกับหน่วยงานร่วมดำเนินการ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมการข้าว และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยร่วมกันศึกษาวิจัยและสาธิตวิธีการฟื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรมฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการ ดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างถูกต้องยั่งยืน ตลอดจนการสาธิตการทำเกษตร ปศุสัตว์ และประมง จนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่เกษตรกรเพื่อช่วยส่งเสริมอาชีพได้ และในปี ๒๕๖๖ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

๑. แผนงานขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้

๑.๑ งานสาธิตข้อมูลงานวิจัย จำนวน ๑๖ โครงการ โดยมีการจัดทำแปลงสาธิตรูปแบบการปรับปรุงบำรุงดินลูกรังซึ่งเป็นลักษณะดินส่วนใหญ่ในพื้นที่ สาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในพื้นที่อับฝน สาธิตระบบการปลูกพืชแบบผสมผสาน อ้อยพันธุ์ดี ไม้ผล พืชไร่

ในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง สาธิตการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงแพะเนื้อในระบบฟาร์ม และการเลี้ยงไก่ไข่ไร้กรง

สาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ

๑.๒ งานส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ ทำการส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบโครงการฯ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ในเรื่องวิธีการทำเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพดินลูกรังและหน้าดินตื้น มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน ๖๐ ราย และส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตให้แก่โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่อำเภอสวนผึ้งจำนวน ๒ โรงเรียน มีครูและนักเรียนเข้ารับการอบรม จำนวน ๑๓๐ คน โรงเรียนพื้นที่หมู่บ้านรอบโครงการฯ จำนวน ๗ โรงเรียน มีนักเรียนเข้ารับการอบรม จำนวน ๓๕ คน ตลอดจนดำเนินงานต่อยอดขยายผลองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๕ แห่ง ในพื้นที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ โดยจัดฝึกอบรมการปรับปรุงบำรุงดิน การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อปลูกพืชผักและไม้ผลให้แก่เกษตรกร จำนวน ๒๐ คน รวมถึงผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว เพื่อปล่อยในแหล่งน้ำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔ แห่ง นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงแปลงเกษตรกรตัวอย่างจำนวน ๖ แปลง เพื่อให้เป็นแปลงสาธิตตามรูปแบบหลักวิชาการ และส่งเสริมการทำ/การใช้สารอินทรีย์ชีวภาพในการเกษตร

๑.๓ งานฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำโครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรหมู่บ้านขยายผลในการถ่ายทอดความรู้ โดยจัดฝึกอบรมในเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และการพัฒนาแปลงเกษตรของตนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีผู้เข้าร่วมอบรม ๔๐ คน รวมถึงการส่งเสริมอาชีพโดยจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ในการเลี้ยงปลานิลเพื่อการลดต้นทุนและสร้าง

มูลค่าเพิ่มในการผลิตปลานิล ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๐ คน และจัดอบรมมัคคุเทศก์นำชมพื้นที่โครงการให้นักเรียนในท้องถิ่น จำนวน ๓๐ คน

๑.๔ งานฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินงานตามโครงการป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า จำนวน ๓,๐๕๑ ไร่ ปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ป่าเขาเขียว ระยะทาง ๑,๑๗๐ เมตร เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ตามเส้นทางเสด็จฯ ขึ้นลับปลาที่ประทับ ระยะทาง ๕๗๐ เมตร เพาะชำกล้าไม้แจกจ่าย จำนวน ๓๐,๐๐๐ กล้า รวมถึงสำรวจและเก็บข้อมูลเชิงนิเวศวิทยาในพื้นที่ป่า เพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงของสภาพป่า ตลอดจนการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ โดยทำการศึกษาป่าบริเวณพื้นที่มูลนิธิชัยพัฒนาและพื้นที่ป่าในโครงการ อีก จำนวน ๔ แปลง

จัดอบรมส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรกรเพื่ออาหารกลางวันให้นักเรียนในพื้นที่หมู่บ้านรอบโครงการฯ

ปฏิบัติงานโครงการศึกษานิเวศวิทยาของป่าบริเวณพื้นที่มูลนิธิชัยพัฒนา

๒. แผนงานบริหารจัดการองค์กร ดำเนินการจ้างบุคลากรจำนวน ๖๒ อัตรา และมีการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ดังนี้ ๑) การพัฒนาปรับปรุงดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ๒) การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการรวบรวมและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชชนิดต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ๓) การบริหารจัดการด้านตัวชี้วัดโครงการ ดำเนินการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดด้านดิน ด้านป่าไม้ ด้านน้ำ และด้านการเกษตรในพื้นที่โครงการ ๔) การบริหารจัดการด้านการผลิตพันธุ์สำรองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยได้แจกจ่ายเมล็ดข้าวโพดหวานให้แก่เกษตรกร จำนวน ๒๐๐ คน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ การปรับปรุงสระเก็บน้ำภายในพื้นที่โครงการ จำนวน ๒ สระ การปรับปรุงป้ายสื่อความหมาย รวมถึงการก่อสร้างซุ้มประตูทางเข้า รื้อลวดหนามและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อให้โครงการมีความพร้อมที่จะรองรับการดำเนินงานและถ่ายทอดองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริให้แก่ผู้เข้ามาอบรมและเยี่ยมชมโครงการ

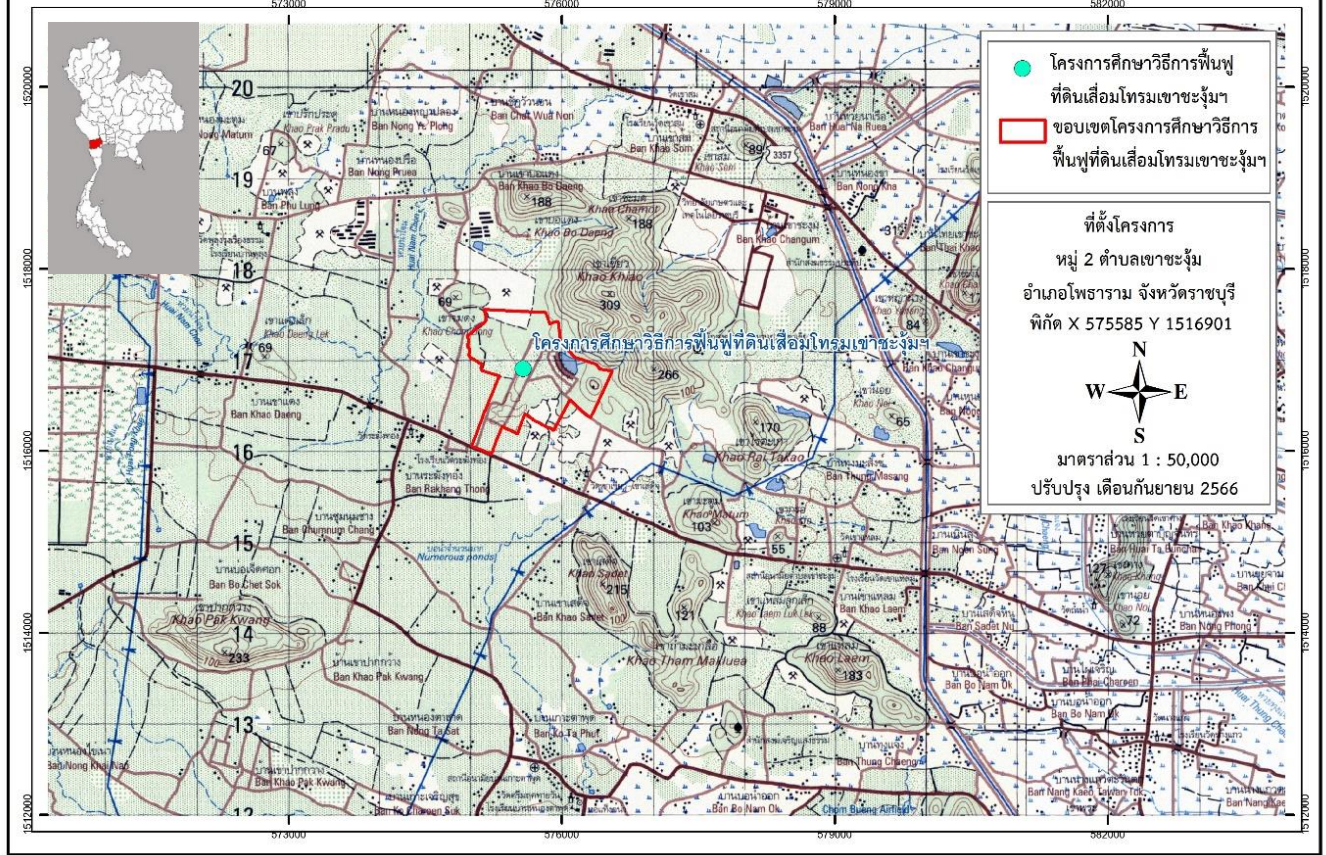
ปรับปรุงดูแลรักษาภูมิทัศน์เพื่อให้พร้อมในการต้อนรับคณะศึกษาดูงานและผู้เยี่ยมชม

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้พื้นที่ซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรมเกิดความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ อย่างยั่งยืน ทั้งในด้านทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ โดยมีพื้นที่ป่า จำนวน ๓,๐๔๑ ไร่ ๑ งาน ๔๑ ตารางวา
๒. สามารถนำผลจากการศึกษาวิจัย และทดลอง มาสาธิตให้แก่ประชาชนที่เข้ามาศึกษาดูงานในโครงการ
๓. ทำให้มีองค์ความรู้ไปขยายผลการพัฒนาสู่ผู้รับประโยชน์จำนวน ๖,๑๕๕ครัวเรือน ประชากร ๗,๒๖๓ ราย เป็นการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน ซึ่งจะทำให้ผลผลิตมีคุณภาพมากขึ้น ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
๔. เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในบริเวณใกล้เคียง และผู้ที่มีความสนใจได้เข้ามาศึกษา โดยในปี ๒๕๖๖ มีผู้ศึกษาดูงาน จำนวน ๑๑๐,๒๔๑ คน และมีผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรต่าง ๆ จำนวน ๒๙๐ คน

ขอบเขตพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แผนที่ แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถานขุนด่านปราการชล (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์) จังหวัดนครนายก

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ และ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ดำเนินการก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานเขื่อนคลองท่าด่าน ในลักษณะเป็นพิพิธภัณฑสถานชาวบ้าน ต่อมาในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ พระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานให้มีความเหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากพิพิธภัณฑสถานมากยิ่งขึ้น และเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้พระราชทานนามพิพิธภัณฑสถานนี้ว่า “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์”

ผลการดำเนินงาน

กรมศิลปากรดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบพื้นที่พิพิธภัณฑสถาน และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ พร้อมทั้งก่อสร้างอาคารบ้านพัก ๒ ชั้น แล้วเสร็จ ร้อยละ ๓๐ ซึ่งการดำเนินการปรับปรุงพิพิธภัณฑสถานล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากบริษัทผู้รับเหมาหยุดปฏิบัติงานชั่วคราว ทั้งนี้กรมศิลปากรได้ขอกันงบเลื่อนปี เพื่อดำเนินการโครงการฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗ เรียบร้อยแล้ว คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

ภาพถ่ายการดำเนินการก่อสร้างอาคารบ้านพัก ๒ ชั้น

พื้นที่งานปรับปรุงภูมิทัศน์ ถนน และลานจอดรถ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญด้านเขื่อนขุนด่านปราการชล และเป็นแหล่งศึกษาแนวทางการแก้ไขภัยพิบัติในจังหวัดนครนายกให้กับประชาชนที่สนใจ สามารถรองรับประชาชนและนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความปลอดภัยตามมาตรฐานของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กับทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่น่ายินดีของจังหวัดนครนายก

โครงการทหารพันธุ์ดี กองพลทหารราบที่ ๙ ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี ของหน่วยงานภายในกองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และได้มีพระราชดำริสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑) กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙

“...ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันตก...”

๒) กองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙

“...ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกองพันทหารช่างที่ ๙ ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแหล่งน้ำในโครงการทหารพันธุ์ดี ของกองพันทหารช่างที่ ๙ และให้ระมัดระวังเรื่องการรั่วซึมของสระเก็บน้ำด้วย...”

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี ในพื้นที่มณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์ และกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และได้มีพระราชดำริสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑) มณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์

ให้ตรวจสอบความปลอดภัยของผลผลิตเป็นระยะ (เนื่องจากพื้นที่นี้เคยเป็นกองขยะขนาดใหญ่)

๒) กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๙

ให้สำนักงาน กปร. พิจารณาสับสนุนเครื่องบรรจุเมล็ดพันธุ์ และอาคารสำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ เพื่อผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์พระราชทานสำหรับแจกจ่ายให้แก่โครงการทหารพันธุ์ดี และเกษตรกรต่อไป

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กองทัพอากาศที่ ๑ โดยมณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์และกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๑ ได้ดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการทหารพันธุ์ดี ซึ่งมีผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๑) โครงการศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” ภาคตะวันตก

๑.๑ ปัจจุบันมีปลานิลสายพันธุ์จิตรลดาที่อยู่ในความดูแล จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๙,๘๐๐ ตัว แบ่งเป็นพ่อ - แม่พันธุ์ จำนวน ๑,๖๐๐ ตัว ลูกปลาเกินขนาด จำนวน ๑๓,๕๐๐ ตัว และลูกปลาที่อยู่ในห่วงอนุบาล จำนวน ๖๔,๗๐๐ ตัว และมีลูกปลาพร้อมพระราชทานฯ จำนวน ๔๐,๐๐๐ ตัว โดยตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๖๕ ถึงปัจจุบัน มีการสนับสนุนปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา ให้กับมูลนิธิชัยพัฒนา สำหรับพระราชทานให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๘ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๐๐,๐๐๐ ตัว

๑.๒ ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน จำนวน ๒ ครั้ง

- วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๖ จำนวน ๕๐ คน
- วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ จำนวน ๕๐ คน

๒) ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” ภาคตะวันตก

๒.๑ ดำเนินการจัดหาเครื่องปั่นไฟดีเซลสำรอง ๓ เฟส ขนาด ๓๒ KW แบบระบบออโต้สตาร์ท จำนวน ๑ เครื่อง จาก บริษัท ยูโรป้า ฮาร์ดแวร์ กรุ๊ป จำกัด และได้ดำเนินการติดตั้งเสร็จเรียบร้อย พร้อมทั้งได้ดำเนินการทดสอบระบบการทำงานเป็นที่เรียบร้อย

๒.๒ การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชของศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทานฯ ปัจจุบันสามารถจัดเก็บเมล็ดพันธุ์ของศูนย์ฯ ได้จำนวน ๑๗ ชนิด เช่น ถั่วฝักยาวสีม่วงสิรินธร เบอร์ ๑ มะเขือเปราะเจ้าพระยา บวบงู เป็นต้น

๒.๓ ปัจจุบันอยู่ระหว่างประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับพระราชทานพระราชานุญาตนำเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ ไปมอบให้ประชาชนที่ประสบภัยพิบัติในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๒ ครัวเรือน

๒.๔ ต้อนรับคณะผู้มาศึกษาดูงานในพื้นที่ดำเนินกิจกรรม จำนวน ๗ ครั้ง

- วันที่ ๘ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จำนวน ๓๐๐ คน
- วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๕๐ คน

- วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๑๐๐ คน
- วันที่ ๗ และ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๖ จำนวน ๗๔ นาย
- วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๘๐ คน
- วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๔๐ คน
- วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๔๕ คน

การเพาะปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์

การศึกษาดูงานฯ และการฝึกอบรมฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นศูนย์การเรียนรู้และฝึกสอนวิชาซีพการเกษตรและปลูกผักปลอดภัยให้แก่กำลังพลภายในกองพลทหารราบที่ ๙ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพและประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงเผยแพร่ความรู้และขยายผลให้แก่ผู้อื่นต่อไป
๒. เป็นแหล่งสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักชนิดต่าง ๆ และพันธุ์ปลานิลจิตรลดา สำหรับส่งต่อให้กับมูลนิธิชัยพัฒนานำไปจัดทำเป็นเมล็ดพันธุ์พืชและพันธุ์ปลาพระราชทานให้แก่ราษฎรที่ประสบภัยพิบัติและเกษตรกรในพื้นที่ห่างไกล
๓. เป็นสถานที่ในการศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป โดยในปี ๒๕๖๖ มีผู้เข้าเยี่ยมชมโครงการทั้งสิ้น จำนวน ๗๘๙ คน

แผนที่ตั้งโครงการทหารพันธุ์ดี กองพลทหารราบที่ ๙ ค่ายสุรสีห์
ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการโรงเรียนลูกพระดาบส สมุทรปราการ

มูลนิธิพระดาบส ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริกับ นายเอกสิทธิ์ วัฒนปรีชานนท์ ผู้อำนวยการโครงการลูกพระดาบส ณ อาคารชัยพัฒนา ในขณะเข้าเฝ้าถวายรายงานความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ สรุปความว่า โครงการลูกพระดาบสเป็นโครงการที่สืบสานพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดย “ให้โอกาสที่สอง สร้างคนดี มีวิชาชีพลำบากคืนสู่สังคม” และจะเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร สมุนไพรบนพื้นที่ดินเค็มและน้ำกร่อย การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การตลาด การใช้พลังงานทดแทน ฯลฯ เพื่อสนองพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนพระดาบส สมุทรปราการ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร และประชาชนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้เป็นการสร้างงานสร้างรายได้ โดยปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- **กิจกรรมประมง** ดำเนินการเลี้ยงกุ้งขาวร่วมกับปลาเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องโรค โดยเลี้ยงกุ้งขาวร่วมกับปลานิล และเลี้ยงกุ้งก้ามกรามร่วมกับปลานิล บนพื้นที่ ๒๔ ไร่ และเลี้ยงปลานิลและปลานิลแดงในกระชัง จำนวน ๒๔ กระชัง โดยผลผลิตสัตว์น้ำที่ได้ส่งจำหน่ายให้ฝ่ายห้องเครื่อง สวนจิตรลดา สำนักพระราชวัง แพกุ้ง/แพปลา และจำหน่ายที่หน่วยงาน นอกจากนี้ได้ดำเนินการขยายพันธุ์สัตว์น้ำ ด้วยการผลิตปลานิลแปลงเพศเพื่อขยายพันธุ์และจำหน่ายแก่เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง และการเลี้ยงปลาสดเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นปลาสดหอมทองสูตรโบราณเพื่อจำหน่าย

- **กิจกรรมการเกษตร** การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์นอกโรงเรือน และในโรงเรือนแบบปิด (EVAP) หรือการปลูกผักแบบไม่ต้องใช้ดิน จำนวน ๒๔ แปลง เป็นผักสลัด ได้แก่ กรีนโอ๊ค เรดโอ๊ค คอส บัตเตอร์เฮด รวมทั้งผักไทย เช่น คะน้า กวางตุ้ง ผักโขม สะระแหน่ เป็นต้น โดยนำองค์ความรู้ที่ได้มาสอนและฝึกอบรมให้แก่ผู้สนใจ การปลูกไม้ผล ได้แก่ มะม่วงพันธุ์สามฤดู มะนาว แก้วมังกร ละครุด อินทผลัม ฯลฯ ในพื้นที่ดินและน้ำเค็ม เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนำไปขยายผลของเทคโนโลยีที่ได้ รวมทั้งการเพาะเห็ดถั่งเช่า เห็ดนางรมพันธุ์ฮังการี ภูฏาน ขอนขาว เป้าฮื้อ เพื่อศึกษาวิจัยนำองค์ความรู้มาอบรมผู้สนใจ

- **กิจกรรมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ** การปลูกกล้วยในโรงเรือน ได้แก่ กล้วยหวาย พันธุ์บอม และแวนด้า เพื่อศึกษาเรียนรู้และอบรมให้แก่ผู้สนใจ อีกทั้ง ได้ดำเนินการผลิตและขยายพันธุ์ผักสวนครัว ไม้ผล ไม้ประดับ และไม้เศรษฐกิจในโรงเรือน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้ และปลูกผักสวนครัวสำหรับบริโภคในครัวเรือน

- **กิจกรรมปศุสัตว์** ดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อและกระบือ โดยนำมูลสัตว์มาผลิตไบโอแก๊ส และนำไปใช้เป็นปุ๋ยคอกในแปลงผัก และการเลี้ยงไก่ไข่ จำนวน ๕๐๐ ตัว พร้อมการอนุรักษ์ไก่ไทยพันธุ์ประดู่แสมดำ

- **กิจกรรมการฝึกอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน** ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ๑ วัน และ ๕ วัน โดยนับตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๖ ได้จัดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการเกษตร การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สมุนไพร การทำอาหารเพื่อสุขภาพ และพลังงานทดแทน รวมจัดการฝึกอบรม จำนวน ๓๙ หลักสูตร ๗๕ ครั้ง มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๒,๓๒๙ คน ดังนี้

ลำดับ	หลักสูตร	จำนวน (ครั้ง)	จำนวนผู้อบรม (คน)
๑	อบรมการเพาะเห็ดแบบครบวงจร ๕ วัน	๓	๙๒
๒	อบรมการทำอาหารฟิวชั่น (Fusion Foods)	๓	๑๐๑
๓	อบรมการทำขนมปังไส้ต่าง ๆ	๑	๒๕
๔	อบรมการทำซาลาเปาไส้ต่าง ๆ และหมั่นโถว	๓	๑๒๕
๕	อบรมการทำปลานิลหยอง น้ำพริกนรกปลานิลและสเต็กปลานิล	๑	๒๐
๖	อบรมการปลูกพืชไม่ใช้ดิน	๔	๑๒๐
๗	อบรมการทำกะหรี่ปั๊ปไส้ต่าง ๆ	๓	๑๐๗
๘	อบรมการทำเบเกอรี่พื้นฐาน	๓	๑๐๕
๙	อบรมการขยายพันธุ์พืช	๓	๘๒
๑๐	อบรมการทำน้ำพริกและน้ำจิ้มแบบต่าง ๆ	๒	๕๓
๑๑	อบรมการปลูกแตงโมไร้เมล็ด	๑	๔๒
๑๒	อบรมการทำซูชิ	๒	๒๘
๑๓	อบรมการทำอาหารญี่ปุ่น	๒	๔๙

ลำดับ	หลักสูตร	จำนวน (ครั้ง)	จำนวนผู้อบรม (คน)
๑๔	อบรมการทำน้ำสลัดผักไฮโดรโปนิคส์และน้ำสลัดต่าง ๆ	๒	๕๒
๑๕	การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย	๒	๗๔
๑๖	อบรมการทำสบู่ แชมพู และน้ำยาล้างจานด้วยสารสกัดชีวภาพ	๒	๖๕
๑๗	อบรมการทำขนมไทย	๓	๘๑
๑๘	อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ขาว	๑	๒๗
๑๙	อบรมเกษตรทฤษฎีใหม่	๒	๖๓
๒๐	อบรมการทำผักและผลไม้ดอง	๒	๕๒
๒๑	อบรมการจัดดอกไม้ในงานพิธี	๓	๘๕
๒๒	อบรมการทำขนมปังไส้ต่าง ๆ	๑	๓๗
๒๓	อบรมการทำชีซ่าสลัดและแซนวิชไส้ต่าง ๆ	๑	๓๑
๒๔	อบรมการทำปุ๋ยชีวภาพและการเลี้ยงไส้เดือน	๑	๓๗
๒๕	อบรมการทำปุ๋ยสั่งตัด	๑	๒๓
๒๖	อบรมการจัดสวนในภาชนะ	๑	๒๕
๒๗	อบรมช่างไม้เครื่องเรือนประกอบโครงไม้จริง ๘ วัน	๑	๓๗
๒๘	อบรมการทำขนมเปียะไส้ต่าง ๆ	๒	๕๖
๒๙	อบรมการปลูกแตงเทศญี่ปุ่น	๓	๘๑
๓๐	อบรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรเพิ่มมูลค่าผ่านระบบออนไลน์	๒	๖๐
๓๑	อบรมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการเกษตร	๒	๙๔
๓๒	อบรมการทำสวนมะพร้าวน้ำหอมในยุค ๕.๐	๑	๒๓
๓๓	อบรมการทำไอศกรีมจากผลไม้ไทย	๒	๘๓
๓๔	อบรมการทำสบู่และโลชั่นจากโปรตีนไหม	๑	๒๖
๓๕	อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อน	๑	๔๑

ลำดับ	หลักสูตร	จำนวน (ครั้ง)	จำนวนผู้อบรม (คน)
๓๖	อบรมรuckerและการตัดแต่งกิ่งทรงพุ่มไม้ผล	๒	๗๐
๓๗	อบรมการจัดตั้งร้านกาแฟสด	๓	๑๐๙
๓๘	อบรมการทำอาหารไทยอย่างง่าย	๑	๑๘
๓๙	อบรมการทำกุยช่ายไส้ต่าง ๆ	๑	๓๐
รวม		๗๕	๒,๓๒๙

การอบรมหลักสูตรการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการเกษตร

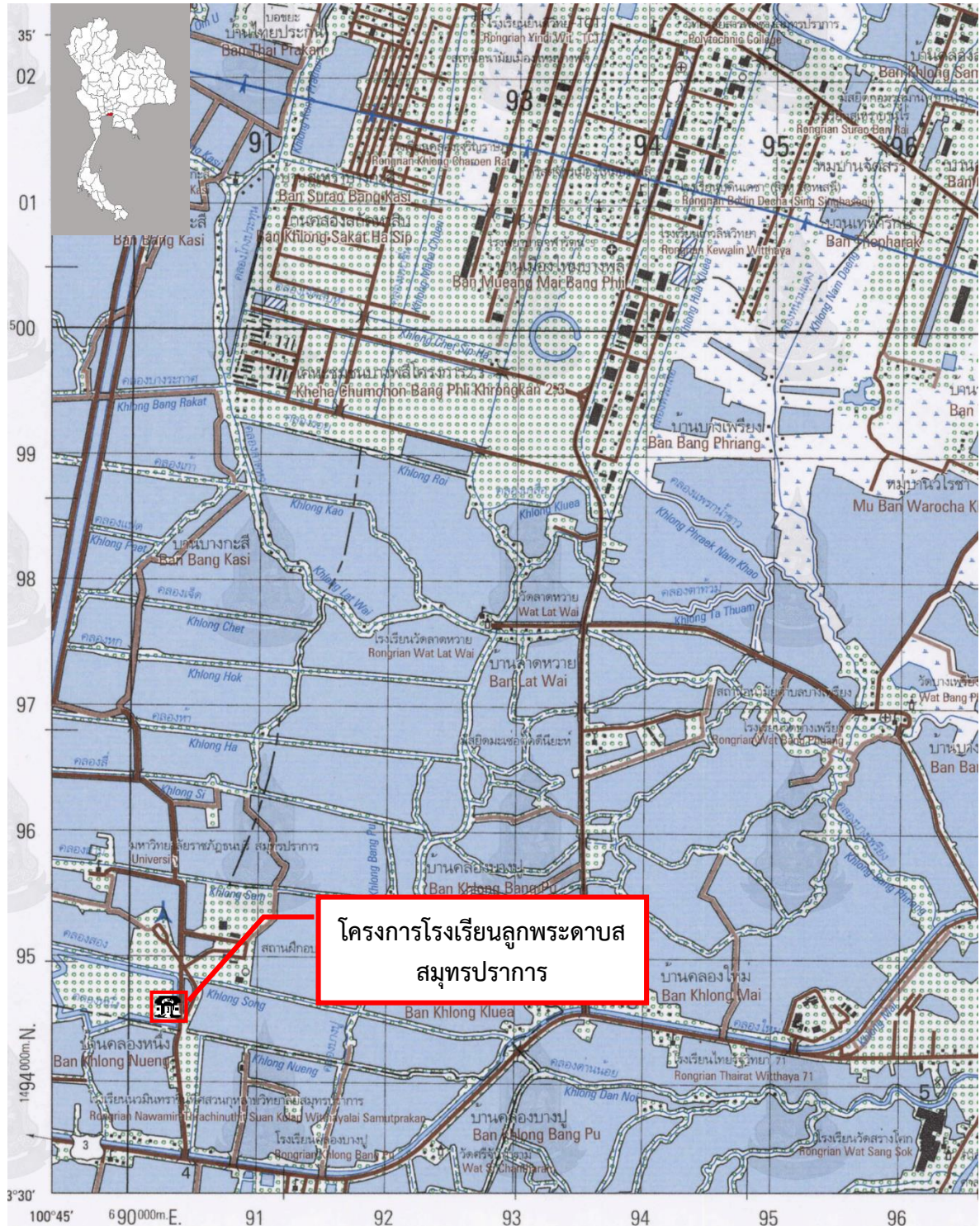

การอบรมหลักสูตรช่างไม้เครื่องเรือนประกอบโครงไม้จริง

ประโยชน์ที่ได้รับ

เป็นสถานที่ศึกษา เรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเกษตร การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร สมุนไพร การทำอาหารเพื่อสุขภาพ และพลังงานทดแทน ให้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา เกษตรกร และประชาชนที่สนใจ โดยมีผู้ฝึกอบรม จำนวน ๒,๓๒๙ คน เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งเมื่อฝึกอบรมเสร็จสามารถนำทักษะ ความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง

โครงการโรงเรียนลูกพระดาบส
สมุทรปราการ

โครงการโรงเรียนลูกพระดาบส สมุทรปราการ
มูลนิธิพระดาบส ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุดที่ T๗๐๑๘ ระวัง ๕๑๓๖ II

**โครงการศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน”
พื้นที่ภาคตะวันออก โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก
อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก**

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรผลการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก ในครั้งนี้ ได้พระราชทานพระราชานุญาต ตามที่ พลตรี วิชัย ธารีฉัตร เจ้ากรมการสัตว์ทหารบก กราบบังคมทูลขอพระราชทานจัดตั้งศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก โดยให้เป็นศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทานในรูปแบบเดียวกับกองพลทหารราบที่ ๖ ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก ได้ดำเนินการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดและพ่อพันธุ์แม่พันธุ์กบ ดังนี้

๑. การพระราชทานลูกพันธุ์ปลานิลจิตรลดา กำหนดเป้าหมายการแจกจ่ายไว้จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว สามารถดำเนินการแจกจ่าย รวมทั้งสิ้น ๕๓๖,๕๔๐ ตัว โดยแจกจ่ายในพื้นที่จังหวัดนครนายก จำนวน ๖๐,๐๐๐ ตัว และแจกจ่ายให้กับประชาชนที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน ๔๗๖,๕๔๐ ตัว ซึ่งไม่สามารถดำเนินการแจกจ่ายตามเป้าหมายที่กำหนดได้เนื่องจากสภาพอากาศในฤดูแล้งมีอุณหภูมิสูง และพบศัตรูสัตว์น้ำวัยอ่อนจำพวกนกอพยพและนกกินปลาในพื้นที่เลี้ยงจำนวนมาก ทำให้เกิดการสูญเสียระหว่างการอนุบาลพันธุ์ปลา ทั้งนี้ได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ในการอนุบาลลูกปลาเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและบรรลุเป้าหมายการผลิตให้ได้ต่อไป

๒. การแจกจ่ายปลาตะเพียนขาว ได้ดำเนินการแจกจ่ายให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครนายก จำนวน ๒๐,๐๐๐ ตัว และจะดำเนินการแจกจ่ายเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายต่อไป ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๖

๓. การทดลองพัฒนาผสมพันธุ์กบ ๒ สายพันธุ์ ได้แก่ กบนาพื้นที่ทุ่งกุลา และกบนาพื้นบ้านนครนายก โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นมา ซึ่งได้กบลูกผสมจำนวนมากและดำเนินการแจกจ่ายให้กับเกษตรกรในพื้นที่แล้ว ทั้งนี้ โครงการฯ ได้ทดลองเลี้ยงกบลูกผสม ปรากฏว่าเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมของจังหวัดนครนายก ดังนั้น โครงการฯ

จะดำเนินการผลิตลูกผสมเพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมการเลี้ยงและพัฒนาสายพันธุ์ ต่อไป

การผลิตและอนุบาลลูกปลา

การส่งมอบลูกปลาพระราชทาน

ประโยชน์ของโครงการ

๑. เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดโดยเฉพาะปลานิลจิตรลดาสำหรับพระราชทานให้กับประชาชน เพื่อนำไปบริโภคและขยายพันธุ์สำหรับจำหน่ายสร้างอาชีพต่อไป
๒. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดให้กับกำลังพล ข้าราชการ ครอบครัว ทหารพลดเกษียณ และประชาชนทั่วไป มาศึกษาดูงานและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือน
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ในการทดลองการเลี้ยงกบ ให้กับกำลังพล ข้าราชการ ครอบครัว และประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาเรียนรู้การเลี้ยงกบ และนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้เป็นแหล่งสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่กำลังพล และประชาชนทั่วไป

โครงการศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน”
 พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก
 ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
 (มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L๗๐๑๘ ระวัง ๕๒๓๗ IV)

ด้านแหล่งน้ำ

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลสังขละบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชกระแสให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ดำเนินการช่วยเหลือโรงพยาบาลสังขละบุรี อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ตามที่ นายไชยวัฒน์ เพชรพรรณงาม นายแพทย์ชำนาญการ รักษาการแทนตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลสังขละบุรี ขอพระราชทานความช่วยเหลือในการก่อสร้างบ่อกักน้ำ เนื่องจากโรงพยาบาลสังขละบุรีประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ (ตามหนังสือสำนักพระราชวัง ที่ รล ๐๐๑๐/๕๙๓๔ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓)

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กรมชลประทานได้ดำเนินโครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลสังขละบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยการก่อสร้างแพสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในบริเวณท้ายน้ำของห้วยของกาเรีย ซึ่งเป็นจุดที่ตั้งเครื่องสูบน้ำเดิม และวางระบบท่อส่งน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๐๐ มิลลิเมตร จากแพสูบน้ำถึงโรงพยาบาลสังขละบุรี ระยะทางประมาณ ๑,๙๐๐ เมตร พร้อมสร้างถังพักน้ำคอนกรีต ขนาดความจุ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และขนาด ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานโดยรวมร้อยละ ๗๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖ โดยแต่ละกิจกรรมมีความก้าวหน้า ดังนี้

- งานแพสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้าด้านท้ายลำห้วยของกาเรีย ได้ก่อสร้างแพสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำเรียบร้อยแล้ว
- งานก่อสร้างถังพักน้ำคอนกรีตในบริเวณโรงพยาบาล ขนาดความจุ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และขนาด ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จ
- งานวางระบบท่อส่งน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๐๐ มิลลิเมตร จากแพสูบน้ำไปยังถังพักน้ำของโรงพยาบาล ระยะทางประมาณ ๑,๙๐๐ เมตร อยู่ระหว่างดำเนินการวางระบบท่อส่งน้ำ

แพสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในบริเวณท้ายน้ำของห้วยซอกกาเรีย

อยู่ระหว่างดำเนินการวางระบบท่อส่งน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๐๐ มิลลิเมตร จากแพสูบน้ำไปยังถังพักน้ำ ระยะทางประมาณ ๑,๙๐๐ เมตร

ถังพักน้ำคอนกรีต ขนาด ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และขนาด ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. โรงพยาบาลสังขละบุรีมีแหล่งน้ำต้นทุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี
๒. ช่วยให้โรงพยาบาลสังขละบุรีมีน้ำสะอาดใช้ในการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยโดยเฉพาะในระบบฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
๓. ประชาชนผู้รับบริการและบุคลากรในโรงพยาบาลสังขละบุรีมีน้ำใช้อุปโภคบริโภคที่สะอาดและเพียงพอ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แผนที่ตั้งโครงการจัดหาสนับสนุนโรงพยาบาลสังขละบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการจัดหาถังกรองน้ำขนาดใหญ่ช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านลำสมอและโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสิณีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้องตี้ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสิณี บ้านลำสมอ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้องตี้ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี ในการนี้ มีพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาจัดหาถังกรองน้ำขนาดใหญ่เพื่อกรองสีกรองกลิ่น ช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านลำสมอได้มีน้ำสะอาดใช้อุปโภคบริโภค รวมทั้งให้จัดฝึกอบรมและจัดทำคู่มือการดูแลบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำ อาคารประกอบ และระบบส่งน้ำประปาหมู่บ้าน เพื่อให้ราษฎรมีความรู้ สามารถช่วยกันดูแลสมบัติของชุมชนให้มีใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กรมชลประทานได้ดำเนินการในกิจกรรมก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำพร้อมจุดจ่ายน้ำ ถังกรองน้ำและถังเก็บน้ำ ประกอบด้วย งานวางท่อส่งน้ำพร้อมประกอบและวางเรียง จำนวน ๑ แห่ง งานอาคารท่อแยก จำนวน ๓ แห่ง งาน Thrust Block และข้อต่อโค้ง จำนวน ๗ แห่ง งานอาคาร Blow off จำนวน ๖ แห่ง งานอาคาร Air Valve ขนาด $\varnothing$ ๒ นิ้ว จำนวน ๖ แห่ง งานอาคารจุดจ่ายน้ำ ขนาด $\varnothing$ ๔ นิ้ว จำนวน ๑๗ แห่ง งานอาคารปลายท่อ จำนวน ๒ แห่ง งานท่อลอดถนนหรือลำห้วย ขนาด $\varnothing$ ๔ นิ้ว จำนวน ๑๒ แห่ง งานอาคารถังเก็บน้ำ ขนาด ๕๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔ แห่ง และงานถังกรองน้ำและถังเก็บน้ำ จำนวน ๒ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

ภาพถ่ายโครงการฯ ก่อนดำเนินการ

ภาพระหว่างดำเนินการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำพร้อมจุดจ่ายน้ำ ถังกรองน้ำ และถังเก็บน้ำ

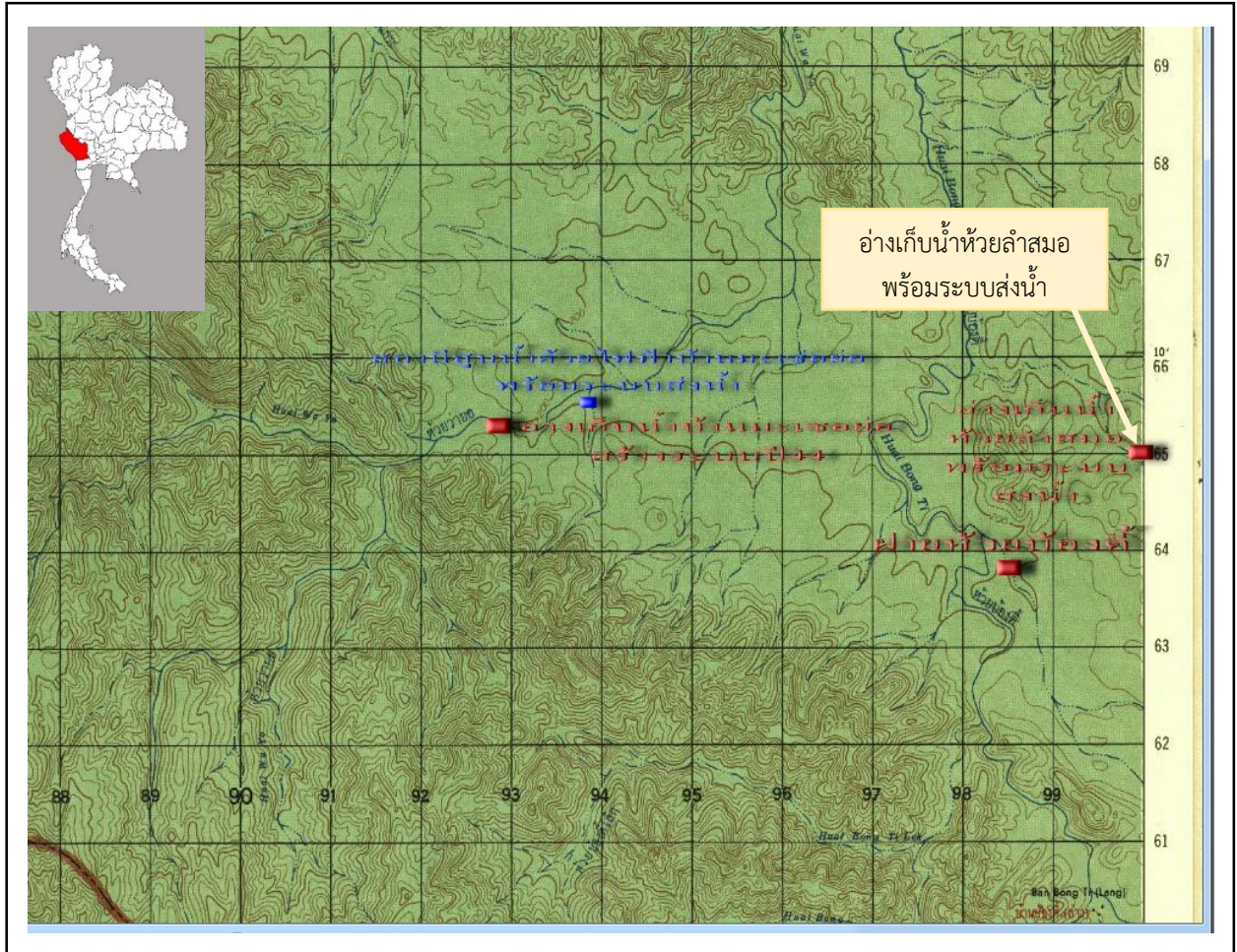
งานถังกรองน้ำและถังเก็บน้ำ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ทำให้ราษฎรบ้านลำสมอ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๔๕ ครัวเรือน ประชากร ๑๖๔ คน ตลอดจนนักเรียนและครูของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสิณี จำนวนประมาณ ๙๐ คน มีน้ำสะอาดสำหรับใช้อุปโภคบริโภคอย่างพอเพียงตลอดทั้งปี

๒. ราษฎร ครูและนักเรียน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้องตี้ มีคู่มือด้านการบำรุงดูแลรักษาแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำ และระบบกรองน้ำประจำชุมชน ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถช่วยดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน

แผนที่ตั้งโครงการจัดหาถังกรองน้ำขนาดใหญ่ช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านลำสมอและโรงเรียน
 ตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสิณีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณบ้านฝายพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งานปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหิน) ตำบลเขาแหลม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณบ้านฝายพัฒนาไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายสุนทร ประตาทะโย ราษฎรบ้านฝายพัฒนา หมู่ที่ ๗ ตำบลเขาแหลม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณพื้นที่บ้านฝายพัฒนา ตำบลเขาแหลม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เพื่อช่วยเหลือราษฎรบ้านฝายพัฒนา หมู่ที่ ๗ และบ้านห้วยหิน หมู่ที่ ๑ ซึ่งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร (หนังสือสำนักพระราชวังที่ พว ๐๒๐๗.๘๑/๒๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ได้ดำเนินการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยหิน หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยหิน ประกอบด้วย ท่อส่งน้ำสายใหญ่ ความยาว ๖๔๐ เมตร ท่อส่งน้ำสายซอยฝั่งซ้าย ความยาว ๒,๒๑๗ เมตร ท่อส่งน้ำสายซอยฝั่งขวา ความยาว ๑,๕๐๐ เมตร ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๖๖

อาคารท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหิน

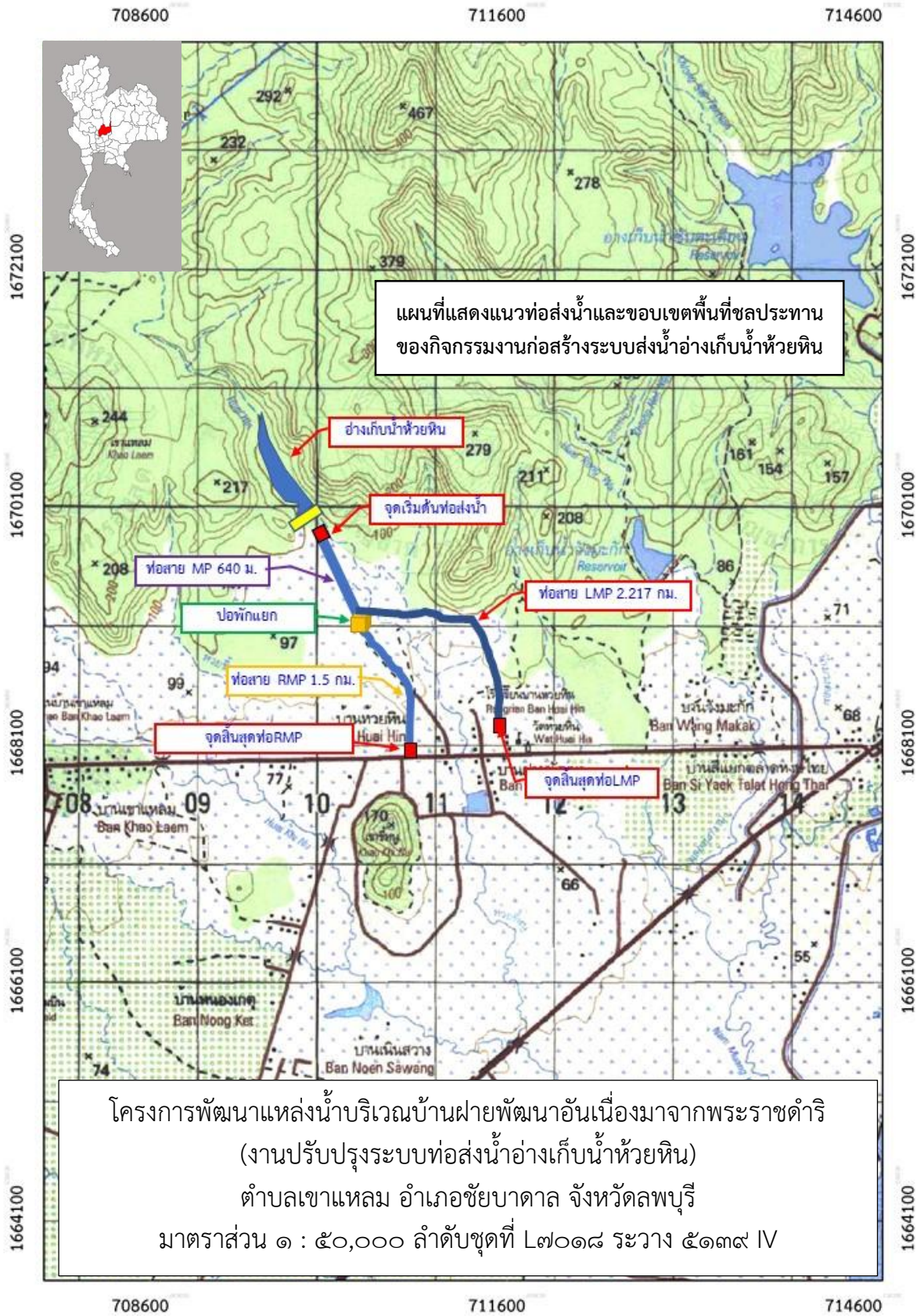

ติดตั้งอาคาร BLOW OFF

ประโยชน์ที่ได้รับ

สามารถบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร ในพื้นที่ด้านท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยหินให้แก่ราษฎรบ้านห้วยหิน หมู่ที่ ๑ จำนวน ๗๐ ครัวเรือน พื้นที่ชลประทาน ๗๘๐ ไร่ และสามารถนำน้ำที่ต้องผ่านอาคารระบายน้ำไปเก็บไว้ในลำน้ำธรรมชาติและสระน้ำประจำไร่นา ในช่วงฤดูฝน ๖๓๐ ไร่ และฤดูแล้ง ๑๕๐ ไร่ รวมทั้งช่วยลดต้นทุนการผลิตในการสูบน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรและเกษตรกรรมมีผลผลิตที่หลากหลายและเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

โครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนจุดบริการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิ้ลไทย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลบ้องตี้ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิ้ลไทย ตำบลบ้องตี้ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีพระราชดำริกับนายศุภรัชต์ อินทรารุช ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑ สำนักงาน กปร. นายพงษ์ศักดิ์ ฤทธิสมิต ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ ๑๓ นายสันจิว พิรานนท์ ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน ในการนี้ ได้มีพระราชดำริสรุปความว่า ให้ขุดลอกสระน้ำเพื่อสนับสนุนการเกษตรในฤดูแล้งให้แก่ราษฎรบริเวณใกล้เคียงและสำหรับการอุปโภคบริโภค ให้เพียงพอตลอดทั้งปี

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กรมชลประทานเสนอแผนงานจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนจุดบริการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิ้ลไทยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วยกิจกรรมขุดสระเก็บน้ำและจัดทำอาคารรับน้ำ พร้อมท่อลอดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่สระเก็บน้ำทั้ง ๓ แห่ง ให้สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น จากเดิมสามารถกักน้ำได้ ๑๖,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เป็นเก็บกักน้ำได้ ๖๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร โดยสระที่ ๑ จะเป็นน้ำต้นทุนให้แก่วัดทุ่งมะเขย่อยใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด สระแห่งที่ ๒ เป็นต้นทุนในการผลิตระบบประปาหมู่บ้าน และราษฎรสามารถสูบน้ำไปใช้เพื่อทำการเกษตรได้ และสระแห่งที่ ๓ กักเก็บน้ำไว้โดยวัดมีการปล่อยปลาลงสู่สระน้ำให้เติบโตตามธรรมชาติ ปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมการเบื้องต้น

พื้นที่ชุ่มสระเก็บน้ำสนับสนุนจุดบริการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิลไทย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

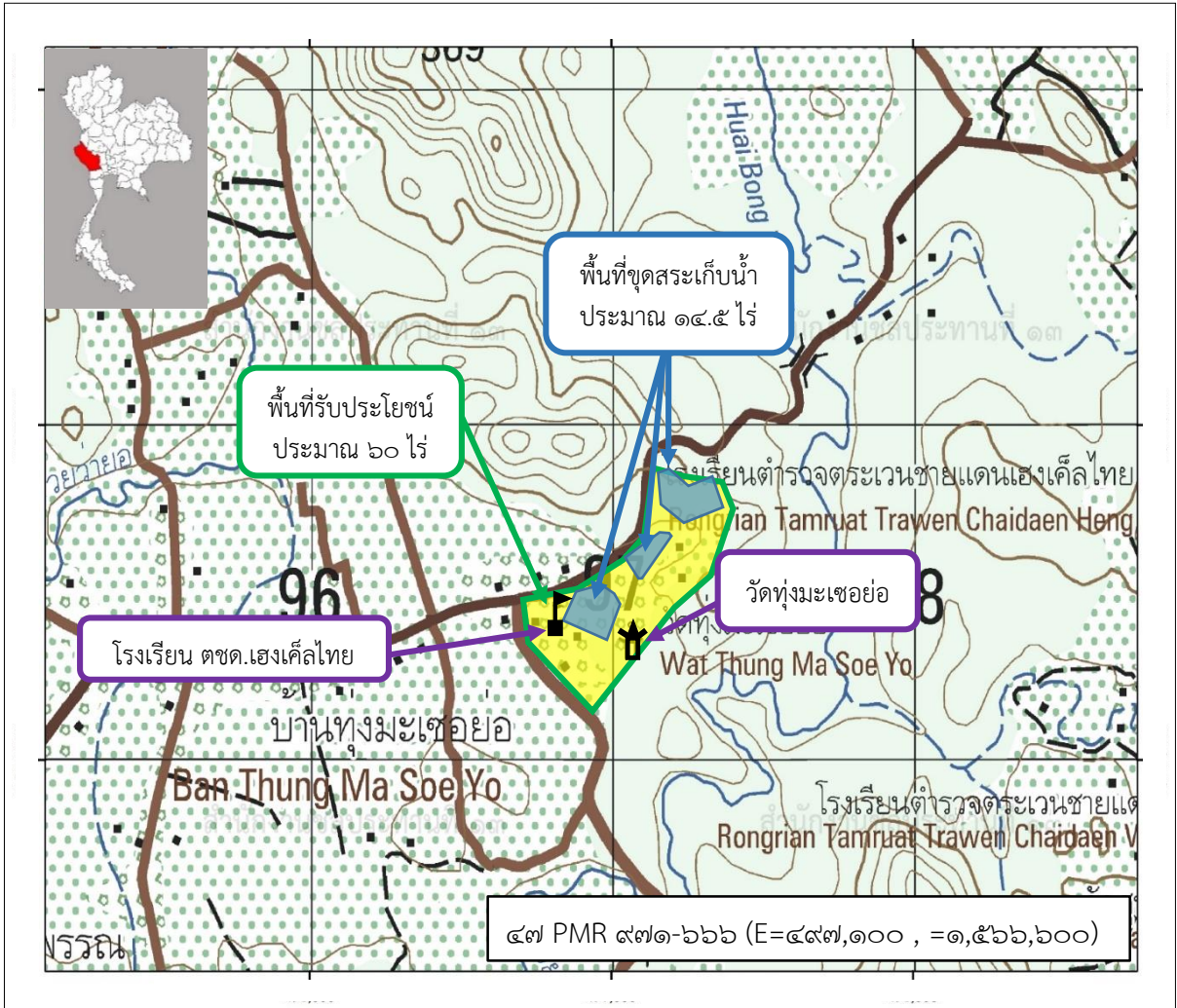

พื้นที่ชุ่มสระเก็บน้ำสระที่ ๑ จะเป็นน้ำต้นทุนให้แก่ วัดทุ่งมะเขย้อย
ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งน้ำสนับสนุนการทำเกษตรให้แก่ราษฎรหมู่ที่ ๔ บ้านมะเขย้อย คิดเป็นพื้นที่การเกษตรจำนวน ๖๐ ไร่
๒. ช่วยให้ราษฎรหมู่ที่ ๔ บ้านมะเขย้อย จำนวน ๕๑๗ ครัวเรือน ๑,๔๖๕ คน มีน้ำประปาหมู่บ้านไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคได้อย่างเพียงพอตลอดปี
๓. ช่วยเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ให้มั่นคงและพึ่งพาตนเองได้

แผนที่ตั้งโครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนจุดบริการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเคิลไทย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

**โครงการขุดลอกคลองระบายน้ำบริเวณด้านหลัง กองพันทหารราบ
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ จำนวน ๒ แห่ง
ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก**

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) โดยนายประพิศ จันทร์มา อธิบดีกรมชลประทาน ได้กราบบังคมทูลรายงานโครงการสนับสนุนระบบน้ำ โครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำและเพิ่มปริมาณเก็บกักในพื้นที่โครงการทหารพันธุ์ดี ซึ่งต่อมากกรมชลประทานได้ร่วมประชุมหารือกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และลงพื้นที่พิจารณาความเหมาะสม เห็นควรพัฒนาแหล่งน้ำ จำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่

๑) ขุดลอกสระเก็บน้ำภายในพื้นที่ กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน ๘ แห่ง

๒) ขุดลอกคลองระบายน้ำบริเวณด้านหลัง กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ จำนวน ๒ แห่ง

เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำและเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก สำหรับพื้นที่แหล่งน้ำในโครงการทหารพันธุ์ดี ได้รวมทั้งสิ้นประมาณ ๕๙,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน อยู่ระหว่างเตรียมการเบื้องต้นในการขุดลอกคลองสี่ (คลองธรรมชาติ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและพื้นที่โดยรอบ และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ ขนาด ๒ ช่องสี่เหลี่ยม ๒.๐๐ x ๑.๕๐ เมตร จำนวน ๒ แห่ง ในลำคลองสี่ สำหรับเก็บกักน้ำเพื่อส่งน้ำให้แก่พื้นที่กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโครงการทหารพันธุ์ดี

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการดังกล่าวเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งเป็นการลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับโครงการทหารพันธุ์ดี รวมทั้งทำให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอสำหรับสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน ๕๓ ไร่

แผนที่งานชุดลอกคลองระบายบริเวณด้านหลัง กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ จำนวน 2 แห่ง

แผนที่ตั้งโครงการชุดลอกคลองระบายน้ำบริเวณด้านหลัง กองพันทหารราบ
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ จำนวน ๒ แห่ง
ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและระบบส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบหนองหญ้ากาต อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าหนองหญ้ากาตพร้อมระบบส่งน้ำ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายประโคน สารศาสตร์ลิน ราษฎรบ้านไพรงาม ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ขอพระราชทานโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านไพรงาม อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร (ตามหนังสือสำนักพระราชวังที่ พว ๐๒๐๗.๘๑/๒๐๐๗๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ กรมชลประทานได้ดำเนินกิจกรรมเตรียมงานเบื้องต้นเป็นการเปิดห้วงงานโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและระบบส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบหนองหญ้ากาตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย งานขุดสระเก็บน้ำ จำนวน ๑ งาน อาคารบังคับน้ำ จำนวน ๒ แห่ง อาคารท่อรับน้ำ จำนวน ๑ แห่ง และงานถนนเข้าห้วงงานลานคอนกรีต และถนนรอบสระเก็บน้ำ ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานโดยรวมร้อยละ ๕๔.๓๖

ภาพถ่ายบริเวณพื้นที่โครงการฯ ก่อนดำเนินการ

งานชุดสระเก็บน้ำ

งานอาคารบังคับน้ำ

งานถนนเข้าหัวงาน ความยาว ๒๙๐ เมตร

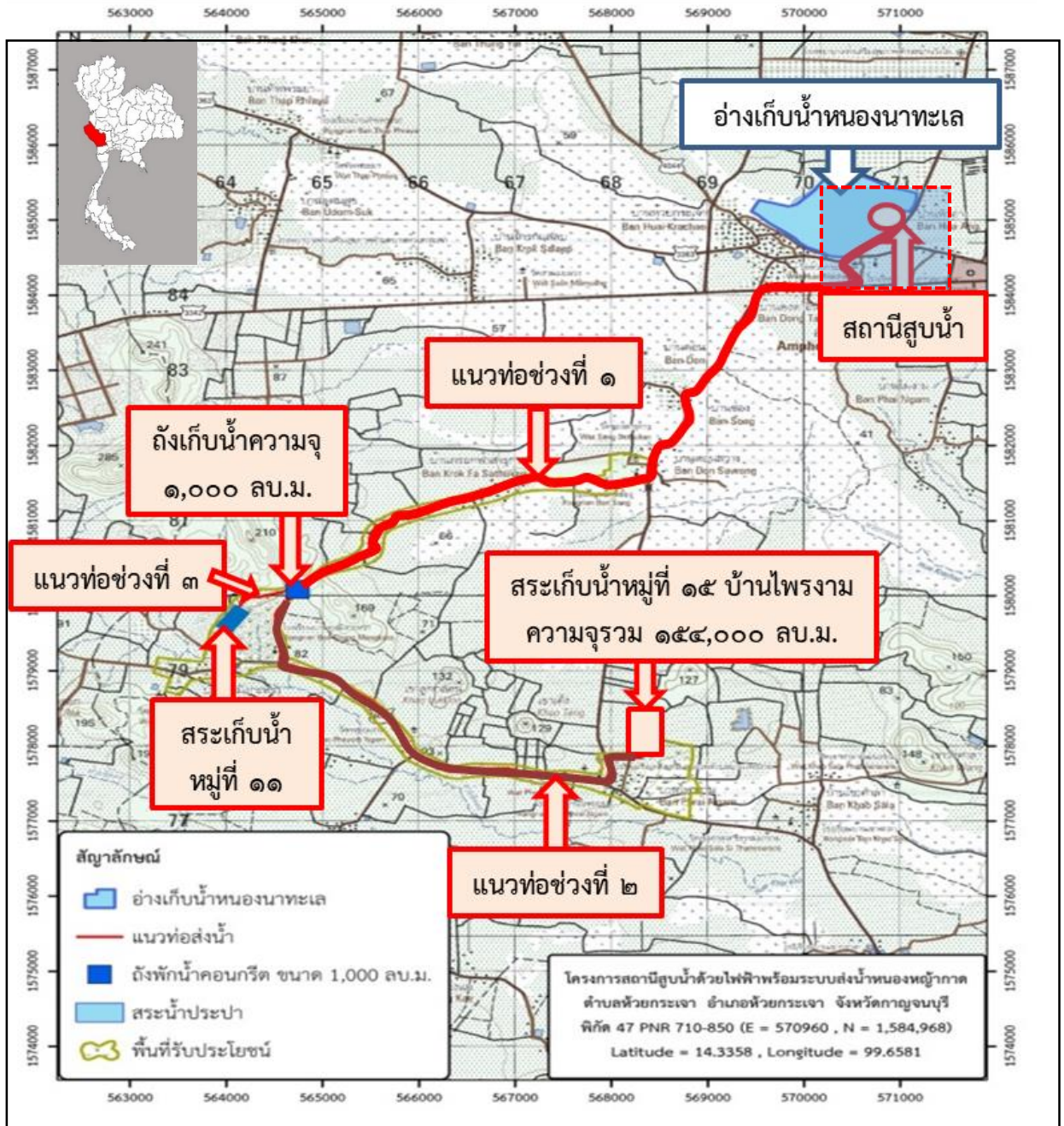

ภาพถ่ายพื้นที่รับประโยชน์

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ช่วยให้ราษฎรบ้านทุ่งมังกะหระ้า บ้านไพรงาม บ้านช่อง บ้านกรอกฟ้าสาธุการ และบ้านดอนสว่าง จำนวน ๒๕๘ ครัวเรือน ๑,๒๕๐ คน มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ
๒. ทำให้มีแหล่งน้ำต้นทุนสนับสนุนพื้นที่การเกษตรให้แก่ราษฎรบ้านทุ่งมังกะหระ้า บ้านไพรงาม บ้านช่อง บ้านกรอกฟ้าสาธุการ และบ้านดอนสว่าง มีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี คิดเป็นพื้นที่การเกษตรในหน้าแล้ง จำนวน ๑,๒๔๕ ไร่ และจำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ ในฤดูฝน
๓. ช่วยให้ราษฎรมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้นทำให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตราษฎรให้ดีขึ้น

แผนที่ตั้งโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและระบบส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบ
หนองหญ้าภาคอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

สัญลักษณ์

 จุดดำเนินการก่อสร้าง งบ กปร. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริกับ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ในขณะนั้น) ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อทดลองปลูกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ จากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกป่าชายเลนชนิดต่าง ๆ ที่คลองบางตราใหญ่ และคลองบางตราน้อย

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริกับ ท่านผู้หญิงบุญตรี วีระไวทยะ เลขาธิการ คณะองคมนตรี (ในขณะนั้น) ให้หาวิธีการฟื้นฟูป่าชายเลนและฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมดังกล่าว ให้เป็นพื้นที่สีเขียวและมีความสวยงามตามธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นพื้นที่นันทนาการและเป็นพื้นที่สำหรับศึกษาระบบนิเวศที่ได้ปรับตัวหลังจากมีการปรับปรุงพื้นที่แล้ว

เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง ในการนี้ นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์ เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ในขณะนั้น) ได้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์พลังงาน โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ก่อสร้างศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาและพัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบการจัดค่ายฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การสาธิต และห้องสมุดพลังงาน และเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอย่างเป็นทางการ

ผลการดำเนินงาน

สำนักงาน กปร. ให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากร จำนวน ๗๓ อัตรา ให้แก่มูลนิธิอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. จัดกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ให้เข้าถึงชุมชนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ต่าง ๆ มากขึ้น เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และมุ่งจัดประสบการณ์พัฒนากระบวนการคิด ผ่านกิจกรรมฝึกอบรมและเผยแพร่องค์ความรู้ สร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑ สาธิตและฝึกปฏิบัติด้านการจัดการขยะ การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลไส้เดือนดิน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาดินเค็ม และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีผู้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น ๕๐,๘๕๒ คน

๑.๒ จัดค่ายฝึกอบรมการเรียนรู้ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเบื้องต้น ผ่านมัลติมีเดียจากสื่อธรรมชาติ ผลการจัดค่ายฝึกอบรมทั้งหลักสูตรแบบพักค้าง และหลักสูตรการอบรมระยะสั้น มีผู้รับบริการค่ายฝึกอบรมฯ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๕๐ ค่าย ๓,๕๓๑ คน

๑.๓ พัฒนาพื้นที่เรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน ป่าชายหาดและป่าบก พื้นที่สวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม การดูแลรักษาพื้นที่เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ระยะทาง ๓๖๐ เมตร และการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำคืนสู่ธรรมชาติ

เรียนรู้ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเบื้องต้น

เรียนรู้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าผ่านมัลติมีเดียจากสื่อธรรมชาติ

๒. ส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ฝึกอบรมให้ความรู้การพัฒนาชุมชน สร้างอาชีพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน ประชาชนทั่วไปประกอบด้วย

๒.๑ จัดอบรมการจัดการขยะ ให้กับคณะครูและนักเรียนโรงเรียน และจัดอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับกลุ่มผู้นำชุมชน

๒.๒ จัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น “การออกแบบประยุกต์และติดตั้ง Solar Cell ด้วยตนเอง” จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตร “การออกแบบติดตั้งและประยุกต์ใช้งานโซลาร์” และหลักสูตร “ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานบนที่สูง”

๒.๓ จัดฝึกอบรมส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเพื่อเพิ่มมูลค่า ให้ความรู้กับชุมชน หน่วยงานและผู้สนใจ

๒.๔ สนับสนุนสถานศึกษาที่มีการจัดทำสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน หน่วยงาน และสินค้าผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ต่าง ๆ ได้นำสินค้ามาฝากขาย ณ ศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกที่อุทยานฯ

อบรมการจัดการขยะ ให้กับนักเรียน
โรงเรียนเทศบาล ๖ บ้านห้วยทรายเหนือ
อำเภอชะอำ

อบรมการออกแบบติดตั้งและประยุกต์ใช้
งานโซลาร์ มีผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น ๕๗ คน

๓. ประสานความร่วมมือหน่วยงานภาคีเครือข่าย ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๓.๑ สาธิตและเผยแพร่ความรู้การผลิตปุ๋ยหมักจากมูลไส้เดือนดิน การเลี้ยง
และการใช้ประโยชน์จากหนอนแมลงวันลายให้แก่ประชาชนทั่วไป เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์
และได้จัดกิจกรรมอบรมสาธิตการใช้ประโยชน์จากหนอนแมลงวันลาย ให้แก่นักเรียนและคุณครู
โรงเรียนวัดอรัญญิกาวาส (เจริญธรรมวิทยา) จังหวัดราชบุรี รวมจำนวน ๒๗ คน

๓.๒ ศึกษาวิจัยและพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่ ให้เหมาะสมกับการเป็นถิ่นอาศัยของ
หิ่งห้อยอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านการฟื้นฟูระบบนิเวศของอุทยานฯ และเผยแพร่
องค์ความรู้ให้แก่คณะหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ของอุทยานฯ รวม ๕ ครั้ง ๔๗๖ คน

๓.๓ ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพถ่านชีวมวลอัดแท่งจากไม้ไมยราบยักษ์
และวัสดุเหลือทิ้งด้านการเกษตรในอุทยาน เพื่อเปรียบเทียบค่าพลังงานความร้อนของถ่านชีวมวล
แต่ละชนิด และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาวิจัยกับวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอื่น ๆ ต่อไป

๓.๔ จัดอบรมสาธิตการใช้ประโยชน์จากขยะทะเลในชุมชนชายฝั่ง ภายใต้
หลักสูตรนวัตกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน มีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน ๓๔ คน เพื่อเสริมสร้าง
แนวคิดในการใช้นวัตกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียน และผลักดันภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดกระบวนการ
เรียนรู้ในการวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากร

๓.๕ จัดประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
และพลังงานเพื่อความท้าทายแห่งอนาคต : แนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดและนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์
และฟื้นฟู โดยทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ส่งผลงานวิจัยร่วมกับอุทยานฯ เรื่อง Upcycling
Particleboard : A Product Made of Giant Mimosa and Marine Debris นำเสนอในการประชุมฯ
เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านงานวิจัยการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนให้ทันสมัยมากขึ้น รวมถึงขยายเครือข่ายด้านการศึกษาวิจัยของอุทยานฯ ในระดับนานาชาติ ต่อไป

๓.๖ พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์จากผลผลิตความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานฯ จำนวน ๑๐ ชนิด อาทิ บาล์มอโรมาว่านหางจระเข้ บาล์มอโรมา ผักบุงทะเล สบู่ก้อนผสมสมุนไพรต่าง ๆ แชมพู้อัญชัน เค้กสายบัว และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ถ้วยใบไม้อัดแห้งจากใบไม้ชนิดต่าง ๆ ในอุทยานฯ และยาหม่องผสมสมุนไพรเสลดพังพอน

อบรมสาธิตการใช้ประโยชน์จากขยะทะเล
ในชุมชนชายฝั่ง

การประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม
ผ่านระบบ Zoom Meeting

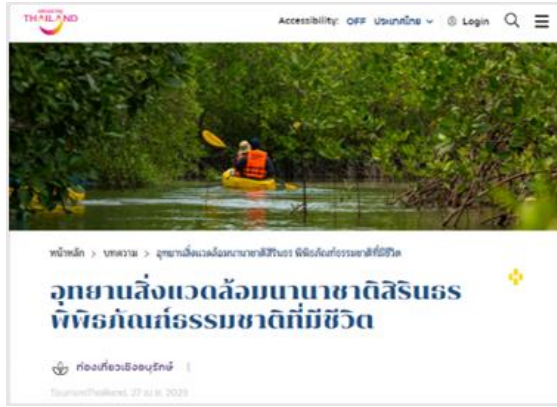
๔. สร้างการรับรู้ เชิญชวนประชาชนทั่วไปและผู้สนใจ หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ที่อุทยานฯ โดยประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนในพื้นที่ สื่อโซเชียล และสื่อภายนอก นำเสนอข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมอุทยานฯ มุ่งสื่อสารสร้างการเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดประโยชน์ต่อการเผยแพร่องค์ความรู้ของอุทยานฯ ดังนี้

๔.๑ จัดทำสื่อออนไลน์เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบวิดีโอ และอินโฟกราฟิกส์ รวม ๘ เรื่อง พบว่า มีผู้เข้าชมเว็บไซต์ จำนวน ๖๐,๘๕๒ คน และ ๒๕๔,๔๑๓ การรับรู้

๔.๒ ประสานสื่อมวลชน เพจต่าง ๆ และสื่อโซเชียล เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมอุทยานฯ อย่างต่อเนื่อง พบว่า มียอดรับชมสูงถึง ๓๓๗,๒๑๓ การรับชม ยอดแชร์ ๖๐๙ แชร์ จัดบุชนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ จำนวน ๕ ครั้ง ผู้สนใจเข้าชมจำนวน ๓๑๖ คน

๔.๓ จัดทำโครงการ Family 3S Plus “Smart Save and Share” ครอบครัวยุคใหม่ สร้างสรรค์ แบ่งปันสังคม โดยมีครอบครัวที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๕ ครอบครัว สมาชิกรวม ๕๒ คน

เผยแพร่องค์ความรู้และประชาสัมพันธ์อุทยานฯ
ผ่านสื่อออนไลน์

โครงการ Family 3S Plus
“Smart Save and Share”

๕. ร่วมส่งเสริมการสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมส่งเสริมด้านการพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรม พื้นฟูระบบนิเวศพันธุ์สัตว์น้ำ และการพัฒนาฐานการเรียนรู้ สนับสนุนให้อุทยานฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้กับชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๕.๑ การฟื้นฟูพื้นที่ดินเค็มโดยใช้วิธีการทางชีวภาพ สนับสนุนปุ๋ยหมักชีวภาพ ให้กับชุมชนโดยรอบอุทยานฯ การอนุรักษ์ดินและน้ำ ปล่องพันธุ์สัตว์น้ำ จำนวน ๑๑๐,๐๐๐ ตัว และปรับปรุงฐานการเรียนรู้สวนหินธรรมชาติวิทยา

๕.๒ ฝึกอบรมหลักสูตร “การจัดการศัตรูพืชทางการเกษตรแบบผสมผสาน (IPM) และการผลิตน้ำมันไพลจากสมุนไพรพื้นบ้าน” ให้กับเกษตรกรในชุมชนรอบพื้นที่อุทยานฯ เขตพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และผู้ที่สนใจจากหน่วยงานใกล้เคียง จำนวนทั้งสิ้น ๖๑ คน

๕.๓ ฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอุทยานฯ และฝึกปฏิบัติจริง โดยมีบุคลากรเข้าร่วมการอบรม ๓๐ คน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว (Green Office) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมอุทยานฯ ให้เป็นศูนย์ศึกษาดูงานเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการสำนักงานสีเขียวต่อไปในอนาคต

การเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์ดินและน้ำ

ฟื้นฟูระบบนิเวศปล่องพันธุ์สัตว์น้ำ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นในการศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานตามแนวพระราชดำริ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไป

๒. ทำให้สภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่เกิดความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีแหล่งเรียนรู้ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการศึกษา ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้พลังงานทดแทน

๓. เกิดชุมชนเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่ความรู้และขยายผลความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อื่น ๆ ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจากการติดตามและประเมินผล พบว่า ชุมชนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

รายละเอียดการดำเนินงานของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ค้ายพระรามหก กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เนื้อที่ จำนวน ๑,๒๔๔ ไร่ ๒๕๒ ตารางวา

ค้ายนเรศวร เนื้อที่ จำนวน ๕๕๔ ไร่ ๒ งาน ๙๙.๕ ตารางวา

พื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานอยู่ปัจจุบัน

๑. พื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ได้แก่

- ๑.๑ ศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำการ ขนาด ๒๕.๕๐ ไร่ (นอกเขตพระราชทานที่ดิน)
- ๑.๒ ค่ายการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่พักค้าง และจัดค่ายฝึกอบรม ขนาด ๔๒ ไร่
- ๑.๓ ค่ายสิ่งแวดล้อมนานาชาติ เป็นสถานที่พักค้าง อาคารศูนย์การเรียนรู้ และห้องจัดประชุมสัมมนา ขนาด ๔๒ ไร่
- ๑.๔ แหล่งเรียนรู้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบครบวงจรประดิษฐ์บริหารจัดการโดยองค์การกิจการน้ำเสีย ขนาด ๑๒ ไร่

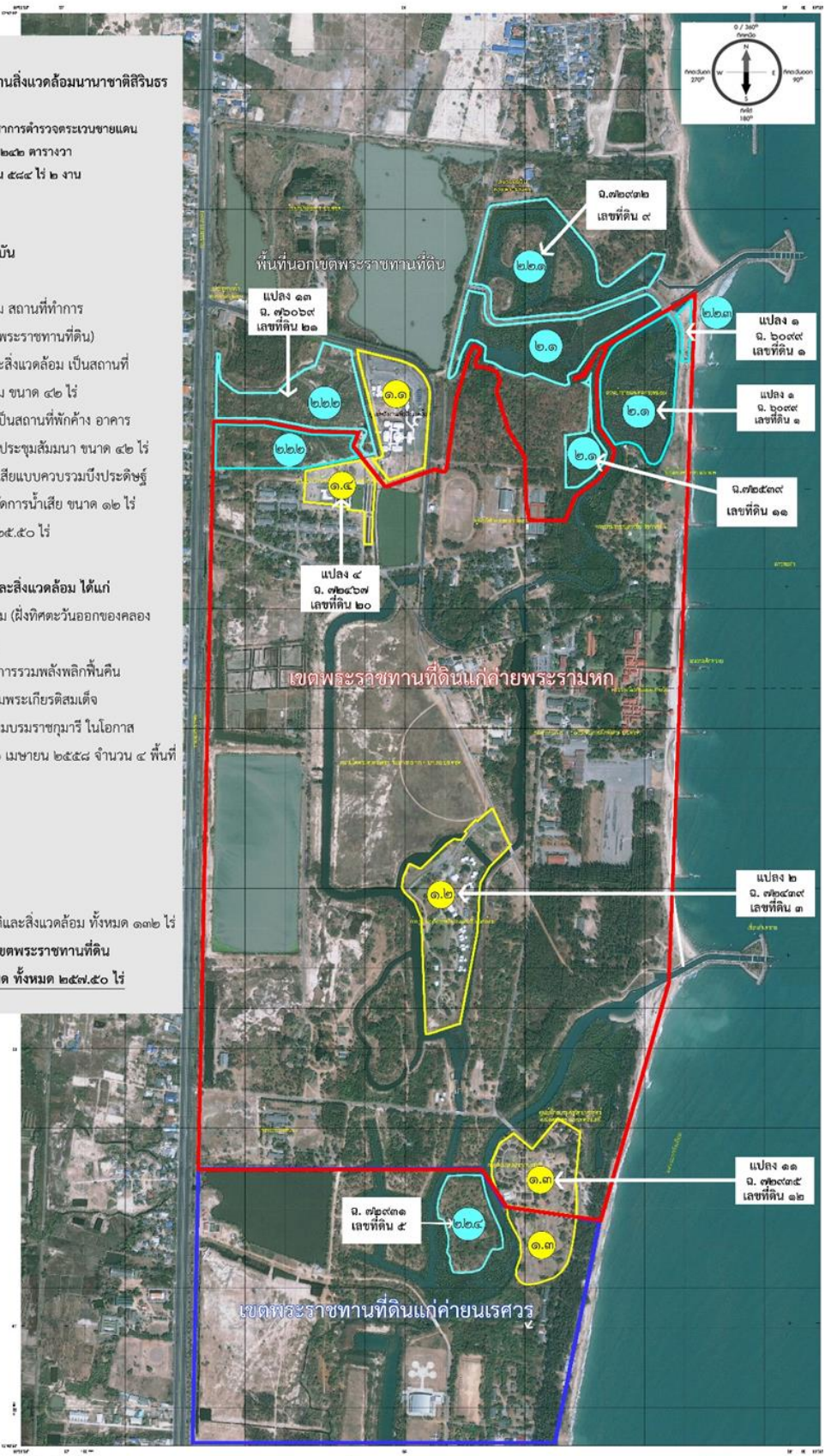
รวมพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ทั้งหมด ๑๒๕.๕๐ ไร่

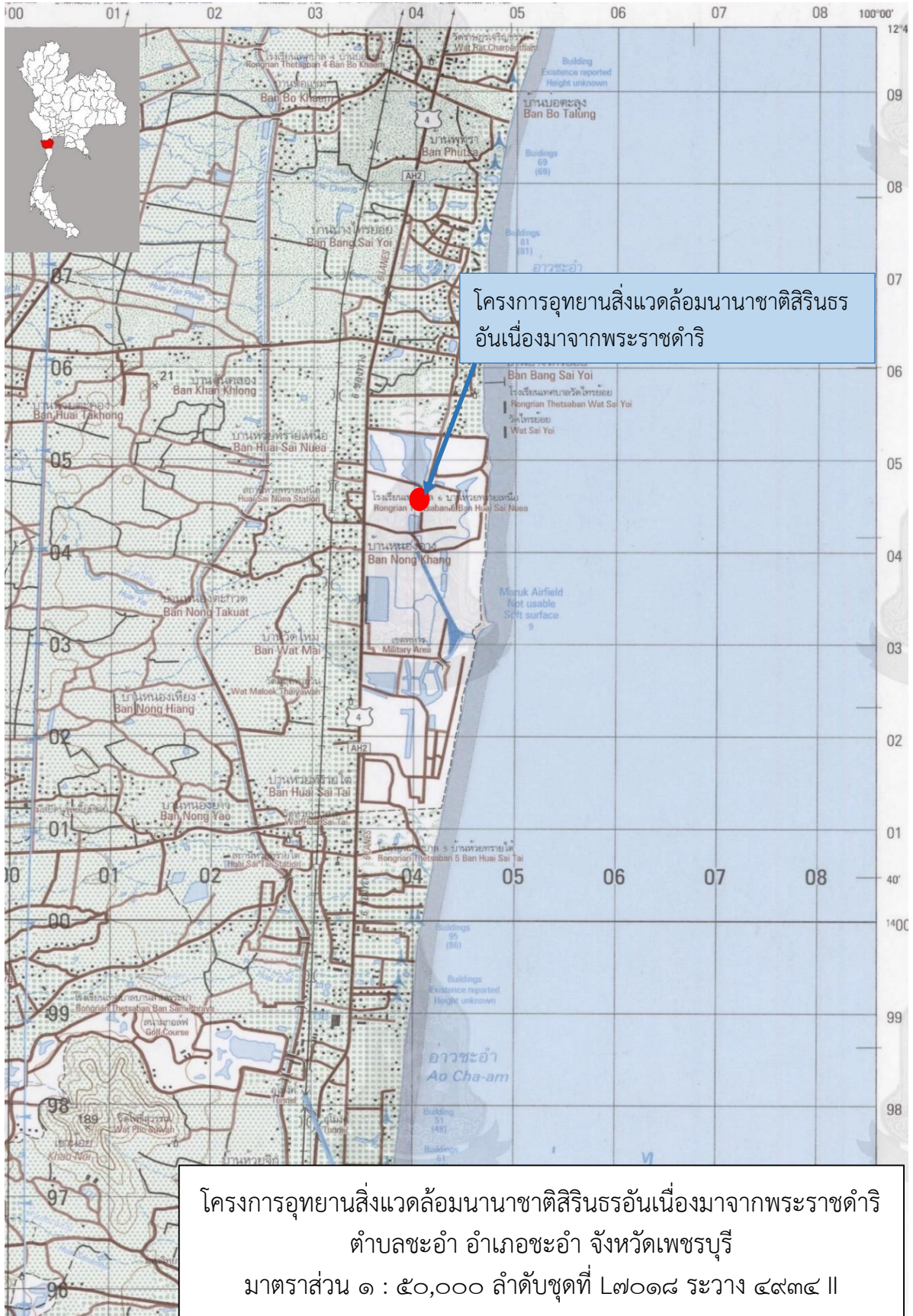
๒. พื้นที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ๒.๑ สวนป่าชายเลนทุกระหน่อม (ฝั่งทิศตะวันออกของคลองบางตราน้อย) ขนาด ๘๕ ไร่
- ๒.๒ พื้นที่ปลูกต้นไม้ภายใต้โครงการรณรงค์ปลูกฟื้นคืนธรรมชาติสู่สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ จำนวน ๔ พื้นที่ ได้แก่
  - ๒.๒๑ พื้นที่ขนาด ๔๗ ไร่
  - ๒.๒๒ พื้นที่ขนาด ๖๐ ไร่
  - ๒.๒๓ พื้นที่ขนาด ๘ ไร่
  - ๒.๒๔ พื้นที่ขนาด ๑๗ ไร่

รวมพื้นที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด ๑๓๒ ไร่

รวมพื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานในเขตพระราชทานที่ดิน และนอกเขตพระราชทานที่ดินทั้งหมด ทั้งหมด ๒๕๗.๕๐ ไร่

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่เขานางพันธุรัตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๑ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง เสด็จ ฯ แปรพระราชฐานมาประทับที่วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีพระราชกระแสแก่ พลโท นิพนธ์ ภาณุนิติย์ แม่ทัพภาคที่ ๑ (ในขณะนั้น) สรุปลงความว่า ให้อนุรักษ์สภาพภูมิประเทศบริเวณเขาเจ้าลายใหญ่ (เขานางพันธุรัต) เนื่องจากมีความสำคัญทางด้านวรรณคดีพื้นบ้าน และให้ฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณที่มีการท่อดำของภูเขา โดยการปลูกต้นไม้ เพื่อป้องกันการพังทลายในอนาคต

เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๓ มีพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปลงความว่า ให้มีการฟื้นฟูโดยใช้วิธีธรรมชาติ ส่วนไหนที่ถล่มโดยธรรมชาติก็ให้ถล่มไป เพียงแต่กันขอบเขตอันตรายให้ชัดเจน

เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๔๓ มีพระราชดำริเพิ่มเติม กับ พลโท ทวีป สุวรรณสิงห์ แม่ทัพภาคที่ ๑ (ในขณะนั้น) สรุปลงความว่า ให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการ ให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จัก จะได้ร่วมมือกันในการอนุรักษ์และฟื้นฟู

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๔ ได้มีพระราชดำริแก่คณะทำงานโครงการฯ สรุปลงความว่า ให้จัดที่ปรับปรุงและพัฒนาแล้ว เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ แต่ให้ระวังหินที่จะร่วงลงมาเป็นอันตรายได้ ให้หาทางป้องกันให้ปลอดภัย

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการควบคุมจำนวนประชากรลิงแสมในพื้นที่โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่เขานางพันธุรัตฯ จำนวน ๔๕๐ ตัว โดยวิธีการทำหมัน พร้อมดูแลพักฟื้นสภาพร่างกายก่อนปล่อยลิงแสมคืนสู่ธรรมชาติ และได้เก็บตัวอย่างเลือดลิงแสมเพื่อส่งตัวอย่างเลือดตรวจโรค ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๖

การสำรวจประชากรลิงแสมโดยวิธีการ
สำรวจตามจุด

ทำหมันและเก็บตัวอย่างเลือดลิงแสม
เพื่อนำไปตรวจโรค

ดูแลพักฟื้น และปล่อยลิงแสมคืนสู่ธรรมชาติ

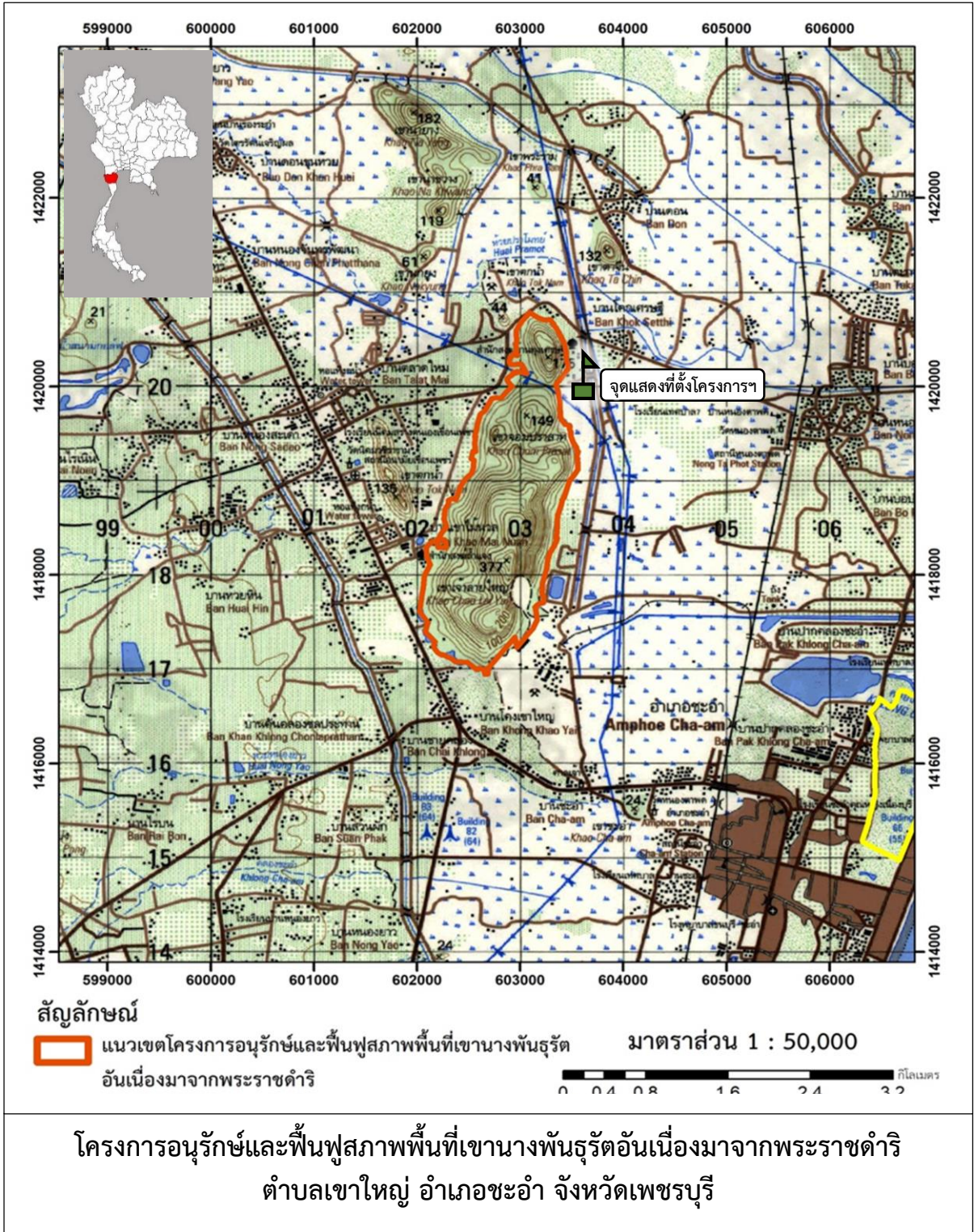

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถควบคุมจำนวนลิงแสม ให้มีจำนวนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่โครงการ ฯ ช่วยลดปัญหาความเดือดร้อนจากลิงแสมที่เข้ามารบกวนเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยว และราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบโครงการฯ ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒. สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และเกิดความยั่งยืน ตลอดจนสามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสร้างการมีส่วนร่วมปลูกจิตสำนึกให้แก่ราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๘ หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลชะอำ ตำบลเขาใหญ่ และตำบลนายาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดเพชรบุรี ได้ร่วมกันอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติต่อไป ตลอดจนเป็นมรดกให้แก่คนรุ่นหลังได้ศึกษาถึงตำนานที่เล่าขานสืบต่อกันมาเกี่ยวกับนางพันธุรัตในวรรณคดีไทย เรื่อง สังข์ทอง

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ และได้มีพระราชดำริกับคณะผู้ดำเนินงาน สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การปรับปรุงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาธรรมชาติ จะต้องกำหนดให้มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจน โดยให้เริ่มดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขยายผลไปในพื้นที่อื่น ๆ

๒. ทำการสำรวจทรัพยากรทางชีวภาพและกายภาพในพื้นที่แห่งนี้ให้ละเอียด และเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

๓. นำผลการสำรวจและข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษาและวิจัย เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ รวมทั้งให้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น

๔. การดำเนินงานทุกขั้นตอนควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน และได้มีพระราชดำริ ให้สำนักงาน กปร. พิจารณาดำเนินการนำโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ตำบลตะนาวศรีและตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มาดำเนินการ

ในรูปแบบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยให้จัดตั้งเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ในการนี้ ทรงรับทราบแผนการดำเนินงานโครงการในระยะ ๓ ปีของหน่วยงานร่วม ได้แก่ กองทัพบก กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และมีพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ ให้ทบทวนในประเด็นเรื่องเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการครอบครองของราษฎร

๒. ด้านการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่โครงการ ให้ศึกษาพันธุ์ไม้ในพื้นที่เพิ่มเติม พร้อมทั้งศึกษาและสำรวจทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติมในกลุ่มน้ำอื่น ๆ ด้วย

ผลการดำเนินงาน

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุซึ่งกองพลพัฒนาที่ ๑ รับผิดชอบการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๓๒,๙๐๕ ไร่ ส่วนงานด้านอำนวยความสะดวก ดำเนินงานโดยโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่ ๔๗ ไร่ มีขอบเขตการดำเนินงาน ๕ แผนงาน โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๑. งานวิชาการและงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช

- การศึกษานิเวศของเห็ดโคน และทดสอบสภาวะปลูกตามวิถีธรรมชาติร่วมกับการพัฒนาในห้องปฏิบัติการในพื้นที่ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วิทยาเขตราชบุรี เป็นโครงการต่อเนื่อง ๒ ปี อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เก็บข้อมูลทางกายภาพของดินและวิเคราะห์ธาตุอาหารบริเวณแปลงเก็บผลผลิตของเห็ดโคน และติดตามผลการเกิดดอกของเห็ดโคน

- การสำรวจและศึกษาความหลากหลายของพันธุ์ไม้ในเขตพื้นที่อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วิทยาเขตราชบุรี อยู่ระหว่างการจัดทำรูปเล่มรายงานและการจัดทำสารานุกรมพันธุ์ไม้

- การสำรวจพันธุ์กล้วยไม้ป่าในเขตพื้นที่อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ โดยนายไพโรวัลย์ ศรีสม คงเหลือการสำรวจจำนวน ๓ ครั้ง เมื่อครบแล้วจึงนำข้อมูลมาจัดทำรูปเล่มรายงาน

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัตว์

- การศึกษาความหลากหลายของผึ้งชันโรง (อันดับ Hymenoptera วงศ์ Apidae วงศ์ย่อย Apinae) และพืชอาหารใน ๔ กลุ่มน้ำ ในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ อยู่ระหว่างการเก็บตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ห้วยน้ำใส และทำจัดทำรูปเล่มรายงาน

- การศึกษาชีววิทยาของปลาเฉพาะถิ่นในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ เพื่อการอนุรักษ์และสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติสู่การเรียนรู้และการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เป็นโครงการต่อเนื่องจากปี ๒๕๖๕ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำรูปเล่มรายงาน และจัดทำนิทรรศการแสดงตัวอย่างปลา

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีเหมาะสม

- แนวทางบริหารจัดการขยะในพื้นที่อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วิทยาเขตบางขุนเทียน อยู่ระหว่างการจัดทำรูปเล่มรายงาน และการจัดทำเนื้อหาสำหรับจัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ

- โครงการป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพดินและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ อยู่ระหว่างการจัดทำรูปเล่มรายงาน

๒. งานบริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี

การฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

- การอบรมหลักสูตร “การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามพระราชดำริฯ” มีวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์รักษา อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ สืบสาน ศึกษ วิเคราะห์ วิจัย สภาพธรรมชาติและพืชพรรณไม้ และเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและห่วงใยในเรื่องความสำคัญของสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการทำลายสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ และผู้ที่มีความสนใจ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนัก เกิดจิตสำนึกและห่วงใยในทรัพยากรป่าไม้ และเกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟู สภาพป่าไม้ในพื้นที่ ภายใต้คู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามพระราชดำริฯ เพื่อให้คณะวิทยากรและคุณครูใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดเป็นพลังที่สำคัญของชุมชนและประเทศเพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ระยะเวลาดำเนินการฝึกอบรม รวม ๓ วัน จำนวน ๓ รุ่น คือ รุ่นที่ ๑๑ - ๑๓ มีนักเรียนและครู จังหวัดราชบุรี เข้าร่วมจำนวน ๑๓๑ คน จาก ๖ โรงเรียนในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง

- การอบรมหลักสูตร “รักษ์สิ่งแวดล้อม” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในการใช้ทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างรู้คุณค่า และสร้างเป็นเครือข่ายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ เพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมจำนวน ๒ รุ่น ระยะเวลาฝึกอบรม จำนวน ๒ วัน มีครูและนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง เข้าร่วมจำนวน ๒ รุ่น จำนวน ๗๘ คน

การฝึกอบรมประชาชนและศึกษางานทั่วไป

- การอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การส่งเสริมการเลี้ยงผึ้ง” จำนวน ๑ รุ่น มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรม จำนวน ๑๓ คน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่มีความสนใจ

มีความรู้ ในการเลี้ยงผึ้งเป็นอาชีพเสริม เพิ่มรายได้และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ
สภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของผึ้ง

- การอบรมหลักสูตร “การส่งเสริมอาชีพประชาชน” การเลี้ยงไก่ไข่ลูกผสม
มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรม จำนวน ๒๓ คน โดยมีเนื้อหาที่สำคัญ ได้แก่ สายพันธุ์ไก่ไข่ การเลี้ยงดูไก่
โรงเรือน การป้องกันโรคและการสุขภาพ รวมถึงได้ลงมือการปฏิบัติในการผลิตอาหารเสริมไก่
และอาหารไก่ลดต้นทุนเพื่อเสริมทักษะเกษตรกรให้มีความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ รวมถึงสามารถผลิต
อาหารไก่ลดต้นทุนได้

การจัดทำฐานเรียนรู้ การผลิตสื่อและเอกสารเผยแพร่

- ศาลาข้อมูลธรรมชาติวิทยา เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทั่วไปของอุทยาน
ธรรมชาติวิทยาฯ ทั้งข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลทางกายภาพ และข้อมูลชีวภาพที่สำรวจพบ
ในพื้นที่โดยนำมาจัดเป็นนิทรรศการ สิ่งตีพิมพ์ นอกจากนี้ยังจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระราช
กรณียกิจในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในถิ่นทุรกันดาร

- เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ
ตลอดเส้นทางจะได้พบ น้ำตก ธารน้ำร้อน พรรณพืช และสัตว์ต่างๆ ซึ่งใช้เวลาในการเดิน ๑ ถึง ๓ ชั่วโมง

- ฐานการเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรในครัวเรือน เพื่อเป็นตัวอย่างให้ประชาชน
และผู้ที่มีความสนใจ ได้ตระหนักถึงการพึ่งพาตนเองและสร้างรายได้แก่ครัวเรือน โดยมีกิจกรรม
ต่าง ๆ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่ การผลิตปุ๋ยจากไส้เดือน ผลผลิตที่ได้มาใช้ในกิจกรรมของ
อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ

- แม่พันธุ์ไก่ไข่ ๓๓ ตัว ได้ปริมาณไข่ จำนวน ๔,๙๙๘ ฟอง/ปี
- แม่พันธุ์เป็ดไข่ ๑๑ ตัว ได้ปริมาณไข่ จำนวน ๒,๒๓๙ ฟอง/ปี
- ทดลองเลี้ยงปลาตู้กบักอูย ๒๕๐ ตัว และปลานิล ๑๕๐ ตัว
- ปุ๋ยจากมูลไก่ ๕๐ กระสอบ
- ปุ๋ยจากมูลไส้เดือน ๗๑ กิโลกรัม
- น้ำหมักมูลไส้เดือน ๑๖๐ ลิตร

๓. งานป้องกันและฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ

การส่งเสริมกลุ่มอาสาสมัคร

- การอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ กลุ่มอาสาสมัครป้องกันไฟป่าของอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมไฟป่า เมื่อวันที่ ๓๐ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรม ๗๖ คน ในหัวข้ออบรม “การปฐมพยาบาลและช่วยเหลือฉุกเฉิน” มีหัวข้อสำคัญ คือ ความเป็นมา พระราชดำริ การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน และทักษะด้านการป้องกันและควบคุมไฟป่าอย่างปลอดภัย

การเพาะขยายพันธุ์ไม้

- กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้าไม้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรในโครงการและประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๕ ชนิด แบ่งเป็น ไม้ผล ๒,๐๐๑ ต้น ไม้ประดับ ๙,๔๘๓ ต้น ไม้ยืนต้น ๕๖๘ ต้น และพืชผักสวนครัว ๖๐๐ ต้น รวม ๑๒,๖๕๒ ต้น แจกให้ประชาชน ๑,๘๗๒ ต้น

การส่งเสริมอาชีพวนเกษตร

- จัดอบรมและส่งเสริมการปลูกกล้วยในระบบวนเกษตร มีสมาชิก ๒๙ ราย และรับซื้อกล้วยจากเกษตรกรได้ จำนวน ๗,๔๓๐ หวี เป็นจำนวนเงิน ๘๙,๑๖๐ บาท

- การติดตามและส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งให้เกษตรกรในโครงการ เพื่อเป็นรายได้เสริม มีสมาชิก ๑๔ ราย และสนับสนุนต้นไม้ เพื่อเป็นพืชอาหารผึ้ง ๓๐๐ ต้น ได้แก่ หมาก กาแฟ

การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

- ร่วมจัดทำแนวกันไฟ ระยะทาง ๕ กิโลเมตร ๒ หมู่บ้าน
- ดับไฟป่ากับราษฎรอาสาสมัครดับไฟป่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๖ ครั้ง
- กิจกรรมการปลูกป่า โครงการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมตามแนวทางการปลูกป่าเชิงนิเวศแบบมียาวากิ ณ บ้านบ่อหวี มีผู้ร่วมงาน จำนวน ๒๔๕ ราย ปลูกต้นไม้ จำนวน ๔,๓๒๐ ต้น

- การจัดกิจกรรมทำฝายในวันสำคัญต่าง ๆ จำนวน ๔ ฝาย มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมจำนวน ๒๘๐ คน

๔. งานอำนวยการและประสานงาน

งานดูแลอาคารสถานที่และภูมิทัศน์

การปรับปรุงอาคาร สถานที่ พัฒนาฐานการเรียนรู้ งานบำรุงรักษาสถานที่ ปรับภูมิทัศน์ และซ่อมแซม ภายในโครงการอุทยานธรรมชาตวิทยาฯ

- อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่จัดอบรมให้แก่คณะต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ขอใช้สถานที่ จำนวน ๗ หน่วยงาน รวม ๒,๒๘๐ คน
- บริการบ้านพักและเต็นท์ ไว้สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มเยาวชน ตลอดจนนักวิชาการที่ต้องการเข้าพักแรมเพื่อศึกษาเรียนรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยบ้านพักรับรองได้ จำนวน ๔๓ คน อีกทั้งมีพื้นที่กางเต็นท์ไว้บริการ โดยมีผู้เข้าพักจากหน่วยงานต่างๆ จำนวน ๕๖๖ คน

งานสถิติการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

- นำกล้วยที่ได้รับซื้อจากเกษตรกรมาทดลองแปรรูปเป็นกล้วยอบแห้งด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ และกล้วยกวน ได้ผลผลิตบรรจุของประมาณ ๑๖,๐๐๐ ซอง
- รับซื้อน้ำผึ้งจากเกษตรกร นำมาบรรจุขวดขนาด ๓๐ มิลลิลิตร จำนวน ๕๒ ขวด
- ทดลองแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๑ รายการ คือ กล้วยหนีบ

งานร้านค้าและการตลาด

- ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรกรโครงการอุทยานธรรมชาตวิทยาฯ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ และเกษตรกรภายในพื้นที่ อาทิ กลุ่มอาชีพภูผผึ้งหลวง กลุ่มอาชีพนรินทร์กร กลุ่มอาชีพบ้านตะโกกลาง และเจ้าหน้าที่โครงการ โดยกลุ่มอาชีพมีรายได้เป็นจำนวนเงิน ๘,๙๒๓ บาท

งานธุรการและประสานงาน

- ประสานงานกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการเบิกจ่ายงบประมาณปี ๒๕๖๖
- ประสานงาน ติดตาม และจัดประชุมรายงานความก้าวหน้าการทำงานวิจัย จำนวน ๗ เรื่อง

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ประชาชนในพื้นที่โครงการได้รับองค์ความรู้จากการอบรมหลักสูตรต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม คิดเป็นจำนวน ๒๔๕ คน
๒. เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ การทำเกษตรในระดับครัวเรือนให้แก่ผู้ที่สนใจและตระหนักในหลักการพึ่งพาตนเอง โดยในปี ๒๕๖๖ มีผู้เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน จำนวน ๔๘ คณะ รวม ๓,๔๑๐ คน และให้บริการด้านสถานที่แก่หน่วยงานสำหรับการทำกิจกรรมและจัดอบรมจำนวน ๗ หน่วยงาน รวม ๒,๒๘๐ คน
๓. มีฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่โครงการครอบคลุมทั้งด้านพืชและสัตว์

โครงการอุทยานธรรมชาตวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
 มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๘ ระวัง ๔๘๓๕ IV

โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อปี ๒๕๑๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านปากน้ำปราณบุรี ทรงมีความสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ป่าชายเลน และมีพระราชดำริ ให้มีการปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ บริเวณชายทะเลปากน้ำปราณบุรี เพื่อพัฒนาเป็นป่าอเนกประโยชน์ ผลิตไม้ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ป้องกันลมพายุ และเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการพัฒนาปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพระราชดำริ ให้จัดทำแนวเขตพื้นที่ให้ชัดเจน ป้องกันการบุกรุกพื้นที่และพยายามรักษาพื้นที่ป่าที่เหลือน้อยอยู่แล้วให้อยู่ต่อไป ด้วยทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับนวนิทัศน์ของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูลป่าชายเลนภายในพื้นที่โครงการฯ เพื่อเป็นฐานข้อมูลทางวิชาการ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จสรุปผลการศึกษา ดังนี้

๑. โครงการประเมินปริมาณการกักเก็บคาร์บอนเครดิตของป่าชายเลนภายในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยดำเนินการศึกษาป่าชายเลนธรรมชาติในพื้นที่โครงการฯ ทำการวางแปลนตัวอย่างขนาด ๑๐x๑๐ เมตร จำนวน ๓๐ แปลง ผลการศึกษา พบพันธุ์ไม้ทั้งหมด ๑,๓๕๖ ต้น ๘ ชนิด ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ โปรงแดง ถั่วขาว ตะบูนดำ แสมทะเล ตาตุ่มทะเล และฝาดดอกขาว มีปริมาณมวลชีวภาพทั้งหมดเท่ากับ ๔๐๑.๒๖ ต้นต่อแฮกเตอร์ ปริมาณการกักเก็บคาร์บอนเท่ากับ ๑๒๘.๑๖ ต้นคาร์บอน ปริมาณการดูดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่ากับ ๔๖๙.๙๓ ต้นคาร์บอนไดออกไซด์และมีปริมาณปลดปล่อยออกซิเจนเท่ากับ ๓๔๑.๗๗ ต้นต่อออกซิเจน โดยมีแปลงที่มีปริมาณมวลชีวภาพปริมาณการกักเก็บคาร์บอน ปริมาณการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และปริมาณการปลดปล่อยก๊าซออกซิเจน มากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ แปลงที่ ๗ ชนิดพันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ตะบูนดำ และแสมทะเล มีปริมาณมวลชีวภาพทั้งหมดเท่ากับ ๔๕๖.๒๖ ต้นต่อแฮกเตอร์ ปริมาณการกักเก็บคาร์บอนเท่ากับ ๑๔๕.๗๓ ต้นคาร์บอน ปริมาณการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่ากับ ๕๓๔.๓๔ ต้น

คาร์บอนไดออกไซด์ และมีปริมาณปลดปล่อยออกซิเจนเท่ากับ ๓๘๘.๖๑ ต้นต่อออกซิเจน
 รองลงมาคือ แปลงที่ ๑ ชนิดพันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ แสมทะเล โปรงแดง ถั่วขาว และฝาดดอกขาว
 มีปริมาณมวลชีวภาพทั้งหมดเท่ากับ ๔๐๑.๒๖ ต้นต่อแสมแตร ปริมาณการกักเก็บคาร์บอนเท่ากับ
 ๑๒๘.๑๖ ต้นคาร์บอน ปริมาณการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่ากับ ๔๖๙.๙๓ ต้น
 คาร์บอนไดออกไซด์ และมีปริมาณการปลดปล่อยออกซิเจนเท่ากับ ๓๔๑.๗๗ ต้นต่อออกซิเจน
 และแปลงที่ ๓๐ ชนิดพันธุ์ไม้ที่พบ ได้แก่ โกงกางใบใหญ่ โปรงแดง และตะบูนดำ มีปริมาณมวล
 ชีวภาพทั้งหมดเท่ากับ ๒๘๕.๒๐ ต้นต่อแสมแตร ปริมาณการกักเก็บคาร์บอนเท่ากับ ๙๑.๐๙ ต้น
 คาร์บอน ปริมาณการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เท่ากับ ๓๓๔.๐๑ ต้นคาร์บอนไดออกไซด์
 และมีปริมาณปลดปล่อยออกซิเจนเท่ากับ ๒๔๒.๙๒ ต้นต่อออกซิเจน ตามลำดับ และพบว่า
 ความสามารถในการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนของต้นไม้จะมี
 ความแตกต่างกันในแต่ละชนิดพันธุ์ ต้นไม้ที่เรือนยอดมีพื้นผิวใบมากมักจะสามารถในการ
 ดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนได้มากกว่าต้นไม้ที่มีพื้นผิวใบน้อย
 เนื่องจากการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้น
 บริเวณเรือนยอด จากการศึกษาปริมาณมวลชีวภาพ การกักเก็บคาร์บอนและการดูดซับก๊าซ
 คาร์บอนไดออกไซด์ในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่ป่าชายเลน
 เนื่องจากปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศ สภาพดินและน้ำ ส่งผลให้การเจริญเติบโตของต้นไม้เพิ่มขึ้น
 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษากักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลนในพื้นที่โครงการฯ

พื้นที่การวางแปลงตัวอย่างขนาด ๑๐x๑๐ เมตร จำนวน ๓๐ แปลง

สภาพพื้นที่ป่าแปลงวิจัย

๒. โครงการศึกษาผลของการปกคลุมเรือนยอดของป่าชายเลนต่อการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติภายในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ๖ แปลง พบชนิดพันธุ์ไม้ที่มีระดับใหญ่รวมทั้งหมด ๙ ชนิด ๖ สกุล ๔ วงศ์ โดยพืชที่พบมากที่สุดในช่วง Rhizophoraceae, Meliaceae, Excoecaria และ Acanthaceae ตามลำดับ ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ถั่วขาว โปรงขาว โปรงแดง พังกาหัวสุมดอกแดง ตะบูนดำ ตาตุ่มทะเล แสมทะเล ไม้ที่มีระดับไม้หนุ่มรวมทั้งหมด ๘ ชนิด ๕ สกุล ๓ วงศ์ โดยพบในพืชวงศ์ Rhizophoraceae ตามลำดับ ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ตะบูนดำ ถั่วขาว โปรงขาว โปรงแดง พังกาหัวสุมดอกแดง แสมทะเล ไม้ที่มีระดับกล้าไม้รวมทั้งหมด ๗ ชนิด ๕ สกุล ๓ วงศ์ โดยพบในพืชวงศ์ Rhizophoraceae มากที่สุด Meliaceae และ Acanthaceae ตามลำดับ ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ตะบูนดำ ถั่วขาว โปรงขาว โปรงแดง แสมทะเล ซึ่งในแต่ละแปลงได้ทำการเก็บข้อมูล ความหนาแน่นสัมพัทธ์ ความเด่นสัมพัทธ์ ความถี่สัมพัทธ์ ค่าดัชนีความสำคัญ และค่าดัชนีความหลากหลาย พบว่าค่าแต่ละแปลงแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ป่าชายเลนมีความหลากหลายชนิดและความหลากหลายของพรรณไม้ใหญ่ค่อนข้างมาก เนื่องจากมีสภาพป่าที่เป็นป่าธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง โครงสร้างของป่าหากมีการปกคลุมเรือนยอดหนาแน่นมาก ซึ่งแสงที่ส่องผ่านมายังพืชจะมีการกระจายของแสงในแต่ละระดับเรือนยอดที่ไม่เท่ากัน ซึ่งจะมีความผันแปรไปตามช่วงฤดูกาล ความสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่และปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการเจริญเติบโตจะมีผลต่อแสงที่จะส่องลงมาได้ในหมูไม้ ทำให้เกิดการแก่งแย่งธาตุอาหาร สร้างผลผลิตได้ไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นเกณฑ์การประเมินศักยภาพของประโยชน์ทางอ้อมคือการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และการเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่มีโครงสร้างการปกคลุมเรือนยอดที่หนาแน่นครั้งนี้อาจใช้กระบวนการวิธีของการตัดสาขายาวเพื่อเปิดรับพลังงานแสงอาทิตย์ที่เป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมของสังคมพืชในการเจริญเติบโตและสร้างผลผลิตของหมูไม้ในโอกาสต่อไป

พื้นที่การวางแปลงตัวอย่าง

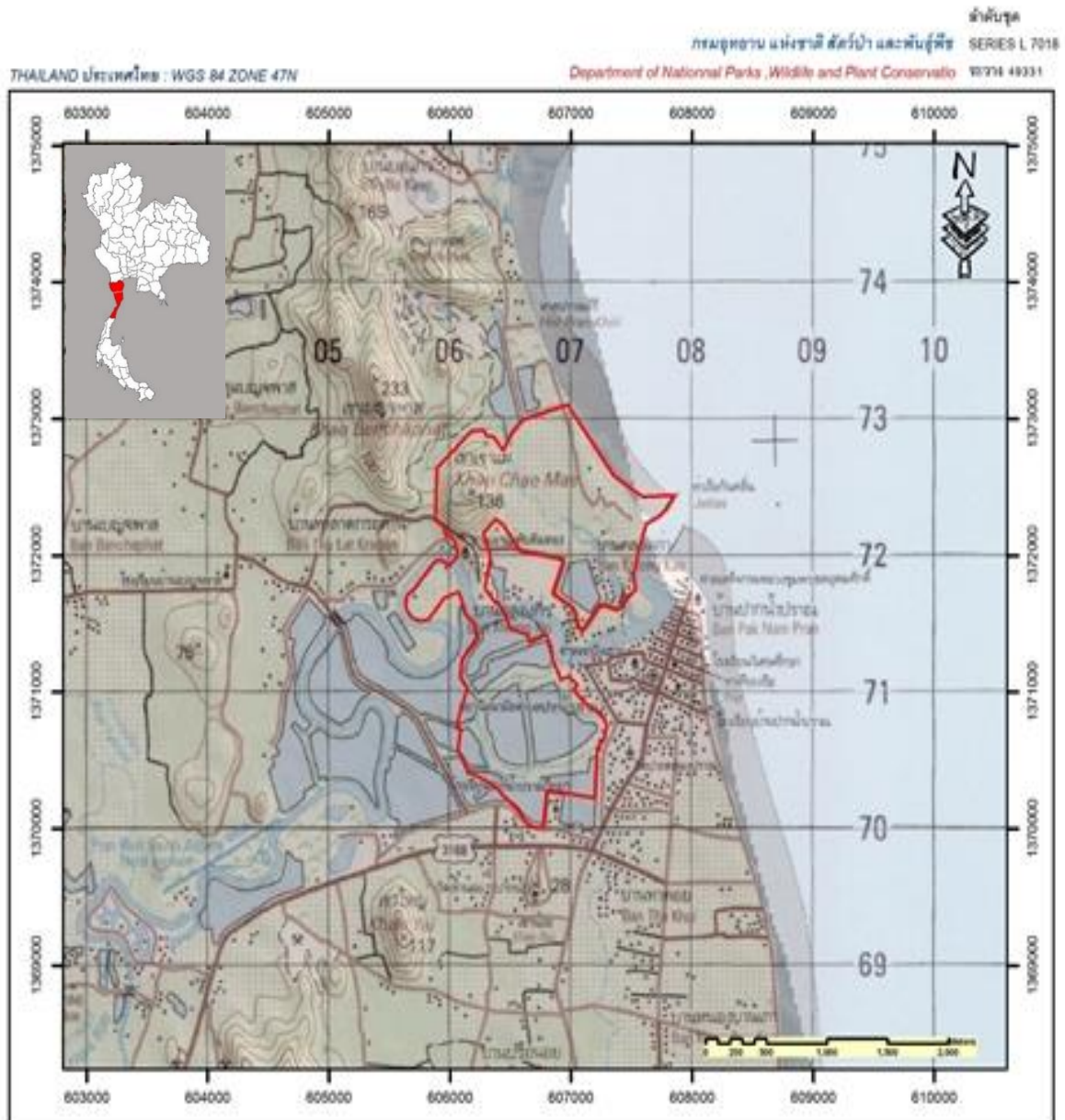
สภาพพื้นที่ป่าแปลงวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งศึกษาระบบนิเวศป่าไม้ และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริ
๒. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปริมาณการกักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลน และการปกคลุมเรือนยอดของป่าชายเลนต่อการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจและนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต

โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เครื่องหมายแผนที่

- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเก่าและป่าคลองคอกย
พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี เนื้อที่ ๑,๙๘๔ ไร่

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เรื่องเดิม

ปี ๒๕๓๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยเฉพาะราษฎรในชุมชนที่อยู่อาศัยจากป่า และชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพที่เหมาะสมยั่งยืน อันจะทำให้ราษฎรไม่หวนกลับไปบุกรุกป่าอีก

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่บ้านเทพประทาน ตำบลคลองตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และพระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาละลาก ตำบลคลองตะเกรา พร้อมระบบส่งน้ำ เพื่อให้ราษฎรได้มีน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริให้ทหารช่วยเหลือเรื่องป่าไม้และน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด และป่าเขาใหญ่ให้ทหารและกรมป่าไม้ รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ปลูกฝังแนวคิดให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อยู่ร่วมกับป่าอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันโดยไม่รบกวนป่า ตลอดจนพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง จังหวัดจันทบุรี สรุปความว่า “ขอให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องปลูกไม้ อ้อย กล้วย ในพื้นที่ป่าเพื่อเป็นอาหารช้าง และช่วยทำให้ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด อุดมสมบูรณ์ ช้างน่าจะอยู่ได้”

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า

โดยที่ช้างเป็นสัตว์สำคัญที่ดำรงอยู่ มีตำนานผูกพันคู่กับผืนแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน และมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างยิ่ง ทั้งทางด้านการศาสนา พระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจ สังคม และการคมนาคม ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของช้าง จึงควรที่จะต้องมีการอนุรักษ์เอาไว้โดยเฉพาะช้างป่า แต่จะต้องไม่ให้ราษฎรมีความเดือดร้อนจากปัญหา

ช่างป่าบุกรุกหากินในพื้นที่การเกษตรของราษฎร จึงมีพระราชดำริว่าควรจะมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช่างป่า

ผลการดำเนินงาน

๑. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ (ปราจีนบุรี) จัดหากกล้าไม้ป่า จำนวน ๒๐,๐๐๐ กกล้า และพืชอาหารช่างป่า จำนวน ๓๕,๐๐๐ กกล้า ให้แก่ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าฯ ป่าเขาฉกรรจ์ ป่าโนนสาวเอ้ฯ ๑ ๒ และ ๓ ในจังหวัดสระแก้ว และพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดสระแก้ว รวมถึงโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าฯ ในพื้นที่อำเภอวังสมบูรณ์ และพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดสระแก้ว

กล้าไม้ป่า

พืชอาหารช่างป่า

๒. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๒ (ศรีราชา) จัดหากกล้าไม้ป่าให้แก่โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓,๐๐๐ กกล้า และโครงการพัฒนาป่าไม้ป่าแควระบบ - สียัด ๑ และ ๒ จังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการละ ๓,๐๐๐ กกล้า พร้อมทั้งปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน ๓๐ ไร่ ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ขนาด ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง สร้างและจัดทำโปงเทียม จำนวน ๑๐ แห่ง

กล้าไม้ป่า

กิจกรรมปลูกพืชอาหารสัตว์

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

สร้างและจัดทำโปงเทียม

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูลกัน ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ระยอง และชลบุรี ได้รับการอนุรักษ์ รวมทั้งได้ฟื้นฟูป่าไม้และระบบนิเวศให้คืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ มีการปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่าจัดทำโปงเทียม ซึ่งเป็นแหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่าอื่น ๆ ได้อาศัยกิน ลดปัญหาการออกมาหาอาหารนอกเขตพื้นที่ป่า บรรเทาผลกระทบระหว่างช้างป่ากับราษฎรที่อาศัยทำกินในพื้นที่รอบโครงการ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ได้มีส่วนร่วมในลักษณะป่าพึ่งคน คนพึ่งป่า ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพและจำนวนประชากรสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น

พื้นที่ดำเนินงาน

ครอบคลุมพื้นที่ป่าใน ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี โดยดำเนินการในพื้นที่ ดังนี้

- ๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เนื้อที่ ๖๗๔,๓๕๒ ไร่
- ๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว เนื้อที่ ๔๔๖,๖๓๗ ไร่
- ๓) อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เนื้อที่ ๓๖,๖๘๗ ไร่
- ๔) อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา เนื้อที่ ๕๒,๓๐๐ ไร่
- ๕) อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น เนื้อที่ ๗๕,๐๐๐ ไร่

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาช้างป่าในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ มีพระราชดำริสรุปความว่า ช้างป่าควรอยู่ในป่า เพียงแต่ต้องทำให้ป่านั้นมีอาหารช้างให้เพียงพอ การปฏิบัติคือให้ไปสร้างอาหารในป่าเป็นแปลง เล็ก ๆ และกระจาย

เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ มีพระราชดำริสรุปความว่า ให้พิจารณาก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (Check Dam) หรือสระน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ป่ากุยบุรี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ เพื่อชะลอน้ำ และสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า และเป็นแหล่งน้ำแหล่งอาหารของช้างป่า

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อ่างเก็บน้ำยางชุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพระราชดำริสรุปความว่า ฝายชะลอน้ำความชุ่มชื้นเหนืออ่างเก็บน้ำยางชุม (ฝายต้นน้ำลำธาร) ทำดีแล้วควรขยายการดำเนินงานต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ มีพระราชดำริสรุปความว่า ช้างเป็นสัตว์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทางกุยบุรีและแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่อยู่ที่กินให้ช้างจะได้ไม่รบกวนคน คนกับช้างจะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมืองกู่บ้านกู่เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแลมิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้ไม่ผิดพระราชประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้าง ให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดินสืบไป

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ มีพระราชดำริสรุปความว่า ขอให้ร่วมมือกับแม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ดำเนินการเรื่องการปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้ เป็นป่า มีที่อยู่ที่กินของช้างที่แก่งกระจาน เช่นเดียวกับที่กุยบุรี

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ นายชำนาญ มีชัย กำนันตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานความช่วยเหลือ กรณีขาดแคลนน้ำอุปโภค - บริโภค และทำการเกษตร เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และกรณีข้างป่าบุกรุกพื้นที่การเกษตรของราษฎร และได้มีพระราชดำริ ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ ศาลาเริง พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพระราชดำริสรุปความว่า ขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช พิจารณาแก้ไขปัญหาข้างป่าและลิงป่าบุกรุกพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู โดยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การปลูกพืชที่ข้างป่าชอบ อาทิ สับปะรด หรือกล้วย ไว้ในพื้นที่ป่าที่ไกลชุมชน หรือในป่าลึก เพื่อกันข้างไม่ให้ออกมารบกวนชาวบ้านและพื้นที่ทำการเกษตร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและไม่ให้ข้างได้รับอันตรายจากสิ่งป้องกัน เช่น รั้วและคูกันข้าง

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้างป่าให้แก่โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

๑. โครงการแก้ไขปัญหาข้างป่าตามแนวพระราชดำริอุทยานแห่งชาติกุยบุรี ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พื้นที่โครงการตั้งอยู่หมู่ที่ ๙ บ้านย่านซื่อ, ขอบเขตพื้นที่การดำเนินโครงการครอบคลุมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗ บ้านรวมไทย, หมู่ที่ ๘ บ้านพุดอน ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติสำหรับข้างป่าและสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม) จำนวน ๓๐ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

โป่งเทียม

๒. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านรวมไทย หมู่ที่ ๗ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการจัดหากกล้าไม้ (พันธุ์ไม้ท้องถิ่น) ๑ แห่ง จำนวน ๓,๐๐๐ กกล้า ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๓ แห่ง และปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม) จำนวน ๓๐ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

จัดหากกล้าไม้ (พันธุ์ไม้ท้องถิ่น)

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

ปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม)

๓. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่ ตำบล
ห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ๒ บ้านฟ้าประทาน, หมู่ที่ ๓ บ้านป่าละอู และหมู่ที่ ๖
บ้านโคนมพัฒนา ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการจัดหากำลังไฟ (พันธุ์ไฟ
ท้องถิ่น) จำนวน ๒,๐๐๐ กิโลกรัม จัดทำโปงเทียม จำนวน ๓๐ แห่ง และปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับ
สัตว์ป่า ขนาด ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

จัดหากำลังไฟ (พันธุ์ไฟท้องถิ่น)

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

ปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โปงเทียม)

๔. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการปรับปรุงแหล่งอาหารสำหรับสัตว์ป่า (โป่งเทียม) จำนวน ๓๐ แห่ง ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓ แห่ง และจัดการรวบรวมพืชอาหารช้าง จำนวน ๒,๐๐๐ กิโลกรัม ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

จัดทำโป่งเทียมแหล่งอาหารสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า

ปลูกกกล้าพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า

๕. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่า อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน (ห้วยคมกฤต)

จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการจัดทำโป่งเทียม จำนวน ๓๐ แห่ง และปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

จัดทำโป่งเทียมเป็นแหล่งอาหารสำหรับสัตว์ป่า

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

๖. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านร่วมใจพัฒนา หมู่ที่ ๒ บ้านป่าแดง หมู่ที่ ๓ บ้านสวนใหญ่พัฒนา หมู่ที่ ๕ บ้านป่าแดงใต้ หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยสัตว์ใหญ่ หมู่ที่ ๗ บ้านเขาแหลม หมู่ที่ ๘ และบ้านปางไม้ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าแดง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ปายางน้ำกลัดเหนือ-ยางน้ำกลัดใต้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการจัดหากกล้าพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง จำนวน ๒๐,๐๐๐ กกล้า ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง จัดทำโปงเทียม จำนวน ๒๐ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ

พันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง

ปลูกกล้าพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง

จัดทำโปงเทียม

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. มีแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และที่อยู่อาศัยเพียงพอต่อความต้องการของช้างป่า และสัตว์ป่า ป้องกันช้างป่าบุกรุกพื้นที่การเกษตรของราษฎร ลดการกระทบกระทั่งระหว่างคนกับช้างป่า จากการที่ช้างป่ามีแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินที่เพียงพอ จึงไม่จำเป็นต้องออกหากินนอกพื้นที่ป่า ส่งผลให้การทำลายพืชผลทางการเกษตรของราษฎรลดลง เกิดการกระทบกระทั่งระหว่างคนกับช้างป้าน้อยลง และเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากขึ้น

๒. เพิ่มพื้นที่ป่า จากการฟื้นฟูสภาพป่าและปลูกป่าใหม่ ส่งผลให้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมโดยรวม

๓. มีแหล่งกักเก็บน้ำในพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ผืนป่า

๔. ราษฎรในพื้นที่มีงานทำและมีรายได้ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งสามารถปลูกจิตสำนึกให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ และสัตว์ป่า

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำ หมู่ที่ ๗ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่พระครูศรีธรรมมาภินันท์ เจ้าอาวาสวัดเขาถ้ำ และเจ้าคณะตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอพระราชทานพระมหากรุณาให้ทรงรับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าที่มีความสำคัญต่อวิถีชุมชนและระบบนิเวศโดยรวม รวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ และโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้ (หนังสือสำนักพระราชเลขานุการ ที่ รล ๐๐๐๘.๒/๑๑๖๑๖ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านหนองกลางดงให้มีสภาพสมบูรณ์ และเป็นโครงการต้นแบบการดูแลรักษาป่าไม้ให้แก่พื้นที่อื่น ๆ รวมทั้ง ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ราษฎรจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “เยาวชนจิตอาสา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

๑. โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “เยาวชนจิตอาสา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” จำนวน ๑ รุ่น ๕๐ คน ซึ่งเป็นเยาวชนในท้องที่อำเภอบางสะพาน และอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖

โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “พัฒนาความรู้ การใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร”

๒. โครงการฝึกอบรมหลักสูตร “พัฒนาความรู้ การใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร” ให้กับราษฎรในพื้นที่โดยรอบโครงการ จำนวน ๔ กลุ่ม กลุ่มละ ๓๐ คน ได้แก่ กลุ่มบ้านลาดวิถี หมู่ที่ ๔ กลุ่มบ้านห้วยขวาง หมู่ที่ ๑ และกลุ่มบ้านหนองหญ้าปล้อง หมู่ที่ ๔ ของตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกลุ่มบ้านต้นไทร หมู่ที่ ๔ ของตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๖

ประโยชน์ที่ได้รับ

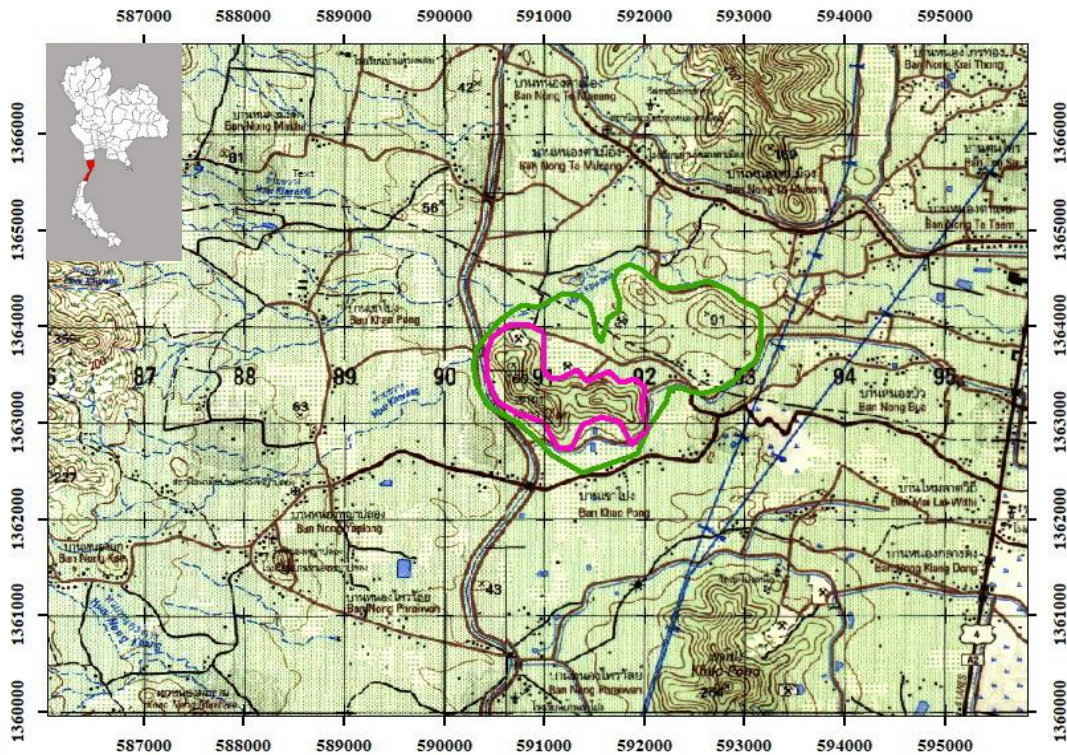
๑. เครือข่ายเยาวชนชนจิตอาสา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรู้ และมีจิตสำนึก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า

๒. ราษฎรในพื้นที่ ๓ หมู่บ้าน ของตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด และ ๑ หมู่บ้าน ของตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างยั่งยืน และสามารถต่อยอดอาชีพในอนาคตได้

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 ท้องที่ หมู่ที่ ๗ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 เนื้อที่ ๖๕๒ ไร่

สัญลักษณ์

- พื้นที่โครงการฯ
- ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาถ้ำพยอม

WGS_1984_UTM_Zone_47N

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้านการเกษตร

โครงการต่อยอดบริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรผสมผสาน)
ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

เรื่องเดิม

จากการก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ “โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์” เกิดผลกระทบกับพื้นที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำจังหวัดลพบุรีต้องย้ายถิ่นฐานออกจากที่อยู่อาศัยเดิม จำนวน ๓ อำเภอ ๘ ตำบล ๒๑ หมู่บ้าน ๒,๗๒๖ ครัวเรือน โดยหน่วยงานราชการได้จัดเตรียมพื้นที่รองรับไว้ใกล้เคียงกับที่อยู่เดิม โดยการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรกรรมอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ องคมนตรี พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข และองคมนตรี พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง พร้อมด้วยอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ภาคกลาง ได้เดินทางมาติดตามการดำเนินงานโครงการและมีข้อเสนอแนะ สรุปความว่า “หน่วยงานราชการควรส่งเสริมชาวบ้านไม่ให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยวในช่วงฤดูแล้ง ควรส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย”

ผลการดำเนินงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี ได้รวบรวมแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรจากพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากโครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านชัยบาดาลยุคใหม่ มีพื้นที่รับประโยชน์ จำนวน ๒,๕๐๐ ไร่ มีการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๘๐ ราย ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๑. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี ดำเนินการกิจกรรมฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการทำเกษตรแบบผสมผสาน อบรมปรับแนวคิดการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๘๐ ราย เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ให้เกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. สำนักงานเกษตรจังหวัดลพบุรี ดำเนินกิจกรรมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (พืชผัก) ฝึกอบรมความรู้ จำนวน ๕๐ ราย สนับสนุนปัจจัยการผลิตประกอบด้วย เมล็ดพันธุ์ ๗ ชนิด ได้แก่ คენห่า กวางตุ้ง ผักบุ้งจีน พริก มะเขือ แตงกวา ฟักทอง และสารชีวภัณฑ์ จำนวน ๑๐๐ กระปุก

๓. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดลพบุรี ดำเนินกิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ๘๐ กระสอบ น้ำหมักชีวภาพ ๒๐ ลิตร และเมล็ดพันธุ์ ปอเทือง ๑๕ กิโลกรัม ให้แก่เกษตรกรซึ่งมีเป้าหมายเดียวกันกิจกรรมที่ ๒ จำนวน ๕๐ ราย

๔. สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ ด้านประมง ฝึกอบรมความรู้ จำนวน ๕๐ ราย สนับสนุนการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ปลานิล ๑,๕๐๐ ตัว ปลาตะเพียน ๑,๕๐๐ ตัว พร้อมอาหารปลา การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก ๖๕๐ ตัว พร้อมอาหารปลา และการเลี้ยงกบในกระชังบก ๕๐๐ ตัว พร้อมอาหารกบ

๕. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพด้าน ปศุสัตว์ ฝึกอบรมความรู้ จำนวน ๑๑ ราย สนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่ ๕๕ ตัว พร้อมอาหาร

เกษตรกรจังหวัดลพบุรี ดำเนินการให้ความรู้การย้าย กล้าผักลงถุงเพาะชำ เพื่อย้ายลงแปลงปลูกต่อไป

พัฒนาที่ดินลพบุรี ดำเนินการให้ความรู้ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ

ประมงจังหวัดลพบุรี ดำเนินการมอบพันธุ์ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน กบ พร้อมอาหารสัตว์ ให้แก่เกษตรกรนำไปขยายพันธุ์ เพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีนไว้บริโภคและส่งเสริมอาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถพัฒนาอาชีพทางการเกษตรและยกระดับคุณภาพชีวิต ให้แก่ครัวเรือน ได้อย่างมั่นคงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะด้านการปลูกพืช การประมง และปศุสัตว์ ให้แก่ เกษตรกรนำไปประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย

๓. เกษตรกรได้รับปัจจัยการผลิตที่ได้มาตรฐาน ทำให้ผลผลิตทางการเกษตร มีคุณภาพ ช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาดและสร้างรายได้ให้เกษตรกรมากขึ้น

โครงการต่อยอดบริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุดที่ L๗๐๑๘ ระวัง ๕๒๓๙ III

ภาคผนวก

**โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง**

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน	วันที่นายคาอนุมัติ
โครงการพัฒนาด้านบูรณาการ/อื่นๆ				
๑.	โครงการช่วยเหลืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี	- กรมการปกครอง - สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	๓,๘๗๗,๐๑๐	๒๕ ต.ค. ๖๕
๒.	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี - แผนงานศึกษา วิจัย และทดสอบ	- กรมประมง - กรมประมง	๔๔,๒๑๓,๙๓๗ ๓๕๓,๒๑๔	๒๕ ต.ค. ๖๕ ๒๘ มี.ค. ๖๖
๓.	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา - แผนงานศึกษา วิจัย และทดลอง - แผนงานศึกษา วิจัย และทดลอง (โครงการ พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ)	- กรมพัฒนาที่ดิน - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมพัฒนาที่ดิน	๖๓,๒๘๖,๑๖๔ ๒๖๔,๙๐๐ ๑๘๖,๐๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕ ๒๘ มี.ค. ๖๖ ๒๘ มี.ค. ๖๖
๔.	โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริ ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง	- กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมปศุสัตว์ - กรมประมง - กรมวิชาการเกษตร - กรมการข้าว	๙,๐๔๙,๒๔๐	๒๕ ต.ค. ๖๕
๕.	โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบวัดญาณ สังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอ บางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลู ตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมชลประทาน - กรมพัฒนาที่ดิน - กรมวิชาการเกษตร - สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย	๗,๘๕๗,๐๖๐	๒๕ ต.ค. ๖๕

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๖.	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี - แผนงานศึกษา วิจัย และทดลอง	- ศูนย์อำนวยการ โครงการพัฒนาตาม แนวพระราชดำริ กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน - ศูนย์อำนวยการ โครงการพัฒนาตาม แนวพระราชดำริ กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน	๗๓,๓๓๗,๙๗๕ ๑๘๘,๑๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕ ๒๘ มี.ค. ๖๖
๗.	โครงการการบริหารจัดการพิพิธภัณฑลุ่มน้ำ ป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	กรมชลประทาน	๓,๐๘๖,๓๙๐	๑๘ ม.ค. ๖๖
๘.	โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	มูลนิธิชัยพัฒนา	๑๖,๙๘๓,๑๔๙	๑๘ ม.ค. ๖๖
๙.	โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขา ชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	กรมพัฒนาที่ดิน	๒๗,๐๐๗,๘๒๘	๑๘ ม.ค. ๖๖
๑๐.	โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน ขุนด่านปราการชล (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์) บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	กรมศิลปากร	๑๓,๕๕๓,๐๐๐	๑๘ ม.ค. ๖๖
๑๑.	โครงการทหารพันธุ์ดี กองพลทหารราบที่ ๙ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กองทัพภาคที่ ๑	๘๘๐,๔๗๐	๑๘ ม.ค. ๖๖
๑๒.	โครงการโรงเรียนลูกพระดาบส สมุทรปราการ มูลนิธิพระดาบส อำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	๑๗,๗๙๕,๐๕๑	๑๘ ม.ค. ๖๖
๑๓.	โครงการศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด พระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก โรงเรียนทหารการสัตว์ ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	กรมการสัตว์ทหารบก	๒๔๖,๙๙๐	๒๘ มี.ค. ๖๖

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายภา อนุมัติ
โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ				
๑๔.	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาล สังขละบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กรมชลประทาน	๓๓,๑๕๖,๐๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕
๑๕.	โครงการจัดหาถังกรองน้ำขนาดใหญ่ ช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านลำสมอและ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวัดสุธาสิณี อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	กรมชลประทาน	๓๐,๓๓๐,๐๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕
๑๖.	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณ บ้านฝายพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งานปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำ ห้วยหิน) อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี	กรมชลประทาน	๔๒,๐๐๐,๐๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕
๑๗.	โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าและระบบ ส่งน้ำพร้อมอาคารประกอบหนองหญ้ากาด ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	กรมชลประทาน	๒๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๘ มี.ค. ๖๖
๑๘.	โครงการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนจุดบริการ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเค็ลไทย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	กรมชลประทาน	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๒ ก.ย. ๖๖
๑๙.	โครงการขุดลอกคลองระบายน้ำบริเวณ ด้านหลังกองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าพร้อมก่อสร้างอาคารบังคับ น้ำ จำนวน ๒ แห่ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	กรมชลประทาน	๑๖,๘๖๐,๐๐๐	๒๒ ก.ย. ๖๖
โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม				
๒๐.	โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติ สิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	มูลนิธิอุทยาน สิ่งแวดล้อมนานาชาติ สิรินธรในพระ ราชูปถัมภ์สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๒๐,๐๔๖,๘๖๕	๒๕ ต.ค. ๖๕
๒๑.	โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ เขานางพันธุรัตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๙๒๙,๒๐๐	๒๕ ต.ค. ๖๕

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายภา อนุมติ
๒๒.	โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	- ศูนย์อำนวยการ โครงการพัฒนาตาม แนวพระราชดำริ กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน - กรมพัฒนาที่ดิน - มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี วิทยาเขต บางขุนเทียน - มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี วิทยาเขต ราชบุรี - มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศ เพชรบุรี	๙,๕๑๘,๕๑๓	๒๕ ต.ค. ๖๕
	- งานสำรวจชนิดพรรณไม้ในพื้นที่โครงการฯ	- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๑,๒๙๘,๘๐๐	๑๘ ม.ค. ๖๖
๒๓.	โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๓๐๘,๙๐๐	๒๘ มี.ค. ๖๖
๒๔.	โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๑,๖๕๕,๐๐๐	๒๘ มี.ค. ๖๖
๒๕.	โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสาม ร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมป่าไม้	๒๗๕,๔๐๐	๒๘ มี.ค. ๖๖
๒๖.	โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนว พระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๓,๕๐๐,๐๐๐	๒๘ มี.ค. ๖๖

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
โครงการพัฒนาด้านการเกษตร				
๒๗.	โครงการต่อยอดบริเวณพื้นที่โครงการพัฒนา ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการทำ เกษตรผสมผสาน) ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ - กรมส่งเสริมการเกษตร - กรมปศุสัตว์ - กรมประมง - กรมพัฒนาที่ดิน 	๘๐๖,๒๗๕	๒๘ มี.ค. ๖๖

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่
ภาคกลางที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. จำนวนทั้งสิ้น ๒๗ โครงการ ซึ่งดำเนินการ
แล้วเสร็จ จำนวน ๒๑ โครงการ คงเหลือโครงการฯ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๖ โครงการ